

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

**ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ
ΡΟΛΟΙ ΟΡΓΑΝΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

της

ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΝΘΙΑΣ

Επιβλέπων Καθηγητής
Παναγιώτης Τζιώνας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2018

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- **Μοιραστείτε:** αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόστε:** αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- **Αναφορά Δημιουργού:** Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- **Παρόμοια Διανομή:** Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 1η Σεπτεμβρίου 2018

Ο/Η Δηλών/ούσα: Ευανθία Ριζοπούλου

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Παναγιώτη Τζιώνα για την πολύτιμη βοήθεια και ενθάρρυνση που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

Για τους ίδιους λόγους θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Βαΐα Παπανικολάου η οποία με τις καίριες παρατηρήσεις της με καθοδήγησε προς τον στόχο μου.

Ξεχωριστές ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω προς την οικογένεια μου και ιδιαίτερα προς τον σύζυγό μου και τον γιο μου για την ηθική συμπαράσταση και την εμπιστοσύνη τους, με ένα μεγάλο συγγνώμη για τον πολύτιμο χρόνο που τους στέρησα.

Τέλος, ευχαριστώ τη συμφοιτήτρια και φίλη Βάγια Παυλίδου, με την οποία οι δρόμοι μας έσμιξαν λόγω αυτής της προσπάθειας, για τη συμπαράσταση και τη φιλία της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί η διερεύνηση του δημοκρατικού χαρακτήρα του πανεπιστημίου. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη μελέτη των δημοκρατικών θεσμών που διέπουν τη λειτουργία του, της θεσμικής του δόμησης και των ρόλων των οργάνων διοίκησης.

Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνηθεί: α) ποια είναι η θεσμική δόμηση του πανεπιστημίου, β) ποιοι είναι οι θεσμοί και τα όργανα διοίκησης του, τα οποία συνθέτουν τον δημοκρατικό του χαρακτήρα και προάγουν τις δημοκρατικές αρχές της ελευθερίας, της ισότητας στη λήψη αποφάσεων και της δικαιοσύνης, και τέλος γ) τι συμβαίνει στην πραγματικότητα στα Α.Ε.Ι. σήμερα.

Διερευνώνται, επίσης, οι ρόλοι των οργάνων διοίκησης, το πόσο ελεύθερα είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης να αποφασίζουν για την αποστολή των Ιδρυμάτων, για τον τρόπο διοίκησης και για την κατανομή των οικονομικών πόρων καθώς και το αν υφίσταται πλήρης αυτονομία στα ελληνικά Α.Ε.Ι.

Σημαντικό μέρος της παρούσας εργασίας αποτελούν οι απόψεις εκατό μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, μελών Δ.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π., και Διοικητικών υπαλλήλων από διάφορα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας, οι οποίες αποτυπώθηκαν κατά τη διαδικασία λήψης πρωτογενών δεδομένων μέσω δομημένου ερωτηματολογίου. Οι απόψεις τους θα «φωτίσουν» τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας, τα οποία αναφέρονται στο κεφάλαιο 1.6. και αφορούν στη σημερινή πραγματικότητα της τήρησης των δημοκρατικών αρχών και του τρόπου που λαμβάνονται οι αποφάσεις. Αποτυπώνονται, επίσης, οι απόψεις τους για το πανεπιστημιακό άσυλο και τους περιορισμούς του θεσμού αυτού, για τη συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων εντός του Πανεπιστημίου, για το αν πρέπει ή όχι να αποφασίζουν τα ίδια τα Α.Ε.Ι. για τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν σε αυτά και, τέλος, για το αν θα πρέπει τα Α.Ε.Ι. να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος.

Τέλος, αναλύονται τα αποτελέσματα με τη μεθοδολογία της ποσοτικής έρευνας και από εκεί προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα και προτάσεις σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση στα Α.Ε.Ι., όσον αφορά στα θέματα που ετέθησαν στα ερευνητικά ερωτήματα.

Λέξεις κλειδιά: Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Διοίκηση, Δημοκρατικοί θεσμοί, Αυτονομία, Λήψη αποφάσεων

ABSTRACT

The object of the present thesis is a thorough study concerning the democratic character of the University Institute. A certain amount of attention is drawn upon the University Institutional Structure, the democratic principles, and the roles of Administrative Bodies.

This essay aims at: a) discovering the principles that university is structured upon b) analyzing the institutions as well as the roles of Administrative Bodies that promote democratic principles such as freedom, justice and impartiality in decision making and c) describing the reality and atmosphere in universities nowadays.

What is also under scrutiny are the separate roles of the Administrative Bodies, whether they are actually free as individuals to make decisions or have a say with regards to the distribution of economic resources and finances. Is it true that Greek higher educational institutes run in full autonomy?

A major part of this project includes basic data taken from a closed structured questionnaire filled in by 100 members of the academic community, Educational Research staff, Special Technic Laboratory staff, Special Educational staff and administration employees. Their views and opinions are expected to shed light, upon the issues under study, as described in chapter 1.6 concerning the democratic principles put in effect, and the process of decision making.

Furthermore, these data reflect their views on the so called asylum in university campuses, the restrictions of this institution as well as the participation of students in decision making within campus premises. Should it be up to the Institutes to decide the qualitative traits of faculties and the number of students admitted? Should higher educational institutes be financed exclusively by the state government?

Finally, the findings of the survey are being analyzed through the quantitative research method, resulting in suggestions and outcomes of great importance, concerning the present situation of higher educational institutes and the issues above mentioned which are put to question.

Key words: Higher Educational Institutes, Administration, Democratic institutions, Autonomy, Decision making

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες	4
Περίληψη	5
Abstract	6
Πίνακας διαγραμμάτων και πινάκων	9
Εισαγωγή	10
ΜΕΡΟΣ 1^ο ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.....	12
1.1. Παράθεση προβλήματος	12
1.2. Σκοπός και Μεθοδολογία έρευνας	13
1.3. Διάρθρωση ενοτήτων	13
1.4. Βιβλιογραφική Επισκόπηση	15
1.5. Συμπεράσματα Βιβλιογραφικής Επισκόπησης	24
1.6. Ερευνητικά ερωτήματα	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	28
2.1. Ιστορική αναδρομή της αποστολής των πανεπιστημίων	28
2.2. Η αποστολή του Πανεπιστημίου	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΘΕΣΜΟΙ	32
3.1. Θεσμοί στην εκπαίδευση-Η θεσμική δόμηση του Πανεπιστημίου.....	32
3.2. Δημοκρατικοί θεσμοί στην Ανώτατη Εκπαίδευση	33
3.3. Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο Ανώτατης Εκπαίδευσης	34
3.4. Η ακαδημαϊκή ελευθερία	37
3.5. Το πανεπιστημιακό άσυλο	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΔΙΟΙΚΗΣΗ	42
4.1. Διοίκηση των Α.Ε.Ι. και λήψη αποφάσεων	42
4.2. Αυτοδιοίκηση και καθορισμός στρατηγικών στόχων	44
4.3. Οικονομική αυτονομία	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ - ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	49
5.1. Η διάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης	49
5.2. Όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. και οι ρόλοι τους	50
5.2.1 Τα όργανα του Ιδρύματος	50
5.2.2 Τα όργανα της Σχολής	56
5.2.3 Τα όργανα του Τμήματος	58
5.2.4 Τα όργανα του Τομέα	61
ΜΕΡΟΣ 2^ο Η ΕΡΕΥΝΑ.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	63
6.1. Η έννοια της επιστημονικής έρευνας-Η εκπαιδευτική έρευνα	63
6.2. Η αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας – Το ερευνητικό πρόβλημα	64
6.3. Είδος έρευνας - Μεθοδολογία έρευνας	64

6.4. Ο πληθυσμός της έρευνας	66
6.5. Δειγματοληψία	67
6.6. Τεχνικές συλλογής δεδομένων	67
6.7. Ερευνητικό εργαλείο	68
6.8. Εγκυρότητα και αξιοπιστία ερωτηματολογίου	68
6.9. Το ερωτηματολόγιο μας. Δομή – Χαρακτηριστικά	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	70
Ανάλυση αποτελεσμάτων έρευνας	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	116
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	132
Βιβλιογραφικές αναφορές	134
Παραρτήματα	142
Παράρτημα 1. Ερωτηματολόγιο	142

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Πίνακας 1. Απαντήσεις συμμετεχόντων στο έβδομο ερώτημα.....	75-83
Πίνακας 2. Απαντήσεις συμμετεχόντων στο δέκατο τέταρτο ερώτημα	90-95
Πίνακας 3. Απαντήσεις συμμετεχόντων στο δέκατο έκτο ερώτημα	97-99
Γραφήματα 1-28. Ανάλυση αποτελεσμάτων	70-115

Εισαγωγή

Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι πιθανόν το μόνο κοινωνικό υποσύστημα όπου συνυπάρχουν το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. «Το καθαρά νεωτερικό πρόταγμα της κοινωνικής προόδου ενσωματώνεται ρητά στην εκπαιδευτική διαδικασία». Η Πολιτεία είναι υπεύθυνη για τη βελτίωση, χειραφέτηση και κοινωνικοποίηση των μελλόντων πολιτών, με στόχο τη συλλογική, υλική, πνευματική και ηθική πρόοδο. Οι εκπαιδευτικοί μηχανισμοί τίθενται στην υπηρεσία της κοινωνίας, όντες στο μεταίχμιο του σήμερα και του αύριο και με αυτόν τον τρόπο τονίζεται η αδιαμφισβήτητη αξία και η συμβολή της εκπαίδευσης. Οι σύγχρονες κοινωνίες καλούνται να προσφέρουν ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση. «Η κοινωνία της γνώσης» εισβάλλει και καταξιώνεται και η κοινωνία αυτή αποδέχεται ως μόνη μορφή ατομικής γνώσης εκείνη που επικυρώνεται πρακτικά στην αγορά εργασίας. (Τσουκαλάς, 2007) Σε αυτό το πλαίσιο των νέων προσεγγίσεων, τα πανεπιστήμια καλούνται να κάνουν αυτό ακριβώς: να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κοινωνιών.

Τα Α.Ε.Ι. προσαρμόζονται με γρήγορους ρυθμούς στην τάση για παραγωγική επαγγελματοποίηση μέσω των σπουδών και στις ανάγκες της αγοράς εργασίας με στόχο πάντα την αποφυγή της ποιοτικής υποβάθμισης. Τις τελευταίες δεκαετίες οι κυβερνήσεις στην Ευρώπη έχουν δώσει έμφαση στην ανάπτυξη αυτόνομων δημόσιων πανεπιστημίων για να ενεργοποιήσουν την ανταγωνιστικότητα και την ευελιξία, την ενδυνάμωση της στρατηγικής και οργανωτικής ικανότητας των πανεπιστημίων. (Frølich, Christensen & Stensaker, 2018)

Τα πανεπιστήμια είναι αυτόνομα ιδρύματα τα οποία λειτουργούν στο επίκεντρο κοινωνιών που είναι οργανωμένες με διαφορετικό τρόπο μεταξύ τους, λόγω της διαφορετικής γεωγραφικής και ιστορικής τους κληρονομιάς. (Κάτσικας, 2007)

Κατά τα τελευταία χρόνια στο μαζικό πανεπιστήμιο, οι αλλαγές τείνουν να μεταβάλουν και την ίδια του την ταυτότητα. Η ανταγωνιστικότητα ανάμεσα στα ιδρύματα έχει ως βάση ένα νέο τεχνό-οικονομικό υπόδειγμα με στόχο τη νέα γνώση και την καινοτομία. (Πυργιωτάκης, 2007)

Παρά τις ταχείες αλλαγές στην αποστολή τους και στους στόχους τους, τα πανεπιστήμια διατηρούν τη δημοκρατική τους υπόσταση. Στην Ελλάδα, με το άρθρο 16 του Συντάγματος προβλέπεται το κοινωνικό δικαίωμα στην εκπαίδευση, η διασφάλιση της επιστημονικής ελευθερίας και διδασκαλίας και κατοχυρώνεται η πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση ως εγγύηση

της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Τα Συνταγματικά κείμενα δεν αφήνουν περιθώριο αμφιβολίας ότι στον τομέα της παιδείας προκρίνονται τα θεμελιώδη δημοκρατικά ιδεώδη. Παρόλα αυτά, Έλληνες ακαδημαϊκοί πιστεύουν πως το ελληνικό Σύνταγμα δεν προστατεύει τη διοικητική αυτονομία των Α.Ε.Ι., καθώς αυτά έχουν το δικαίωμα να θέτουν τους κανόνες δικαίου ως προς τη λειτουργία τους, μόνο μετά από νομοθετική εξουσιοδότηση. (Κοντιάδης, 2007)

Αναλύοντας τους δημοκρατικούς θεσμούς της Ανώτατης Εκπαίδευσης, αντιλαμβανόμαστε ότι από τα αρχαία χρόνια, ο πολιτισμένος κόσμος έχει αναπτύξει μοντέλα ακαδημαϊκής ελευθερίας. Αυτή η ελευθερία αναγνωρίζεται παντού είτε με νόμο ή από παράδοση και έχει οδηγήσει σε πνευματική ευρωστία υψηλής ποιότητας. Στις δημοκρατικές κοινωνίες, όλοι συμπεριλαμβανομένης και της πολιτείας θεωρούν την ακαδημαϊκή ελευθερία δεδομένη. (Pandey, 2004)) Η έρευνα και η διδασκαλία εντός των πανεπιστημίων θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από την πολιτική εξουσία και δύναμη, ώστε να είναι αδέσμευτη. (Κάτσικας, 2007)

Κατά τον Pandey (2004), αυτονομία είναι το προνόμιο και η ικανότητα ενός πανεπιστημίου να ενεργεί μετά από δικές του επιλογές προς την αποστολή και τους στόχους του. Η αυτονομία στα πανεπιστήμια περιλαμβάνει τη λειτουργική-ιδρυματική αυτονομία, την ακαδημαϊκή ελευθερία και την οικονομική αυτονομία.

Από την άλλη πλευρά, η παιδεία εκτός από αυτοσκοπός είναι και επενδυτικό αγαθό με δεδομένη αγοραστική αξία και κόστος. Στις παρούσες συνθήκες οικονομικής έντασης, οι μειώσεις των πιστώσεων για την παιδεία, η πίεση για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα από τα Α.Ε.Ι., οι παρεμβάσεις από ομάδες εξωτερικών συμφερόντων, η εισαγωγή νέων τεχνικών διοίκησης επιχειρηματικής κατεύθυνσης και η θεσμοθέτηση συστημάτων αξιολόγησης, είναι φαινόμενα που κυριαρχούν στον χώρο της Ανώτατης εκπαίδευσης. (Τσαμασφύρος, 2000)

Στην παρούσα εργασία, θα αναλυθούν περαιτέρω τα θέματα που θίγονται παραπάνω, αλλά και άλλα που αναδύθηκαν από την βιβλιογραφική αναζήτηση και όλα θα συνδεθούν με τη σημερινή κατάσταση στα ελληνικά Α.Ε.Ι.

ΜΕΡΟΣ 1^ο
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

1.1. Παράθεση του προβλήματος

Το ελληνικό Σύνταγμα προβάλλει και υπογραμμίζει την αναγκαιότητα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων του πολίτη. (Β' μέρος Συντ. αρθρ. 4-25) (Μανιτάκης, 2004). Ένα από αυτά, είναι το δικαίωμα της ισόνομης και ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση. Το Σύνταγμα παρέχει τις δημοκρατικές εγγυήσεις για τη λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης, θέτοντας ταυτόχρονα και τους κανόνες για την οργάνωση και τη λειτουργία αυτής. (Φουντεδάκη, 2006)

Το πρόβλημα που τίθεται και ερευνάται στη μελέτη αυτή, είναι αν το συνταγματικό πλαίσιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση, οι δημοκρατικοί θεσμοί, η ακαδημαϊκή ελευθερία, η ελεύθερη διακίνηση ιδεών, η αυτονομία, τα οποία κατοχυρώνονται από το ελληνικό Σύνταγμα, εφαρμόζονται και ισχύουν σήμερα στα ελληνικά Α.Ε.Ι. Πιο συγκεκριμένα: το ελληνικό πανεπιστήμιο είναι πλήρως αυτοδιοικούμενο όπως ορίζει ο νόμος; Η κρατική εποπτεία περιορίζει τις ελευθερίες του; Τα όργανα διοίκησης είναι ελεύθερα να αποφασίζουν για βασικά θέματα του πανεπιστημίου;

Στην παρούσα μελέτη γίνεται, λοιπόν, διερεύνηση: α) των δημοκρατικών θεσμών οι οποίοι αποτελούν τα θεμέλια της ύπαρξης και τη βάση της λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, β) της θεσμικής δόμησης των ιδρυμάτων αυτών, γ) των ρόλων των οργάνων διοίκησης τους και δ) του τρόπου λήψης αποφάσεων εντός αυτών.

Όλα τα παραπάνω διερευνώνται και συγκρίνονται με τη σημερινή κατάσταση της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Η ανάλυση των παραπάνω ζητημάτων γίνεται μέσω της εξέτασης βασικών ερευνητικών ερωτημάτων που σχετίζονται με τα παραπάνω τέσσερα πεδία. Στη διερεύνηση θα συμβάλουν: η ξένη και ελληνική βιβλιογραφία σε θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι απόψεις-θέσεις του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού ελληνικών Α.Ε.Ι. για τα παραπάνω ζητήματα. Τις απόψεις τους κατέθεσαν στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας.

Το ενδιαφέρον της έρευνας εστιάζεται στα μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π. και στο Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. Τα αποτελέσματα της θα αναδείξουν ακόμη, τις θέσεις-απόψεις των μελών των Α.Ε.Ι., για το πανεπιστημιακό άσυλο και τους περιορισμούς του θεσμού αυτού, για τη συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων, για το αν πρέπει ή όχι να αποφασίζουν τα ίδια τα Α.Ε.Ι. για τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν σε αυτά, για το αν θα πρέπει τα Α.Ε.Ι. να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος.

1.2. Σκοπός και Μεθοδολογία Έρευνας

Σκοπός της μελέτης, όπως αναφέρθηκε και στην παράθεση του προβλήματος, είναι να διερευνηθεί: α) ποια είναι η θεσμική δόμηση του πανεπιστημίου, β) ποιοι είναι οι θεσμοί και τα όργανα διοίκησης του, τα οποία συνθέτουν τον δημοκρατικό του χαρακτήρα και προάγουν τις δημοκρατικές αρχές της ελευθερίας, της ισότητας στη λήψη αποφάσεων και της δικαιοσύνης, και τέλος γ) τι συμβαίνει στην πραγματικότητα στα Α.Ε.Ι. σήμερα. Το ερευνητικό μέρος εστιάζεται στην καταγραφή των απόψεων μελών της «οικογένειας» των Α.Ε.Ι.: μελών Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π. και Διοικητικού προσωπικού Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., για την αυτονομία, την αυτοδιοίκηση, την εφαρμογή των δημοκρατικών θεσμών και τη συμμετοχή τους στη λήψη αποφάσεων στον χώρο εργασίας τους, σήμερα.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγιο τριάντα μία ερωτήσεων. Οι έξι πρώτες είναι ερωτήσεις δημογραφικών στοιχείων. Από τις υπόλοιπες είκοσι πέντε, οι τρεις είναι ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις είναι κοινές για όλους τους συμμετέχοντες. Οι απόψεις τους, μετά από την ανάλυση και παρουσίασή τους, θα συντελέσουν στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και προτάσεων για τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης αλλά και για την ικανοποίηση των μελών των Α.Ε.Ι. στα θέματα που τα προβληματίζουν.

1.3. Διάρθρωση ενοτήτων

Η παρούσα μελέτη αποτελείται συνολικά από οκτώ κεφάλαια, τα οποία έχουν διαχωριστεί ώστε να παρουσιαστεί η ανάλυση του θέματος με τον βέλτιστο τρόπο. Στο πρώτο μέρος γίνεται η θεωρητική διερεύνηση η οποία βασίζεται σε ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και στο δεύτερο μέρος περιγράφεται η έρευνα που διεξήχθη.

Στο παρόν-πρώτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους της μελέτης, δίνονται οι εισαγωγικές πληροφορίες για την πλήρη κατανόηση του ερευνητικού προβλήματος, περιγράφεται ο σκοπός της έρευνας και παρατίθεται η βιβλιογραφική επισκόπηση από την οποία θα προκύψουν τα ερευνητικά ερωτήματα. Στο τέλος του κεφαλαίου αυτού παρατίθενται και τα συμπεράσματα της βιβλιογραφικής επισκόπησης.

Το δεύτερο κεφάλαιο αποτελείται από δύο ενότητες που αφορούν στον θεσμό του Πανεπιστημίου, στον ρόλο που αυτό διαδραματίζει στα πλαίσια των κοινωνιών καθώς και στην αποστολή του έτσι όπως αυτή ορίζεται νομοθετικά. Στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι να δώσει πληροφορίες στον αναγνώστη σχετικά με τον πυρήνα του ερευνητικού θέματος της μελέτης, που είναι το Πανεπιστήμιο.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται γενικά οι Θεσμοί της Εκπαίδευσης, ακολούθως, οι δημοκρατικοί θεσμοί στην Ανώτατη Εκπαίδευση και τέλος το Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο Ανώτατης Εκπαίδευσης. Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται μια εισαγωγή στη θεσμική δομή του Πανεπιστημίου και αναλύονται οι έννοιες της ακαδημαϊκής ελευθερίας και του πανεπιστημιακού ασύλου.

Το τέταρτο κεφάλαιο έχει σχέση με τη Διοίκηση και τη λήψη αποφάσεων εντός των Α.Ε.Ι. Επιπλέον, αναλύεται κατά πόσο ο καθορισμός στρατηγικών στόχων επηρεάζεται από την αυτοδιοίκηση σύμφωνα πάντα με την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία και στη συνέχεια αναλύεται η έννοια της οικονομικής αυτονομίας των Α.Ε.Ι.

Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο της θεωρητικής διερεύνησης της παρούσας μελέτης, έχει σχέση με τη διάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και με τα όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. και τους ρόλους τους, όπως αυτά αναφέρονται αναλυτικά στον πιο πρόσφατο νόμο για την Ανώτατη Εκπαίδευση τον Ν. 4485/2017.

Το δεύτερο μέρος της παρούσας μελέτης, περιλαμβάνει τρία κεφάλαια. Στο έκτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της επιστημονικής έρευνας και ειδικότερα της εκπαιδευτικής έρευνας, περιγράφεται η μεθοδολογία και το είδος της έρευνας που εφαρμόστηκε καθώς και η αναγκαιότητά της. Επιπροσθέτως, περιγράφεται ο πληθυσμός της έρευνας, η δειγματοληψία οι τεχνικές συλλογής των δεδομένων καθώς και η δομή και τα χαρακτηριστικά του ερευνητικού εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε.

Στο έβδομο κεφάλαιο αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στις τρεις ανοιχτές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, από τις οποίες ελάχιστες ήσαν μονολεκτικές και η πλειοψηφία αυτών περιείχαν ανάπτυξη απόψεων. Αναλύονται δε, όλα τα δεδομένα, σε κάθε ερώτηση ξεχωριστά.

Σκοπός του κεφαλαίου είναι η αναλυτική παρουσίαση της ερευνητικής διαδικασίας ώστε να κατανοήσει ο αναγνώστης τον τρόπο με τον οποίο προέκυψαν τα αποτελέσματα της μελέτης. Στο όγδοο κεφάλαιο, τα αποτελέσματα της έρευνας οδηγούν σε συμπεράσματα τα οποία και αποτυπώνονται σε αυτό, σε αντιπαραβολή με τις επιστημονικές απόψεις που αποτυπώθηκαν κατά την βιβλιογραφική ανασκόπηση καθώς και με έρευνες που έχουν γίνει και αφορούν στους δημοκρατικούς θεσμούς στην Ανώτατη εκπαίδευση, τον τρόπο λήψης αποφάσεων εντός αυτής και τον τρόπο διοίκησης της. Στη συνέχεια παρατίθενται και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

1.4. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Αυτονομία-Αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων

Στο άρθρο 16 του Συντάγματος, κατοχυρώνονται: η ελευθερία στην τέχνη, την επιστήμη, την έρευνα και τη διδασκαλία, η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων και το κοινωνικό δικαίωμα στη δωρεάν παιδεία καθώς είναι η βασική αποστολή του κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία, όχι μόνο ως ατομικό δικαίωμα του επιστήμονα αλλά και ως εγγύηση θεσμού, δηλαδή ως αντικειμενικοποιημένη προστασία του αγαθού «επιστήμη», αναπτύσσεται και προστατεύεται βέλτιστα σε ένα αυτοδιοικούμενο πανεπιστήμιο.

Μετά τη μεταρρύθμιση του νόμου – πλαισίου του 1982 απορρέει μια δέσμευση του νομοθέτη να ακολουθήσει ή να διατηρήσει κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο οργάνωσης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Η βασική πάντως συνταγματική δέσμευση είναι «η πλήρης αυτοδιοίκηση» των πανεπιστημίων. (Κοντιάδης, 2007)

Σε αυτό το σημείο τίθεται η διάκριση μεταξύ πανεπιστημιακής αυτοδιοίκησης και αυτονομίας. «Ως καθ' ύλην αυτοδιοικούμενες δημόσιες υπηρεσίες, τα πανεπιστήμια υπόκεινται στην κανονιστική αρμοδιότητα του νομοθέτη, άρα δεν διαθέτουν αυτοτελή αρμοδιότητα θέσπισης του θεσμικού πλαισίου διοίκησης και οργάνωσής τους. Με άλλα λόγια η Ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται από νομικά πρόσωπα που επιλέγουν τα ίδια, τα όργανα διοίκησης τους και δεν υπόκεινται σε άμεσο κρατικό έλεγχο αλλά σε εποπτεία, που συνίσταται στον κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους».

Επιπλέον, τα Α.Ε.Ι. έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα για την προκήρυξη και την πλήρωση των θέσεων διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, ενώ ο εποπτεύων Υπουργός

Παιδείας ελέγχει μόνο τη δυνατότητα κάλυψης της σχετικής δαπάνης και τη νομιμότητα των πράξεων του διορισμού. (Κοντιάδης, 2007)

Η θεσμική αυτονομία πρέπει να περιλαμβάνει την οικονομική και τη διοικητική αυτονομία. Η οικονομική αυτονομία των πανεπιστημίων είναι ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί η ανάπτυξη, εφαρμόζοντας διαφορετικά αναπτυξιακά μοντέλα με απαραίτητο τον οικονομικό απολογισμό και τη λογοδοσία. Η διοικητική αυτονομία περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων εντός των πανεπιστημίων. Οι απειλές της διοικητικής αυτονομίας είναι η αυξανόμενη κρατική παρέμβαση, η μετακίνηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε κεντρικότερες δομές εντός των πανεπιστημίων με αποκλεισμό του συνόλου της ακαδημαϊκής κοινότητας. (Κάτσικας, 2007)

Η κρατική παρέμβαση έρχεται περισσότερο ως ρυθμιστής της «σύγκρουσης» ανάμεσα στα ατομικά και στα κοινωνικά συμφέροντα. Έτσι, δεν αποκλείονται δραστηριότητες των Α.Ε.Ι. με επιχειρηματικούς στόχους αλλά και μεικτές μορφές χρηματοδότησης.

Από την άλλη πλευρά το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει την αυτονομία του πανεπιστημίου, όπως θεσμοθετήθηκε σε άλλα Συντάγματα, όπως το ιταλικό και το ισπανικό. Τα ελληνικά Α.Ε.Ι. μπορούν να ορίζουν τους δικούς τους κανόνες δικαίου ως προς τη λειτουργία τους μόνο ύστερα από νομοθετική εξουσιοδότηση. (Κοντιάδης, 2007)

Σε έρευνα που έγινε σε πέντε ευρωπαϊκές χώρες από το CAP (Changing Academic Profession) κατά τα έτη 2007-2008, οι συμμετέχοντες, στην πλειοψηφία τους, ανέφεραν πως έχουν ισχυρή προσωπική επιρροή στη λήψη αποφάσεων αλλά μόνο στο επίπεδο της σχολής ή του τμήματος της σχολής τους και όχι σε ιδρυματικό επίπεδο. (Aarrevaara, 2010)

Σύμφωνα με τον Μάνο, (2007) σε κανένα Σύνταγμα χωρών που έχουν διακεκριμένα πανεπιστήμια δεν υπάρχει συνταγματική πρόνοια για τους διδάσκοντες. Το ότι δεν υπάρχουν συνταγματικοί περιορισμοί στις χώρες αυτές σημαίνει ότι τα πανεπιστήμια μπορούν να επιλέγουν καθηγητές προσφέροντας τους υψηλά κίνητρα, σε ανταγωνισμό με άλλα πανεπιστήμια που έχουν τον ίδιο βαθμό ελευθερίας.

Τα όργανα διοίκησης του ελληνικού Πανεπιστημίου είναι α) η Σύγκλητος, β) το Πρυτανικό Συμβούλιο γ) ο Πρύτανης και δ) οι Αντιπρυτάνεις. Τα ιδρύματα τελούν υπό την εποπτεία του κράτους. Η άσκηση της κρατικής εποπτείας συνίσταται στον έλεγχο της νομιμότητας και όχι σκοπιμότητας δηλαδή αποκλείει τον ουσιαστικό έλεγχο, ως μη συμβατό με την καθιερωμένη από το Σύνταγμα «πλήρη αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ». Η πλήρης αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων η οποία θεσπίζεται με νόμο (1268/1982) και των Τ.Ε.Ι. με τον Ν. 2916/2001, βασίζεται στη διοικητική και δημοσιονομική αυτοτέλεια του νομικού προσώπου.

Προβλέπεται λοιπόν η εξουσία των πανεπιστημίων να αποφασίζουν τις υποθέσεις τους με δικά τους όργανα.. Οι καθηγητές είναι δημόσιοι λειτουργοί και η επιλογή τους γίνεται από τα ίδια τα ιδρύματα. Παρόλα αυτά τα Ανώτατα ιδρύματα της χώρας απέχουν κατά πολύ από την πλήρη αυτοδιοίκηση καθώς τα αντικείμενά τους τα οποία ρυθμίζονται με Π.Δ. και Υ.Α. είναι πολλά. (Τσαλίδης, 2007, Πουλής, 2014)

Ακαδημαϊκή ελευθερία

«Τέσσερα είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του αληθινού πανεπιστημίου την Τρίτη χιλιετία: Η θεσμική αυτονομία, το αδιαίρετο της έρευνας και της διδασκαλίας, η ακαδημαϊκή ελευθερία και ο διεθνής προσανατολισμός». (Κάτσικας, 2007)

Τα πανεπιστήμια είναι αυτόνομα ιδρύματα που αναπτύσσονται και λειτουργούν ως σημαντικό κομμάτι κοινωνιών που είναι οργανωμένες διαφορετικά μεταξύ τους, λόγω ποικίλων παραγόντων, όπως είναι η γεωγραφική και ιστορική κληρονομιά. «Για να υπηρετήσουν τις κοινωνίες αυτές, η έρευνα και η διδασκαλία τους πρέπει να είναι ηθικά και πνευματικά ανεξάρτητη από την πολιτική εξουσία και δύναμη». (Κάτσικας, 2007)

Η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι θεσμική εγγύηση, όχι μόνο ατομικό δικαίωμα και σε συνδυασμό με την πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση προσφέρουν εύφορο έδαφος για την καλλιέργεια της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας. Με τον όρο θεσμική εγγύηση εννοούμε τη συνταγματική κατοχύρωση ενός θεσμού (του πανεπιστημίου) όχι υπέρ των συγκεκριμένων, σε δεδομένο χρόνο, φορέων του, αλλά ανεξάρτητα από αυτούς και εν όψει της αποστολής και των σκοπών του θεσμού, που αποτελούν συνταγματικά προστατευόμενο συμφέρον. Αυτή είναι η ουσία του «θεμελιώδους δικαιώματος» του πανεπιστημίου. Το δικαίωμα αυτό κατοχυρώνεται οργανωτικά με την πλήρη αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων που προβλέπει το άρθρο 16, παρ. 5 του Συντάγματος. (Τσαλίδης, 2007)

Η ακαδημαϊκή ελευθερία, νοούμενη ως ελευθερία στην έρευνα και στη διδασκαλία είναι θεμελιώδης αρχή της πανεπιστημιακής ζωής. Οι κυβερνήσεις και τα πανεπιστήμια στον βαθμό που εξαρτάται από αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν αυτήν τη θεμελιώδη αξίωση. (Κάτσικας, 2007)

Σε έρευνα που έγινε σε πέντε ευρωπαϊκές χώρες από το CAP (Changing Academic Profession) κατά τα έτη 2007-2008, αποκαλύφθηκε πως όλα τα συστήματα Ανώτατης Εκπαίδευσης στις χώρες που συμμετείχαν (Φιλανδία, Γερμανία, Ιταλία, Νορβηγία, Αγγλία) εγγυώνται την ακαδημαϊκή ελευθερία αλλά με διαφορετικά μέσα και τρόπους. Για παράδειγμα, στην Αγγλία, η παράδοση της αξιολόγησης από ομότιμα μέλη των ιδρυμάτων

είναι πολύ ισχυρή και τηρείται, ενώ σε Φιλανδία και Γερμανία, ο ρόλος των ηγετών των Ιδρυμάτων είναι αναντίλεκτος. (Aarrevaara, 2010).

Συμπληρωματικά, θα λέγαμε πως η ακαδημαϊκή ελευθερία και η μονιμότητα των τακτικών καθηγητών είναι οι δύο πυλώνες που διασφαλίζουν ότι η προσπάθεια για νέα γνώση δεν θα υποταχθεί σε σκοπιμότητες κάθε είδους. Η μόνιμη θέση στους καθηγητές των ιδρυμάτων παρέχει στην ανώτατη εκπαίδευση ένα από πιο σημαντικά προνόμια: την ελευθερία στη λήψη αποφάσεων. Όταν υπάρχει μεικτό σύστημα προσλήψεων σε ένα ίδρυμα, με μόνιμους και μη καθηγητές δημιουργούνται προβλήματα που έχουν σχέση με την οργάνωση της διοίκησης. Όσο αυξάνεται ο αριθμός των φοιτητών και συνεπακόλουθα ο φόρτος εργασίας των καθηγητών, τόσο μειώνεται ο αριθμός των καθηγητών που ασχολούνται με την έρευνα. (De Gagne, & Lassiter, 2010)

Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ασκούν διαρκή έλεγχο στην ανώτατη εκπαίδευση και η ακαδημαϊκή ελευθερία συνδέεται με την αποκέντρωση στη διοίκηση των πανεπιστημίων. Η διοικητική αποκέντρωση των πανεπιστημίων προωθεί την πανεπιστημιακή αυτονομία και άρα μπορεί να θεωρηθεί ως ακόμη μια μορφή ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Η ακαδημαϊκή ελευθερία στην έρευνα εκδηλώθηκε ως η ελευθερία του ερευνητή να επιλέγει το θέμα, τη θεωρητική βάση, τη μέθοδο και τα μέσα δημοσίευσης της έρευνάς του. (Aarrevaara, 2010)

Σε πρακτικό επίπεδο, η ακαδημαϊκή ελευθερία διασφαλίζεται με νόμο. Στα πανεπιστήμια αναγνωρίζεται το δικαίωμα της αυτοδιοίκησης και της επιλογής των εκτελεστικών οργάνων τους από τα ίδια, χωρίς έλεγχο και επίβλεψη από το κράτος. Τα εκτελεστικά όργανα των πανεπιστημίων έχουν τη δικαιοδοσία να προσλαμβάνουν διδάσκοντες και ερευνητές. (Aarrevaara, 2010)

Η Ιδρυματική αυτονομία περιλαμβάνει την αυτονομία της λειτουργίας του ιδρύματος και την αυτονομία στη λήψη αποφάσεων. Διασφαλίζει ότι το ίδρυμα έχει τη δικαιοδοσία να ορίζει τη δομή, τα συστήματα, την αποστολή, τους στόχους και τις προτεραιότητες του, οι οποίες όμως υπηρετούν τις ανάγκες της κοινωνίας.

Πανεπιστημιακό άσυλο

Το ζήτημα του πανεπιστημιακού ασύλου αφορά δύο σημεία: πρώτον, το εύρος και τον τρόπο εφαρμογής του και δεύτερον την επιλογή του οργάνου που αποφασίζει για την παρέμβαση της δημόσιας δύναμης. Στο πλαίσιο της κριτικής του θεσμού του πανεπιστημιακού ασύλου διατυπώνονται πολλές απόψεις. Κατά τον Κοντιάδη, (2007) ο θεσμός του πανεπιστημιακού

ασύλου είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με την πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση. Η παρουσία και η επέμβαση δημόσιας δύναμης στο εσωτερικό του πανεπιστημίου μπορεί να περιορίσει την ακαδημαϊκή ελευθερία.

Ο καθηγητής της Νομικής σχολής του Δ.Π.Θ, Καργάδος αναφέρει πως ακόμα και τα εγκλήματα που δεν είναι κακουργήματα ή που δεν απειλούν ανθρώπινη ζωή, βλάπτουν την ακαδημαϊκή ελευθερία. Δεν είναι επίσης αποδεκτό εγκλήματα όπως η διακίνηση ναρκωτικών εντός των πανεπιστημίων, να μην διώκονται. (σε Μπαμπασιδίη, 2006)

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του νόμου για το πανεπιστημιακό άσυλο κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες είναι διφορούμενα. Ο καθηγητής Πανούσης υποστηρίζει πως είναι πιθανόν να υπάρξει κατάχρηση της κρατικής εξουσίας εις βάρος της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Η παρουσία της αστυνομίας σε χώρους του πανεπιστημίου επιτείνει την αντιπαλότητα εντός αυτών και δυναμιτίζει τις σχέσεις εμπιστοσύνης κάνοντας το πανεπιστήμιο χώρο ακατάλληλο για την επιστημονική έρευνα. (σε Μπαμπασιδίη, 2006)

Λογοδοσία των πανεπιστημίων

Λογοδοσία σημαίνει να αξιολογείται η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα του έργου του πανεπιστημιακού ιδρύματος. Με αυτονομία ή χωρίς, το ίδρυμα λογοδοτεί στα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) και γενικά στην κοινωνία. Πρέπει να προσπαθήσει πολύ ώστε να ισορροπήσει τις ανάγκες των stakeholders, τις απαιτήσεις της κοινωνίας και την αυτονομία του. Τα πανεπιστήμια είναι οργανισμοί προσανατολισμένοι στην αποστολή τους. Η ευθύνη-λογοδοσία τους έγκειται στην επιτυχία της αποστολής τους. (Pandey, 2004)

Στην περίπτωση που τα πανεπιστήμια χρηματοδοτούνται από το κράτος, αυτό φροντίζει για μια οργανωτική δομή που να εξασφαλίζει την αυτόνομη λήψη αποφάσεων και την αυτόνομη λειτουργία των ιδρυμάτων με την προϋπόθεση να υπάρχει μια δομή ελέγχου. (Pandey, 2004)

Στην 64η σύνοδο των Πρυτάνεων των Ελληνικών Πανεπιστημίων, που έγινε στη Θεσσαλονίκη τον Ιούνιο του 2010, στο ψήφισμα με αριθμό 4 αναφέρονται και στην πλήρη και απόλυτη λογοδοσία περί των πραττομένων, του τρόπου αξιοποίησης της χρηματοδότησης και των υποδομών τους, καθώς και της πλήρους εκμετάλλευσης του χρόνου λειτουργίας τους, αφού χωρίς αυτήν δεν μπορεί να νοηθεί αυτοδύναμη λειτουργία των Ιδρυμάτων.

Έρευνα που έγινε σε οκτώ πανεπιστήμια της Νορβηγίας από τους Frølich, Christensen & Stensaker (2018) ανέδειξε πως το Υπουργείο που είναι αρμόδιο για θέματα Εκπαίδευσης, ασκεί μεγαλύτερο έλεγχο στα μικρότερα πανεπιστήμια, αυτά με την λιγότερο ισχυρή

διοικητική ικανότητα. Ο μεγαλύτερος έλεγχος σημαίνει συχνότερη επαφή ανάμεσα στην ηγεσία του ιδρύματος και στο Υπουργείο.

Σε όλες σχεδόν τις χώρες, τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης λαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση υπό μορφή συνολικών επιχορηγήσεων. Οι συνολικές επιχορηγήσεις καλύπτουν πολλούς τύπους δαπανών που καθορίζονται από το κάθε ίδρυμα. Όμως, σε ορισμένες χώρες στις οποίες χορηγούνται συνολικές επιχορηγήσεις, ιδίως χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, οι προβλέψεις δαπανών πρέπει να εγκρίνονται από τις δημόσιες αρχές. Στις περισσότερες χώρες επιτρέπεται η μεταφορά κεφαλαίων από ένα οικονομικό έτος στο επόμενο. Εφαρμόζονται διάφορα μέτρα λογοδοσίας για τη χρησιμοποίηση του δημόσιου χρήματος, όπως οι δημοσιονομικοί έλεγχοι, οι δείκτες επιδόσεων, οι ετήσιες εκθέσεις, η παραγωγή πληροφοριών για βάσεις δεδομένων, η δημοσίευση αποτελεσμάτων εσωτερικής αξιολόγησης και άλλες μέθοδοι διάδοσης πληροφοριών. (Eurydice, 2008)

Μοντέλα διοίκησης των πανεπιστημίων και λήψη αποφάσεων

Πρόσφατες μελέτες για τις θεωρίες διοίκησης, δείχνουν πως τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, στην πράξη, συνδυάζουν χαρακτηριστικά από διαφορετικά μοντέλα διοίκησης. Στην έρευνα των Bleiklie & Michelsen (2011) σε είκοσι έξι πανεπιστήμια οκτώ χωρών της Ευρώπης, διαφάνηκε ότι τα πανεπιστήμια χρησιμοποιούν ποικίλες μορφές διακυβέρνησης κατά τις οποίες η αυτονομία τους διαφέρει ανάλογα με το πώς εμπλέκονται τα μέλη της στη λήψη αποφάσεων. Η εμπλοκή αυτή ποικίλει ακόμη και στον τύπο των αποφάσεων στο ίδιο ίδρυμα, ακόμη και στα διάφορα οργανωτικά επίπεδα της διοίκησης του ιδρύματος. Εμφανίζονται μάλιστα ποικίλοι βαθμοί εμπλοκής των μελών αλλά και αποκεντρωμένη ή συγκεντρωτική διοίκηση στο ίδιο ίδρυμα, στην ίδια σχολή, στο ίδιο τμήμα σχολής. (Bleiklie και Michelsen, 2015). Είναι, λοιπόν, πιθανό τα πανεπιστήμια να είναι «υβριδικοί» οργανισμοί όσον αφορά στη διοίκηση και στη λήψη αποφάσεων.

Κατά τη θεωρητική ανάλυση της έρευνάς τους, οι Bleiklie & Michelsen συνέδεσαν το παραπάνω εύρημα των διαφορετικών τρόπων λήψης απόφασης εντός των πανεπιστημίων, με τα εθνικά, πολιτικά συστήματα διοίκησης των εκάστοτε χωρών. (Bleiklie & Michelsen, 2015) Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών οι μεταρρυθμιστές της Ανώτατης Εκπαίδευσης προσπάθησαν να προωθήσουν ένα διαφορετικό μοντέλο διοίκησης των πανεπιστημίων και λήψης αποφάσεων σε αυτά. Να γίνουν δηλαδή αυτό που ονομάζουν οι Brunsson και Sahlin

Andersson (2000) «ολοκληρωμένοι οργανισμοί» με δυνατότητες στρατηγικών δράσεων και διοίκηση από την κορυφή προς τη βάση (top-down management). Αυτό γίνεται με την παροχή αυξημένων αρμοδιοτήτων στους ηγέτες των πανεπιστημίων, με την ενίσχυση των διοικητικών δομών και με τον περιορισμό του ρόλου των εκλεγμένων οργάνων στις σχολές και τα τμήματα.

Η έρευνα των Bleiklie & Michelsen, που έγινε σε 26 ευρωπαϊκά πανεπιστήμια σε οκτώ χώρες το 2011, έδειξε πως υπάρχουν διαφορές στη διοίκηση των πανεπιστημίων και αυτές σχετίζονται με τα πολιτικό-διοικητικά συστήματα των εκάστοτε χωρών. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως τα πανεπιστήμια στην Αγγλία έχουν σημαντική αυτονομία στη λήψη αποφάσεων και στα οικονομικά, ενώ στην Γαλλία, Γερμανία και Ελβετία έχουν περιορισμένες ελευθερίες. Στην Ιταλία, Πορτογαλία και Ολλανδία τα πανεπιστήμια σε κάποιους τομείς έχουν υψηλή αυτονομία ενώ σε άλλους όχι.

Σύμφωνα με τον Bleiklie τα πανεπιστήμια χωρίζονται σε: α) πανεπιστήμια ως ακαδημαϊκές κοινότητες, β) πανεπιστήμια ως δημοκρατικοί θεσμοί, γ) πανεπιστήμια ως παράγοντες του δημοσίου ή δ) πανεπιστήμια ως επιχειρήσεις. Ανάλογα με την αποστολή τους, οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες των ανθρώπων που δρουν στα πανεπιστήμια, οι επιλογές και οι αξίες τους είναι στον πυρήνα της ανάπτυξης πολλών μοντέλων διοίκησης των πανεπιστημίων. (Bleiklie & Michelsen, 2015)

Τα τελευταία χρόνια στις περισσότερες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) έχει χαθεί η εμπιστοσύνη από την ίδια την ακαδημαϊκή κοινότητα στον παραδοσιακό τρόπο διοίκησης. Η «Νέα Δημόσια Διοίκηση» ή αλλιώς «Νέος Διευθυντισμός» είναι η απόπειρα μετασχηματισμού της διοίκησης των πανεπιστημίων, η οποία, έως τότε, βασιζόταν στην αλληλεπίδραση των αυστηρών κανονισμών της πολιτείας και της ακαδημαϊκής αυτοδιοίκησης. (Μαρούδας & Κυριακίδου, 2009, Krücken, 2011)

Στην έρευνα του C.A.P., (2007) διαφάνηκε πως οι συμμετέχοντες, μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας πανεπιστημίων στις χώρες Φιλανδία, Ιταλία και Αγγλία, στην πλειοψηφία τους πιστεύουν πως επικρατεί το σύστημα top-down στη διοίκηση των ιδρυμάτων στα οποία εργάζονται. Στην ίδια έρευνα, οι συμμετέχοντες όλων των χωρών, μαζί δηλαδή και η Γερμανία και η Νορβηγία δίνουν χαμηλά ποσοστά στην ύπαρξη συλλογικότητας στη λήψη αποφάσεων. (Aarrevaara, 2010)

Στην περίπτωση των πανεπιστημίων εφαρμόστηκε μια προσομοίωση της «πειθαρχίας της αγοράς» υποχρεώνοντας τα να συμμετέχουν στον ολοένα αυξανόμενο ανταγωνισμό για μια καλύτερη θέση στους πίνακες κατάταξης, ώστε να εξασφαλίζουν περισσότερους υλικούς και

συμβολικούς πόρους. Η χρηματοδότηση των ιδρυμάτων προέρχονται από εξωτερικές δωρεές και συμβόλαια, κληροδοτήματα, συνεργασίες πανεπιστημίων με επιχειρήσεις, θεσμικές επενδύσεις σε spinoff εταιρίες καθηγητών ή και από τα δίδακτρα. (Μαρούδας & Κυριακίδου, 2009)

Επιπλέον θεσμοθετήθηκε ο έλεγχος και η αξιολόγηση τα οποία οδήγησαν στην υλοποίηση τριών επιμέρους στόχων: α) στην κατανομή των περιορισμένων δημόσιων χρηματοδοτικών πόρων με γνώμονα ποσοτικά κριτήρια, β) στην κωδικοποίηση της εργασιακής διαδικασίας των πανεπιστημιακών με στόχο τον αυστηρότερο εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο μέσω της εφαρμογής συγκρίσιμων δεικτών μέτρησης της αποδοτικότητας, γ) στην εμπύχωση των πελατών του πανεπιστημίου δηλαδή των φοιτητών. (Μαρούδας & Κυριακίδου, 2009)

Ένα άλλο μοντέλο διοίκησης είναι αυτό της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην Εκπαίδευση. Η Διοίκηση Ολικής ποιότητας είναι μια φιλοσοφία διοίκησης η οποία «αγκαλιάζει» όλες τις δραστηριότητες, μέσω των οποίων, οι ανάγκες και οι προσδοκίες του πελάτη και της κοινότητας αλλά και οι στόχοι του Οργανισμού ικανοποιούνται με τον πιο επαρκή και αποδοτικό, από πλευράς κόστους, τρόπο μεγιστοποιώντας τις δυνατότητες των εργαζομένων μέσω μιας διαρκούς πορείας βελτίωσης και προσπάθειας για το άριστο, την τελειότητα. Η φιλοσοφία αυτή καθοδηγείται από τα δεδομένα. Το μάνατζμεντ σήμερα στηρίζεται σε γεγονότα και χρησιμοποιεί στατιστικές αναλύσεις πριν λάβει μια απόφαση. Ο Peters (1982) γράφει: «Αυτό που μπορεί να μετρηθεί, μπορεί να γίνει». Κάθε απόφαση για την εκπαίδευση πρέπει να έχει στόχο τη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης. Τα πιο γνωστά εργαλεία αξιολόγησης της ποιότητας στα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι το EFQM και το Benchmarking (Συγκριτική αξιολόγηση φορέων) (Ζαβλανός, 2003)

Η επιτυχημένη πορεία των εκπαιδευτικών οργανισμών, ως συστήματα μάθησης, εξαρτάται κατά πολύ μεγάλο βαθμό από το μοντέλο διοίκησης που ασκείται σε αυτούς. Τα διαφορετικά στυλ διοίκησης ομαδοποιούνται σε δύο: στο μετασχηματιστικό και στο συναλλακτικό μοντέλο. Ο μετασχηματιστικός ηγέτης αναπτύσσει και επικοινωνεί το όραμά του για το ίδρυμα και έχει στρατηγική προς την επιτυχία. Βρίσκει σαφείς και αποδοτικούς τρόπους να υπερπηδά τα εμπόδια και ενθαρρύνει την αλλαγή και την ανάπτυξη, εμπλέκοντας όλο το προσωπικό του εκπαιδευτικού ιδρύματος. Ο συναλλακτικός ηγέτης αντίθετα ορίζει βραχυπρόθεσμους στόχους και δεν προωθεί την αλλαγή παρά μόνο αν προκύψουν προβλήματα. Τα κίνητρα που παρέχει είναι κυρίως υλικά ανταλλάσσοντας τα με μια καλή απόδοση. Στην ανώτατη εκπαίδευση θα πρέπει να υπάρξει εφαρμογή των μοντέλων αυτών

μετά από κριτική σκέψη ώστε να μην χαθεί η βασική της αποστολή: η κατάκτηση της γνώσης.

Η δημοκρατική διακυβέρνηση είναι ένας εννοιολογικός όρος στη βιβλιογραφία για τη δημόσια διοίκηση. Η εξέταση των δομών διακυβέρνησης δίνει έμφαση στους θεσμούς, στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων και στους κανόνες δικαίου. Περαιτέρω συνδέεται με τη λογοδοσία στο εύρος της οποίας περιλαμβάνονται οι επιμέρους έννοιες της δημοκρατικής διακυβέρνησης δηλαδή της άμεσης λογοδοσίας μέσω της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος, της ιεραρχικής λογοδοσίας στους ανωτέρους και της οικονομικής λογοδοσίας μέσω ελεγκτικών οργάνων. (Mulgan, 2000)

Στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης αντίστοιχα, η μετάβαση από το «πανεπιστήμιο» των αυθεντιών στο «δημοκρατικό πανεπιστήμιο των ομάδων» έγινε μετά το 1968 στην Ευρώπη και μετά το 1982 στην Ελλάδα. Ακολούθησε η εισαγωγή του «διπλού μοντέλου» προκειμένου να εναρμονιστούν με την ανάγκη που προέκυψε, του ανοίγματος των πανεπιστημίων στην κοινωνία (λογοδοσία).

Παρόλα αυτά, στην έρευνα του C.A.P. (2007) διαφάνηκε ότι ο τρόπος διοίκησης των πανεπιστημίων ποικίλει. Ειδικότερα, στη Γερμανία και στη Φιλανδία οι οποίες κατοχυρώνουν την ακαδημαϊκή ελευθερία με ισχυρή νομοθετική κάλυψη, ο ρόλος των διοικητών των Πανεπιστημίων παραμένει πολύ πιο ισχυρός σε σχέση με τις άλλες χώρες της έρευνας (Ιταλία, Αγγλία, Νορβηγία) (Aarrevaara, 2010)

Τέλος, εμφανίζονται τάσεις σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες για σταδιακή αλλαγή από το μοντέλο της διπλής διοίκησης, σε μορφές εταιρικής διακυβέρνησης στο όνομα της μεγαλύτερης δυνατής αποτελεσματικότητας, πράγμα που τελικώς συνεπάγεται τη συρρίκνωση της δημοκρατίας (συμμετοχικής διοίκησης). Η αποτελεσματικότητα στη λήψη αποφάσεων δεν έχει αξία αν δεν συνοδεύεται από την αποτελεσματικότητα στην υλοποίηση των αποφάσεων. Η αποτελεσματικότητα και στην υλοποίηση των αποφάσεων στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης προϋποθέτει τη δημοκρατική νομιμοποίηση των αποφάσεων η οποία με τη σειρά της προϋποθέτει τη συμμετοχή. Μέσα από τη συμμετοχή διασφαλίζεται η νομιμοποίηση της διαδικασίας, άρα και των ίδιων των αποφάσεων. Η συμμετοχή δε, διασφαλίζεται μέσα από τη δημοκρατία. Η Δημοκρατία στα ΑΕΙ εφαρμόζεται με δημοκρατική διακυβέρνηση. (Κλάδης, 2012)

Στην Ελλάδα σήμερα, υπάρχει απομάκρυνση από τους παραδοσιακούς τρόπους ακαδημαϊκής αυτοδιοίκησης από μια κλειστή κοινωνία ακαδημαϊκών και μετάβαση σε νέα πρότυπα διακυβέρνησης με την ανακατανομή αρμοδιοτήτων, τη λογοδοσία και τον επιμερισμό των

εξουσιών λήψης αποφάσεων ανάμεσα σε εξωτερικούς και εσωτερικούς φορείς. Οι βασικοί μηχανισμοί συντονισμού των νέων δομών είναι: α) η εξωτερική ρύθμιση, η οποία αναφέρεται στην εξουσία της κεντρικής ή της περιφερειακής διοίκησης να καθορίζει τους κανόνες λειτουργίας των πανεπιστημίων, β) η εξωτερική καθοδήγηση η οποία αναφέρεται στην εποπτική εξουσία και το συντονισμό από εξωτερικούς φορείς με την ιδιότητα μελών των οργάνων διοίκησης των πανεπιστημίων (διοικητικά συμβούλια ή συμβούλια διαχειριστών) στα οποία οι αρμόδιες κυβερνητικές αρχές (π.χ. υπουργείο) έχουν αναθέσει ορισμένες αρμοδιότητες, γ) η διαχειριστική αυτοδιοίκηση: αναφέρεται στις εξουσίες που διαθέτουν οι αρμόδιοι φορείς διοίκησης και διαχείρισης του ιδρύματος (πρύτανης/πρόεδρος, κοσμήτορες) οι οποίοι καθορίζουν στόχους και λαμβάνουν αποφάσεις όσον αφορά τη στρατηγική, τη συμπεριφορά και τις δραστηριότητες του ιδρύματος και δ) η ακαδημαϊκή αυτοδιοίκηση: αναφέρεται στη διακυβέρνηση βάσει συναίνεσης στο εσωτερικό και μεταξύ των ακαδημαϊκών κοινοτήτων ενός πανεπιστημίου. (Eurydice, 2008)

1.5. Συμπεράσματα βιβλιογραφικής ανασκόπησης

Ο ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην κοινωνία της γνώσης έχει αναγνωρισθεί και σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο και καλείται να συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη της ανάπτυξης, την ευημερία και της κοινωνικής συνοχής.

Η αυτοδιοίκηση των ελληνικών Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., η οποία θεσπίζεται με νόμους (Ν.1268/1982 για τα πανεπιστήμια και Ν.2916/2001 για τα Τ.Ε.Ι.) βασίζεται στη διοικητική και δημοσιονομική αυτοτέλεια του νομικού προσώπου.

Τα πανεπιστήμια στην Ελλάδα είναι αυτόνομα όσον αφορά στη λήψη αποφάσεων μια και τα όργανα που παίρνουν τις αποφάσεις αποτελούνται από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (Σύγκλητος, Συνέλευση, Όργανα Συνελεύσεων Σχολών και Τμημάτων) και εκλέγονται αποκλειστικά από μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (Πρύτανης/Πρόεδρος Ιδρύματος, Κοσμήτορας/Διευθυντής Σχολής, Πρόεδρος Τμήματος). Λόγω της διοικητικής αυτονομίας, τις αποφάσεις παίρνουν τα όργανα των ιδρυμάτων και εκπρόσωποι των φοιτητών. Με τον νέο νόμο 4485/2017 εκπρόσωποι των φοιτητών με συγκεκριμένο ποσοστό του συνόλου των υπολοίπων μελών κάθε φορά, συμμετέχουν στη Σύγκλητο, στο Πρυτανικό Συμβούλιο, στην Κοσμητεία, τη Γενική Συνέλευση της Σχολής, τη Συνέλευση Τμήματος και τη Γενική Συνέλευση Τομέα. Οι φοιτητές που συμμετέχουν στα όργανα λήψης αποφάσεων του

πανεπιστημίου εκλέγονται για ετήσια θητεία από το σύνολο των φοιτητών του Ιδρύματος. Η συμμετοχή όλων στη λήψη αποφάσεων βασίζεται στη δημοκρατική κουλτούρα του πανεπιστημίου ως θεσμού.

Όσοι συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων εντός πανεπιστημίου θα πρέπει να έχουν προσωπική, ατομική δέσμευση και στην υλοποίηση των αποφάσεων. Δεν τελειώνει ο ρόλος τους στη λήψη της απόφασης.

Παρά την αυτονομία τους, τα πανεπιστήμια εξαρτώνται από τις αποφάσεις του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για τη λειτουργία τους καθώς αυτό αποφασίζει για τον ετήσιο προϋπολογισμό του κάθε ιδρύματος αλλά και για τον αριθμό των νέων φοιτητών. Δύο, λοιπόν, από τις σημαντικότερες αποφάσεις που αφορούν στα πανεπιστημιακά ιδρύματα λαμβάνονται κάθε έτος από εξωτερικούς δρώντες. Το Υπουργείο επίσης ελέγχει τυχούσες εσωτερικές τροποποιήσεις στον προϋπολογισμό που έχει διατεθεί στα ΑΕΙ, διαδικασία επίσης χρονοβόρα.

Η αποστολή των Ανώτατων Ιδρυμάτων σύμφωνα με τον Νόμο 4485/2017 περιλαμβάνει την ανταπόκρισή τους στις εθνικές αναπτυξιακές ανάγκες και τη συμβολή τους στο σχέδιο για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας στην κατεύθυνση της αειφορίας. Τονίζεται επίσης πως τα πανεπιστήμια θα πρέπει να οργανώνονται και να λειτουργούν με κανόνες και πρακτικές που να διασφαλίσουν τη διαφάνεια του συνόλου των δραστηριοτήτων τους και την αμεροληψία των οργάνων τους κατά τη λήψη ατομικών και συλλογικών αποφάσεων. Πολλές, λοιπόν, οι προκλήσεις και οι απαιτήσεις για τα πανεπιστημιακά ιδρύματα με χαμηλή όμως χρηματοδότηση και με τον περιορισμό των κυβερνητικών ρυθμίσεων κάθε φορά.

Οι στόχοι όμως των πανεπιστημίων μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε καθεστώς ελευθερίας το οποίο οριοθετείται από το θεσμικό πλαίσιο και τη διοικητική πρακτική της αυτοτέλειας.

Σύμφωνα με τον Ν. 4485/2017 στα Α.Ε.Ι. «κατοχυρώνεται η ακαδημαϊκή ελευθερία στην έρευνα και στη διδασκαλία, καθώς και η ελεύθερη έκφραση και διακίνηση των ιδεών. Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των δημοκρατικών αξιών, των ακαδημαϊκών ελευθεριών στην έρευνα και στη διδασκαλία, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, την προστασία του δικαιώματος στη γνώση και τη μάθηση έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει». Ο νέος νόμος, λοιπόν, επαναφέρει τον θεσμό του πανεπιστημιακού ασύλου με την προϋπόθεση ότι δεν διαπράττονται εντός πανεπιστημίου κακουργήματα ή εγκλήματα κατά ζωής. Μόνο τότε, ύστερα από απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου, γίνεται επέμβαση δημόσιας δύναμης.

Η ακαδημαϊκή ελευθερία της διδασκαλίας και της έρευνας και η μονιμότητα των καθηγητών είναι δύο σημαντικοί παράγοντες οι οποίοι διασφαλίζουν πως η αποστολή του πανεπιστημίου δεν υποτάσσεται σε σκοπιμότητες. Στα ελληνικά πανεπιστήμια μόνο οι καθηγητές πρώτης και δεύτερης βαθμίδας είναι μόνιμοι, ενώ οι επίκουροι εκλέγονται με τριετή θητεία και δυνατότητα ανανέωσης της θητείας τους μετά από κρίση. Προβλέπεται, επίσης, ότι η διδασκαλία στα Α.Ε.Ι. μπορεί να ανατίθεται σε εντεταλμένους διδασκαλίας με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου με δικαίωμα ανανέωσης. Είναι δυνατή, δε, και η πρόσκληση επισκεπτών καθηγητών και μεταδιδακτορικών ερευνητών. Η μονιμότητα ή μη των διδασκόντων σε ένα πανεπιστήμιο ενδέχεται να επηρεάσει τις μεταξύ τους σχέσεις αλλά και τη λήψη αποφάσεων.

1.6. Ερευνητικά ερωτήματα

1. Η θεσμική και διοικητική αυτονομία του πανεπιστημίου αποτελούν παράγοντα δημοκρατικής λειτουργίας του;
2. Η κατοχύρωση της πανεπιστημιακής αυτονομίας διασφαλίζει την ακαδημαϊκή ελευθερία;
3. Ποιοι είναι οι ρόλοι των οργάνων διοίκησης των πανεπιστημίων; Πώς αυτοί αλλάζουν, ανάλογα με το μοντέλο διοίκησης που ασκείται στο πανεπιστημιακό ίδρυμα;
4. Ποιοι είναι οι θεσμοί της διοίκησης του πανεπιστημίου που συνθέτουν τον δημοκρατικό του χαρακτήρα;
5. Η κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου απειλεί την ακαδημαϊκή ελευθερία;
6. Πως οι εσωτερικές δημοκρατικές διαδικασίες ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος μπορούν να ανταποκριθούν στην ανάγκη της ευρύτερης κοινωνίας, όταν η κοινωνία δεν έχει άμεσο λόγο στην εκλογή της ηγεσίας του Ιδρύματος δηλαδή της Συγκλήτου και των Πρυτανικών αρχών;
7. Πόσο εφικτή είναι η συμμετοχή των φοιτητών στη διοίκηση του πανεπιστημίου; Επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την αποτελεσματική διοίκηση του πανεπιστημίου;
8. Η ισότιμη συμμετοχή όλων των ομάδων που συμμετέχουν στην πανεπιστημιακή ζωή (καθηγητές, προσωπικό, φοιτητές-εκπρόσωποι όλων των παρατάξεων), στη λήψη αποφάσεων για θέματα του πανεπιστημίου, ενισχύει τον δημοκρατικό του χαρακτήρα;
9. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα θα πρέπει να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος; Τι επιπτώσεις έχει η αποκλειστική χρηματοδότηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από το κράτος στην ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας εντός αυτών;
10. Το ότι τα πανεπιστήμια θέτουν τους κανόνες δικαίου στο εσωτερικό τους μόνο μετά από νομοθετική εξουσιοδότηση, καταπατά την αυτονομία τους;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Το Πανεπιστήμιο

2.1. Ιστορική αναδρομή της αποστολής των πανεπιστημίων

Στην Αρχαία Ελλάδα, το πανεπιστήμιο αποτελούσαν οι κινούμενες ακαδημίες των Σοφιστών, της Σχολής του Σωκράτη, της Ακαδημίας του Πλάτωνα, του Λυκείου του Αριστοτέλη και άλλων φιλοσοφικών σχολών. Τα πρώτα ιδρύματα ανώτερης μόρφωσης στη Δυτική Ευρώπη, επί Ρωμαϊοκρατίας εκπαίδευαν στελέχη της δημόσιας διοίκησης. Τα πρώτα μεσαιωνικά πανεπιστήμια της Μπολόνια και του Παρισιού είχαν ως στόχο τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων των φοιτητών και καθηγητών απέναντι στην εκκλησιαστική κυριαρχία. Κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης, το πανεπιστήμιο ήταν χώρος απόκτησης γνώσης.

Όπως πίστευε ο Wilhelm von Humboldt το πανεπιστήμιο είναι ο κεντρικός πυλώνας μιας πνευματικής προσπάθειας για εθνική αναζωογόνηση και το όχημα εθνικής υπερηφάνειας. (Κάτσικας, 2007)

Οι μεγάλες κοινωνικό-οικονομικές μεταβολές παγκοσμίως ανάγκασαν την ευρωπαϊκή πλευρά στη δημιουργία ενός "Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης". Ορόσημα στην πραγματοποίηση αυτής της ιδέας είναι οι Σύνοδοι των Υπουργών Παιδείας σε Σορβόννη (1998), Μπολόνια (1999), Πράγα (2001), Βερολίνο (2003) και στο Μπέργκεν (2005). Η Διακήρυξη της Μπολόνια (1999) έθεσε τις βασικές αρχές της ελευθερίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αλλά με υπευθυνότητα, της υψηλής απασχολησιμότητας των αποφοίτων, της κινητικότητας και της διασφάλισης ποιότητας.

Οι ηγέτες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη σύσκεψη της Λισαβόνας, τον Μάρτιο του 2000, έθεσαν στόχο η Ευρώπη «να καταστεί η πιο ανταγωνιστική και δυναμική κοινωνία της γνώσης στον κόσμο, ικανή για συνεχή οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας για όλους και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή». Τα πανεπιστήμια, σαν θεσμοί διανοητικού κεφαλαίου είναι βασικό στοιχείο της κοινωνίας της γνώσης. (Ζένιος, 2007)

Το 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει εννέα βασικούς άξονες αλλαγών στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβόνας. Έξι χρόνια μετά, το 2012, στη διάσκεψη του Βουκουρεστίου

τονίζεται ότι πρέπει να αρχίσει ο διάλογος για τη χρηματοδότηση και τη διακυβέρνηση της ανώτατης εκπαίδευσης. (ΚΑΝΕΠ/ΓΕΣΣΕΕ, 2013)

Η Διακήρυξη της Λισσαβόνας (2010) τόνισε ότι τα πανεπιστήμια πρέπει να επιτελέσουν έναν ευρύτερο ρόλο «καθιστώντας τη δημόσια κοινωνία ικανή να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του εικοστού πρώτου αιώνα». Οι πληθυσμοί της Ευρώπης θα πρέπει να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια ώστε να έχουν τον ρόλο τους στην Κοινωνία της Γνώσης.

Οι σύγχρονες κοινωνίες, πρέπει να εκμεταλλευτούν την τεχνολογία των επικοινωνιών και της πληροφορίας. (ΕΥΑ, 2010) Επιπλέον, είναι αναγκαίο ένα σύστημα ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με έντονα διαφοροποιημένο προφίλ, βασισμένο στην αμοιβαία εκτίμηση ως προς τους διαφορετικούς τους στόχους. Τα ιδρύματα θα παρέχουν διαφορετικούς τύπους προγραμμάτων σπουδών που θα οδηγούν σε ένα ευρύ φάσμα τίτλων σπουδών, ενθαρρύνοντας την κίνηση από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα σε ένα άλλο και θα προωθούν δραστηριότητες διακίνησης έρευνας, καινοτομίας και γνώσης σύμφωνα με τις διαφορετικές τους αποστολές.

Η Διακήρυξη της Λισσαβόνας, με λίγα λόγια, ορίζει το πανεπιστήμιο ως έναν σημαντικό παράγοντα θεμελίωσης της «Κοινωνίας της Γνώσης». (Κάτσικας, 2007). Με τις νέες συνθήκες, λόγω της μαζικής χρήσης προϊόντων πληροφορικής, την ραγδαία επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο, τη διεθνοποίηση και τον μεγάλο ανταγωνισμό των αγορών, η γνώση αναδείχθηκε ως σημαντικός συντελεστής στην παραγωγή, πιο σημαντικός μάλιστα και από το κεφάλαιο, της φυσικούς πόρους, την εργασία. (Τσαμασφύρος, 2000). Τα σύγχρονα πανεπιστήμια, λοιπόν, παράγουν και διανέμουν τη γνώση, αυτοδιοικούμενα με τέτοιο τρόπο ώστε να ενεργοποιηθούν ανεξάρτητοι ενδοπανεπιστημιακοί θεσμοί, οι οποίοι θα κατοχυρώσουν την ακαδημαϊκή ελευθερία και τον σεβασμό των κανόνων δεοντολογίας. (Μαυρογιώργος & Σιάνου, . 2000)

2.2. Η αποστολή του Πανεπιστημίου

Η αποστολή του πανεπιστημίου ορίζεται διαφορετικά ανάλογα με την ιστορική εποχή αναφοράς. Στη σύγχρονη εποχή, σύμφωνα με την Magna Charta Universitatum, (1988) τα πανεπιστήμια είναι χώροι μετάδοσης της επιστημονικής γνώσης αλλά και παραγωγής νέας

γνώσης μέσω της έρευνας και είναι ταγμένα στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου. (Κάτσικας, 2007)

Τα σύγχρονα πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν δυσκολία στο να ορίσουν την αποστολή τους, ώστε να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις όλων. Άλλες απαιτήσεις έχει το κράτος, άλλες οι φοιτητές, άλλες οι γονείς των φοιτητών και άλλες η κοινωνία και η οικονομία της χώρας. Ταυτόχρονα, οι καθηγητές θέτουν τους δικούς τους στόχους και αντιλαμβάνονται με την δική τους οπτική τις υποχρεώσεις τους. Κοντά σε όλα αυτά τα συμφέροντα των παραπάνω ομάδων, είναι αλληλοσυγκρουόμενα.

Η λύση στο πρόβλημα αυτό θα ήταν για τα πανεπιστήμια να μπορούν να προσφέρουν λίγο, σε καθέναν από τους ενδιαφερόμενους. Το πολυσχιδές-χαοτικό για κάποιους πρόγραμμα σπουδών των πανεπιστημίων μετατρέπει το πανεπιστήμιο σε πολυκατάστημα με ταυτόχρονη πιθανή πτώση στην ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου που παρέχεται. (Glenn, 2009)

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον νέο νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 4) τα Α.Ε.Ι. έχουν ως αποστολή:

1. Να παράγουν και να μεταδίδουν τη γνώση με την έρευνα και τη διδασκαλία, να προετοιμάζουν τους φοιτητές για την εφαρμογή της και να καλλιεργούν τις τέχνες και τον πολιτισμό.
2. Να συμβάλουν στη δια βίου μάθηση με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, περιλαμβανομένης και της διδασκαλίας από απόσταση, με βάση την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα στο ανώτερο επίπεδο ποιότητας σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα κριτήρια.
3. Να αναπτύσσουν την κριτική ικανότητα και τις δεξιότητες των φοιτητών, να διαμορφώνουν τις απαραίτητες συνθήκες για την ανάδειξη νέων ερευνητών και να παρέχουν τις απαραίτητες γνώσεις και εφόδια στους αποφοίτους τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία.
4. Να ανταποκρίνονται στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας, να προωθούν τη διάχυση της γνώσης και την ανάπτυξη των τεχνών, την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας καθώς και την καινοτομία με προσήλωση στις αρχές της επιστημονικής δεοντολογίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, καθώς και να συμβάλουν στο εθνικό σχέδιο για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας στην κατεύθυνση της αειφορίας.
5. Να προωθούν τη συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα και ερευνητικούς φορείς στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή, την αποτελεσματική κινητικότητα του

εκπαιδευτικού προσωπικού, των φοιτητών και των αποφοίτων τους, συμμετέχοντας στην ευρωπαϊκή και διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα.

6. Να συμβάλουν στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών, ικανών να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις όλων των πεδίων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με επιστημονική, επαγγελματική και πολιτιστική επάρκεια και υπευθυνότητα και με σεβασμό στις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της κοινωνικής αλληλεγγύης και της ισότητας.

7. Να αναπτύσσουν κοινούς, ανοικτούς πόρους στην εκπαίδευση, την έρευνα, την τεχνολογία, τον πολιτισμό.

Η κατευθυντήρια αυτή γραμμή συμφωνεί με τη γραμμή που αποτυπώθηκε στα επίσημα κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης και στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνιας, στο Communiqué του Λονδίνου το 2007. Εκεί, τρεις από τους πέντε στόχους της αποστολής του πανεπιστημίου αφορούν στους φοιτητές και στην ενίσχυση της ατομικής τους βελτίωσης, της προετοιμασίας της σταδιοδρομίας τους και της ζωής τους, ως ενεργοί πολίτες, σε μια δημοκρατική κοινωνία. Οι δύο άλλοι στόχοι είναι: να δημιουργήσει το πανεπιστήμιο και να διευρύνει μια προχωρημένη βάση γνώσεων και να αναπτύξει την έρευνα και την καινοτομία. Η διοίκηση του πανεπιστημίου πρέπει να είναι τέτοια που να τα υπηρετεί όλα αυτά, σφαιρικά και με ενιαίο τρόπο. (Κλάδης, 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Θεσμοί

3.1 Θεσμοί στην εκπαίδευση, θεσμική δόμηση του πανεπιστημίου.

Τα πανεπιστήμια αποτελούν παγκοσμίως έναν από τους βασικότερους παραγωγούς έρευνας, με αποτέλεσμα η πολιτική για την έρευνα να συνδέεται άμεσα με την ανώτατη εκπαίδευση, γεγονός που αποτυπώνεται και θεσμικά. Στην Ελλάδα, χωρίς να αποτυπώνεται θεσμικά, υπάρχει ουσιαστική σύνδεση των δύο τομέων καθώς ο βασικότερος χώρος υλοποίησης της έρευνας είναι τα Α.Ε.Ι και τα δημόσια ερευνητικά κέντρα. Αντίθετα, η διεθνής πρακτική θέλει τον ιδιωτικό τομέα χώρο υλοποίησης της έρευνας. (Χρυσομαλλίδης, 2017)

Στον διεθνή χώρο, διαμορφώθηκε ένα δίπολο πολιτικών που είχαν σχέση με τη μαζικοποίηση ως μετασηματισμένη διαδικασία εκδημοκρατισμού του θεσμού (κοινωνική διάσταση) και με την εξυπηρέτηση των αναγκών της αγοράς εργασίας (οικονομική- επαγγελματική διάσταση). Στην Ελλάδα, το πρώτο διασφαλίστηκε με τη δημιουργία περιφερειακών πανεπιστημίων αλλά και ενός εκτεταμένου δικτύου μη πανεπιστημιακών τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΤΕΙ), που είχαν ως πλεονέκτημα το μικρότερο κόστος, ενώ το δεύτερο δεν επιτεύχθηκε ποτέ καθώς το πανεπιστήμιο δεν συνδέθηκε ουσιαστικά με την οικονομία. Η διεθνής τάση για μαζικοποίηση της εκπαίδευσης συμφωνούσε με το ελληνικό αίτημα περί εκδημοκρατισμού της ανώτατης εκπαίδευσης. Επιπλέον, η κοινωνική διάσταση της ανώτατης εκπαίδευσης μπαίνει σε πρώτο πλάνο. (Χρυσομαλλίδης, 2017)

Το θεσμικό πλαίσιο της οργάνωσης της Ανώτατης Εκπαίδευσης έχει τις βάσεις του στο άρθρο 16 του Συντάγματος το οποίο αναβιβάζει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σε δημόσια υπηρεσία, ορίζοντάς τα ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. (Συντ. άρθρο 16, παρ. 5)

Το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης των Α.Ε.Ι. στην Ελλάδα συμπεριλαμβάνει θεμελιώδεις αρχές όπως είναι η αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας και η αρχή της πλήρους αυτοδιοίκησης. Η τήρηση των αρχών αυτών είναι η βάση του οργανωτικού σχήματος των Α.Ε.Ι. το οποίο συνίσταται στη συμμετοχή όλων των παραγόντων της πανεπιστημιακής κοινότητας. (Πουλής, 2014)

«Η όλη πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι, τελικά, ένας ή και περισσότεροι θεσμοί. Η θεσμοποίηση αποτελεί μια συνεχή διαδικασία παγίωσης και ανανέωσης των κανόνων και των οργανωτικών πλαισίων της συλλογικής συμπεριφοράς και δράσης. Στα Πανεπιστήμια, η

άσκηση στρατηγικής αλλά και η ανεξαρτητοποίηση ή η συνένωση των επιστημών αποτελούν έκφανση θεσμών, αποδοχή δηλαδή συμβατικών πλαισίων διοικητικής και εκπαιδευτικής λειτουργίας και ανανέωσης, η οποία μπορεί να φθάσει έως και την ανανέωση του ίδιου του πλαισίου των πανεπιστημιακών θεσμών.» (Σιαπκαράς, 2000)

Όσον αφορά τους πόρους, τα ΑΕΙ χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Παιδείας για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών τους (θεσμική χρηματοδότηση), έχοντας κατοχυρώσει ακαδημαϊκή και σχετική διοικητική αυτοτέλεια. Όμως, ο βαθμός εξάρτησης τους από το κράτος παραμένει μεγάλος, καθώς ο κρατικός προϋπολογισμός και το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων είναι οι βασικότερες πηγές χρηματοδότησης τους, ενώ δύο βασικές παράμετροι για τη λειτουργία τους -η διαχείριση της σχέσης εργασίας του διδακτικού προσωπικού και η επιλογή των φοιτητών- εναπόκεινται στο κράτος. Έτσι τα ιδρύματα παραμένουν κατεξοχήν λήπτες πολιτικής. (Πελαγίδης και Μητσόπουλος, 2006)

3.2. Δημοκρατικοί θεσμοί στην Ανώτατη εκπαίδευση

Η δημοκρατία εκτός από τον προσδιορισμό της ως πολιτικό σύστημα, είναι η ευρεία και απρόσκοπτη συμμετοχή των ατόμων σε πεδία λήψης συλλογικών αποφάσεων. (Πελεgrίνης, 2004) Ο πυρήνας της δημοκρατικής εκπαίδευσης βρίσκεται στις αξίες της ισότητας, της συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων, στη δικαιοσύνη. Το δημοκρατικό περιεχόμενο της παιδείας βρίσκεται στην υπεράσπιση των παραπάνω αξιών. (Καραφύλλης, 2008)

Εντός των πανεπιστημίων οι ιδέες κρίνονται, γίνονται αποδεκτές ή απορρίπτονται, με γνώμονα τις δημοκρατικές αρχές. Το πεδίο κάνει πρόσφορο η συνταγματικά κατοχυρωμένη ακαδημαϊκή ελευθερία. Τα όρια, βέβαια, της ακαδημαϊκής ελευθερίας προσδιορίζονται από το καθήκον υπακοής στο Σύνταγμα. Η διάταξη του άρθρου 16 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος ορίζει ότι: «Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα» Επιπλέον, η ακαδημαϊκή ελευθερία δεν σημαίνει έλλειψη λογοδοσίας. Η λογοδοσία ορίζει και δίνει νόημα στην έννοια της ελευθερίας. Εξάλλου, όπως τόνισε ο Schopenhauer η αυτοσυνείδηση έχει να κάνει με την ευθύνη των δικών μας πράξεων και όχι με την ελευθερία. (Σαργέντης, 2017).

Στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών υφίσταται με προσωπική δέσμευση των μελών της για τήρηση των δημοκρατικών αξιών. Η εκπαίδευση οφείλει να διασφαλίζει τον δημοκρατικό χαρακτήρα της και τις πιο σημαντικές ακαδημαϊκές ελευθερίες της διδασκαλίας, της μάθησης και της έρευνας. (Καραφύλλης, 2008)

Εδώ θα πρέπει να γίνει μια επισήμανση: Στη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος, γίνεται αναφορά στην υπακοή και όχι στην πίστη στο Σύνταγμα. Η διαχωρισμός αυτός έχει νομική διάσταση καθώς η υπακοή έχει την έννοια ότι ο φορέας της ακαδημαϊκής ελευθερίας μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση την ορθότητα των επιλογών του νομοθέτη αλλά όχι τη δεσμευτικότητα των επιλογών αυτών. (Σκουρής, 1995 Χρυσόγονος, 1998 σε Πουλή, 2014)

Η δημοκρατική διάσταση της ανώτατης εκπαίδευσης περιλαμβάνει και την αρχή της δικαιοσύνης σύμφωνα με την οποία τα θεμελιώδη αγαθά παρέχονται σε όλους ισότιμα.

Μια άλλη αξία που αναδεικνύει την δημοκρατική διάσταση της εκπαίδευσης η οποία παρέχεται στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, είναι η αρχή της ισότητας, σύμφωνα με την οποία, όλα τα μέλη μιας κοινότητας οφείλουν να έχουν εποπτεία και άποψη. (Καραφύλλης, 2008)

Σύμφωνα με τον Dewey: «Βασική επιδίωξη μιας δημοκρατικής αγωγής είναι η επένδυση σε διαδικασίες που προάγουν το διάλογο, που ενισχύουν τις ατομικές και συλλογικές αποφάσεις καθοδηγώντας σε συμπεριφορές που ταυτίζονται με το κοινό συμφέρον» (Fott, 1998)

Η αναζήτηση, η ανάπτυξη και η αξιοποίηση της γνώσης είναι η εννοιολογική σημασία του όρου «επιστήμη». Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες. Η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του κράτους. (άρθρο 16, παρ.1)

Μέσα από τις διατάξεις των νόμων για την Ανώτατη Εκπαίδευση κατοχυρώθηκε το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης των Α.Ε.Ι. το οποίο έχει ως θεμέλια τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της πλήρους αυτοδιοίκησης και ορίστηκε το οργανωτικό τους σχήμα με συνιστώμενη τη συμμετοχή όλων των παραγόντων της πανεπιστημιακής κοινότητας.

3.3. Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο ανώτατης εκπαίδευσης

Στον σύγχρονο κόσμο, η διεθνής συνεργασία βελτιώνεται με τη συμμετοχή των χωρών σε διεθνείς οργανισμούς και την ενσωμάτωση διεθνών κανονισμών σε εθνικές νομοθεσίες. Ο τομέας της εκπαίδευσης αποτελεί πεδίο διεθνών συνεργασιών στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνιών και οικονομιών της γνώσης. (Ρουσάκης & Γκόβαρης, 2008)

Το πανεπιστήμιο θεωρείται ο θεματοφύλακας της ευρωπαϊκής ανθρώπινης παράδοσης με στόχο την κατάκτηση της παγκόσμιας γνώσης. Δεδομένης της αποστολής του, υπερβαίνει τα γεωγραφικά και πολιτικά όρια και στοχεύει προς την ικανοποίηση της ανάγκης των πολιτισμών να αλληλογνωρίζονται και να αλληλοεπηρεάζονται. (Κάτσικας, 2007)

Η εκπαιδευτική πολιτική των χωρών είναι μέρος της ευρύτερης εκπαιδευτικής πολιτικής διεθνώς με αποτέλεσμα την υπερεθνικοποίηση ορισμένων διαστάσεων της, χωρίς όμως να εξασφαλίζεται η εφαρμογή στο εθνικό επίπεδο, όσων έχουν εφαρμοστεί στο υπερεθνικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ελλάδα, όπου οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις υιοθετούνται με καθυστέρηση και με αβέβαιη αποτελεσματικότητα. Η διεθνής πρακτική (Μπολόνια, ΕΧΑΕ) μάλλον επιχειρεί απλά να συγκλίνει τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης. Η βασική συμφωνία διεθνώς στο ζήτημα της εκπαίδευσης είναι η επιδίωξη ενοποιημένης αγοράς εργασίας και η εύκολη κυκλοφορία των εργαζομένων και των υπηρεσιών στην Ε.Ε.

Η Ε.Ε. τοποθετεί τους τομείς της ανώτατης εκπαίδευσης και της έρευνας στο επίκεντρο της «αναπτυξιακής πολιτικής» της με κίνδυνο υπονόμησης του ακαδημαϊκού ρόλου της ανώτατης εκπαίδευσης. Σε αυτό το πλαίσιο η Ελλάδα «συμμορφώνεται» άλλοτε άμεσα, άλλοτε με δυσκολία ή και κατόπιν σημαντικής καθυστέρησης. (Χρυσομαλλίδης, 2017)

Τον Μάρτιο του 2000, ένα χρόνο μετά τη Διακήρυξη της Μπολόνια, οι αρχηγοί των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίζουν τη στρατηγική της Λισαβόνας, με στόχο: « Η Ευρωπαϊκή Ένωση να γίνει η ανταγωνιστικότερη και η δυναμικότερη οικονομία της Υψηλίου, με περισσότερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.» Προς τον παραπάνω σκοπό θα βοηθούσαν σημαντικά οι τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η Ευρώπη χρειαζόταν την αριστεία των πανεπιστημίων της για να δώσει ώθηση στις διαδικασίες που στηρίζουν την κοινωνία της γνώσης.

Η στρατηγική της Λισαβόνας ορίζει το πανεπιστήμιο ως τη σημαντικότερη κινητήρια δύναμη για την επίτευξη της θεμελίωσης της «κοινωνίας της γνώσης» στην Ενωμένη Ευρώπη. (Κάτσικας, 2007)

Το 2003 κατά την παρακολούθηση του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» υιοθετήθηκε ένας μετρήσιμος στόχος για την τριτοβάθμια εκπαίδευση: « Έως το 2010 θα πρέπει ο συνολικός αριθμός των αποφοίτων των σχολών Μαθηματικών, Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 15% και να μειωθεί παράλληλα η ανισορροπία μεταξύ των φύλων»

Το 2008 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει τη σημασία της δια βίου εκπαίδευσης. Το 2010, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προωθεί τη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τονίζει την κοινωνική της διάσταση. Έναν χρόνο μετά προωθείται η μαθητική κινητικότητα και τίθεται ως στόχος η αύξηση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 2012, γίνεται προτεραιότητα για την εκπαίδευση της Ευρώπης, η βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. (ΚΑΝΕΠ/ΓΕΣΕΕ, 2013)

Οι κοινοτικές προσπάθειες ψάχνουν συμμάχους στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Μέσα από τις δαιδαλώδεις ευρωπαϊκές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, δημόσια και ιδιωτικά συμφέροντα, παραδόσεις και ευαισθησίες συμβιβάζονται . Στην Ελλάδα οι ευρωπαϊκές πολιτικές στην εκπαίδευση θεωρούνται ξένη παρέμβαση. (Σταμέλος, Βασιλόπουλος & Καβασακαλής, 2015)

Οι θεσμικοί περιορισμοί που έθεσε η Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώνονται στα εξής: α) «Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου (quality education), ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία.» (Άρθρο 149 της Αναθεωρημένης Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) και β) «η παιδεία υψηλού επιπέδου είναι σημαντική υπό το πρίσμα των πολιτικών για την αγορά εργασίας, της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στην Κοινότητα και της αναγνώρισης διπλωμάτων και διδακτικών ικανοτήτων» (Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί ευρωπαϊκής συνεργασίας για την αξιολόγηση της ποιότητας στη σχολική εκπαίδευση).

Τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια του 21^{ου} αιώνα έχουν αλλάξει λόγω του μεγάλου αριθμού των φοιτητών οι οποίοι εισάγονται σε αυτά σε σχέση με προηγούμενες γενιές. Επιπλέον, έχουν πιο «ανοιχτές» πολιτικές και πιο μοντέρνα συστήματα διοίκησης. Οι αλλαγές αυτές οδηγούν και σε αλλαγές στο ακαδημαϊκό έργο με τη προσπάθειά προσανατολισμένη προς την επίτευξη των στόχων που έθεσε το Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο, 2009), με τίτλο: «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020». Η θέσπιση των στόχων αυτών, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου 2010, υπερτονίζει την κοινωνική διάσταση της εκπαίδευσης καθοδηγώντας τις χώρες της Ευρώπης προς την παροχή εκπαίδευσης προς όλους ανεξαρτήτως, προς την ανάπτυξη του πλήρους δυναμικού νέων και ενηλίκων ανεξάρτητα από την κοινωνικοοικονομική τους προέλευση. (σε Κ.ΑΝ.Ε.Π., 2013). Οι οδηγίες αυτές συμβαδίζουν με τη δημοκρατική υπόσταση του πανεπιστημίου, όπου η ισότητα, η δικαιοσύνη, η ακαδημαϊκή ελευθερία, η ενεργός συμμετοχή και άλλες αξίες και θεσμοί βρίσκουν το πλέον πρόσφορο έδαφος για να «ανθίσουν».

3.4. Η Ακαδημαϊκή Ελευθερία

Ακαδημαϊκή ελευθερία είναι το δικαίωμα των ακαδημαϊκών να επιδιώκουν την έρευνα, να διδάσκουν και να δημοσιεύουν την πνευματική τους εργασία χωρίς έλεγχο και περιορισμούς. Η ακαδημαϊκή ελευθερία έχει παλαιά και διφορούμενη ιστορία η οποία χρονολογείται από την εποχή του Σωκράτη, έχει την ίδια θεωρητική βάση σε όλα τα ιδρύματα του κόσμου, μπορεί όμως να διαφέρει στην εφαρμογή της. (De Gagne & Lassiter, 2018)

Στην κοινωνία της γνώσης, η ακαδημαϊκή ελευθερία συνδέεται με τη διδασκαλία και την έρευνα και υφίσταται και εκτός ακαδημαϊκών αιθουσών, όπου εκεί όμως υπάρχει έλεγχος από αυτούς που τη χρηματοδοτούν. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ελέγχουν την Ανώτατη Εκπαίδευση και η ακαδημαϊκή ελευθερία συνδέεται με την αποκέντρωση στη διοίκηση των πανεπιστημίων. Η διοικητική αποκέντρωση ενισχύει την πανεπιστημιακή αυτονομία και άρα θεωρείται μορφή ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Η ακαδημαϊκή ελευθερία σε πρακτικό επίπεδο διασφαλίζεται με νόμο. Στα ανώτατα ιδρύματα αναγνωρίζεται το δικαίωμα της επιλογής των εκτελεστικών τους οργάνων χωρίς τον έλεγχο του κράτους. Τα εκτελεστικά όργανα έχουν τη δικαιοδοσία να προσλαμβάνουν διδάσκοντες και ερευνητές. Στην Magna Charta των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων- ένα ντοκουμέντο για το οποίο συμφώνησαν ηγέτες πανεπιστημίων το 1988- η πανεπιστημιακή αυτονομία συνδέεται άρρηκτα με τη διδασκαλία και την έρευνα και περιφρουρεί την πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης. (Aarregaard, 2010)

Οι βασικές αρχές που θεμελιώνουν το συνταγματικό πλαίσιο της ανώτατης εκπαίδευσης είναι: η αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της πλήρους αυτοδιοίκησης των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Η ακαδημαϊκή ελευθερία, ως εκδήλωση της ελευθερίας της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας κατοχυρώνεται από το ελληνικό Σύνταγμα και σύμφωνα με αυτό συμπεραίνεται ότι η επιστήμη ανατίθεται στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Εισάγεται με το άρθρο 16. παρ. 1 του Συντάγματος όπου θεσπίζεται η ατομική ελευθερία που αφορά στο περιεχόμενο και στη μέθοδο της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας:

α. «Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από του καθήκοντος υπακοής στο Σύνταγμα» (παρ.1,β').

β. «Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται υπό ιδρυμάτων αποτελούντων νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, πλήρως αυτοδιοικουμένων. Τα ιδρύματα ταύτα τελούν υπό την εποπτεία του κράτους» (παρ.5,α').

γ. «Οι καθηγηταί των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το λοιπόν διδακτικόν προσωπικόν αυτών επιτελεί ωσαύτως δημόσιον λειτούργημα...» (παρ.6,α')

Σύμφωνα με τα παραπάνω κατοχυρώνεται το θεμελιώδες δικαίωμα του πανεπιστημίου αλλά και η ακαδημαϊκή ελευθερία. (Καργάδος, 1997)

Η ακαδημαϊκή ελευθερία, όχι μόνο ως ατομικό δικαίωμα του επιστήμονα αλλά και ως εγγύηση θεσμού, δηλαδή ως αντικειμενικοποιημένη προστασία του αγαθού «επιστήμη», αναπτύσσεται και προστατεύεται βέλτιστα σε ένα αυτοδιοικούμενο πανεπιστήμιο. Η ακαδημαϊκή ελευθερία σε συνδυασμό με την πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση αποτελούν το πιο πρόσφορο έδαφος για την καλλιέργεια της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας. (Τσαλίδης, Φ. 2007, Κοντιάδης, Ξ. 2007)

Ως οργανωμένη πνευματική δραστηριότητα, η ακαδημαϊκή ελευθερία εφαρμόζεται σύμφωνα με τους κανόνες που θεσπίζει και με οικονομικούς πόρους που παρέχονται από το κράτος, εντός των πανεπιστημίων, για την επίτευξη των στόχων τους. (Πολίτης, 1984)

«Συνεπώς η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι ένα πλέγμα θεσμικών εγγυήσεων που αναφέρεται στον πανεπιστημιακό χώρο.» (Πουλής, 2014)

Τα παραπάνω υφίστανται με τον βέλτιστο τρόπο σε ένα ελεύθερο πανεπιστήμιο το οποίο ως θεσμός έχει συνταγματική εγγύηση και κατοχύρωση.

Επιπλέον, η προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας δεν είναι μόνο συνταγματική διάταξη. Πριν από αυτήν στο κοινωνικοπολιτικό πεδίο είναι διεκδίκηση. Ύστερα από αυτήν είναι κατάκτηση. (Μάνεσης, Ι. 1980)

3.5. Το πανεπιστημιακό άσυλο

Ο θεσμός του πανεπιστημιακού ασύλου είναι όχι μόνο εθιμικού δικαίου αλλά έχει κατοχυρωθεί με τυπικό νόμο και υπάρχει μόνο στα ελληνικά πανεπιστήμια. (Μπαμπασίδης, 2006).

Στο Σύνταγμα του 1927 κατοχυρώνεται η ακαδημαϊκή ελευθερία. Δεν αναφέρεται ρητά η πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση όμως αυτή θεωρείται, στην πράξη, απαραίτητη θεσμική εγγύηση για την ύπαρξη της ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Στο Σύνταγμα του 1952 κατοχυρώνεται στο άρθρο 16 η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων. Ούτε και τώρα το πανεπιστημιακό άσυλο προβλέπεται νομοθετικά.

Στο Σύνταγμα του 1968, κατά τη διάρκεια της Δικτατορίας, η νέα κυβέρνηση διατηρεί την πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση, όμως ουσιαστικά με την προσθήκη του Κυβερνητικού Επιτρόπου, ο έλεγχος από το υπουργείο δεν είναι μόνο έλεγχος νομιμότητας αλλά έχει την έννοια της παρέμβασης, όπως για παράδειγμα ο έλεγχος των προγραμμάτων διδακτέας ύλης, εξετάσεων κ.τ.λ. Υπάρχει περιορισμός, λοιπόν, των θεμελιωδών δημοκρατικών θεσμών και αυταρχισμός στην αντιμετώπιση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και των ανθρώπων της.

Ο θεσμός του πανεπιστημιακού ασύλου συνδέεται κατά πολλούς με τα γεγονότα της εξέγερσης των φοιτητών το 1973. Θεσμοθετήθηκε για να δημιουργήσει ελεύθερο πεδίο για την ακαδημαϊκή λειτουργία και αναγνωρίστηκε ως ο άβαντος χώρος για τις κρατικές δυνάμεις, ανεξάρτητα αν τα άτομα που βρίσκονται εντός του, είναι μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. (Μπαμπασίδης, 2006)

Με το Σύνταγμα του 1975 (αλλά και στην αναθεώρηση του Συντάγματος το 1982 με τη μεταφορά του κειμένου στη Δημοτική) γίνεται μια προσπάθεια αποκατάστασης της νομιμότητας μετά την επταετία της Δικτατορίας και στο άρθρο 5 κατοχυρώνεται η πλήρης αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι., η ανάπτυξη και η προαγωγή της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ελευθερίας των τεχνών, της επιστήμης και προστίθεται και η ελευθερία της έρευνας χωρίς την απαλλαγή της υπακοής στο Σύνταγμα.

Ο θεσμός του πανεπιστημιακού ασύλου εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1982, στον νόμο 1268, και στηρίζεται σε δύο θεμελιώδεις, συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές: την ακαδημαϊκή ελευθερία (Συντ. αρθρ. 16, §1), και την πανεπιστημιακή αυτοτέλεια (Συντ. αρθρ. 16, §5). Να σημειωθεί πως δεν γίνεται ρητή αναφορά του όρου στο Σύνταγμα.

Το πανεπιστημιακό άσυλο επανήλθε με τον Ν 4485/2017 ο οποίος προβλέπει ότι: Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των δημοκρατικών αξιών, των ακαδημαϊκών ελευθεριών στην έρευνα και στη διδασκαλία, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, την προστασία του δικαιώματος στη γνώση και τη μάθηση έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει. Επέμβαση δημόσιας δύναμης σε χώρους των Α.Ε.Ι. επιτρέπεται αυτεπαγγέλτως σε περιπτώσεις κακουργημάτων, καθώς και εγκλημάτων κατά της ζωής και ύστερα από απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση. (Ν 4485/2017, άρθρο 3)

Κατά τον Γιάννη Πανούση, το πανεπιστημιακό άσυλο αποτελεί θεσμό που έχει τις βάσεις του στην πανεπιστημιακή ιστορία της χώρας μας και αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής κοινωνίας. Ο θεσμός αυτός όμως, κατά τον ίδιο, υποβαθμίζεται εμφανώς και ευθύνονται αυτοί που το χειρίζονται. Η εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου για το

πανεπιστημιακό άσυλο οδήγησαν στην αμφισβήτηση του θεσμού. Η κατάχρησή του από φοιτητές και μικρές εγκληματικές οργανώσεις οδηγεί σε καταστροφή της περιουσίας των πανεπιστημίων και στην τρομοκράτηση των υπαλλήλων του. (Πανούσης, 2006)

Σύμφωνα με τον πρώην Πρύτανη του Ε.Κ.Π.Α. Κωνσταντίνο Δημόπουλο, το πανεπιστήμιο είναι χώρος συνάντησης ανθρώπων με διαφορετικές απόψεις και νοοτροπία. Τα φαινόμενα εγκληματικότητας που παρατηρούνται στους χώρους του πανεπιστημίου, είναι αποτέλεσμα δράσης εξωπανεπιστημιακών οι οποίοι καταχρώνται το πανεπιστημιακό άσυλο. (Δημόπουλος, 2006)

Το Πανεπιστημιακό άσυλο είναι ο θεσμός ο οποίος συνδέεται με την ακαδημαϊκή ελευθερία και αυτοτέλεια των Α.Ε.Ι.. Προστατεύει την ελευθερία του λόγου, τη διάδοση των ιδεών στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Το Πανεπιστημιακό, όμως άσυλο δεν είναι χώρος κυρίαρχης ασυδοσίας αναρχίας, ανομίας. Δεν συνίσταται σε πλήρη και αδιάκριτη ασυλία, σε πράξεις ασύμβατες με την ακαδημαϊκή ελευθερία, την απρόσκοπτη επιστημονική έρευνα και την ελεύθερη διακίνηση ιδεών. (Μπαμπασιδής, 2006)

Ο πρώην Πρύτανης του Ε.Μ.Π. Θεμιστοκλής Ξανθόπουλος, θεωρεί ότι ο θεσμός του ασύλου έχει ιστορικό συμβολισμό. Παρέχεται δίχως εξαίρεση σε κάθε άτομο είτε ανήκει στην ακαδημαϊκή κοινότητα είτε όχι. Υπάρχει όμως κάποιος περιορισμός: τα άτομα που βρίσκονται εντός του ασύλου πρέπει να σέβονται τον χώρο. Με την ισχύουσα νομική μορφή, η Σύγκλητος δεν δύναται να ασκεί το δικαίωμά της επί του πρακτέου. (Ξανθόπουλος σε Μπαμπασιδή, 2006)

Κατά τον Νίκο Μαρκάτο πρώην Πρύτανη του Ε.Μ.Π., η δυσκολία του νόμου για το πανεπιστημιακό άσυλο είναι ότι η Σύγκλητος οφείλει να κρίνει η ίδια πότε η κατάσταση είναι επικίνδυνη και πότε όχι. (Μαρκάτος, 1998)

Σε έρευνα με ερωτηματολόγια που έγινε για το πανεπιστημιακό άσυλο, το 2006, από τον Κυριάκο Μπαμπασιδή, οι φοιτητές θεωρούν τον θεσμό του ασύλου αναπόσπαστο κομμάτι της πανεπιστημιακής διδασκαλίας και της επιστημονικής έρευνας. Θεωρούν, επίσης, πως το άσυλο προστατεύει την πανεπιστημιακή κοινότητα από εξωτερικές παρεμβάσεις. Αποτελεί, κατά τη γνώμη τους, τον δημοκρατικό ακαδημαϊκό θεσμό που προασπίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας. Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην παραπάνω έρευνα, εκφράζουν την άποψη πως ναι μεν η εγκληματικότητα εντός των χώρων του πανεπιστημίου είναι μείζονος σημασίας, αλλά το ίδιο είναι και η εγκληματικότητα εκτός αυτών. Νιώθουν περισσότερη

ασφάλεια εντός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων παρά εκτός. Οι ίδιοι εκτιμούν πως ο θεσμός του ασύλου, είναι μείζονος συμβολικής σημασίας, αυθεντικό γνώρισμα του σύγχρονου ελληνικού πανεπιστημίου και έχει διαχρονική και κοινωνικοπολιτική σημασία.

Στη δημιουργία ενός Δικτύου Διαβούλευσης, το οποίο θα επιλαμβάνεται των προβλημάτων παραβατικότητας και ανομίας εντός των πανεπιστημίων, όταν αυτά θα διαπιστώνονται, καταλήγει η Επιτροπή που συνέστησε το υπουργείο Παιδείας, το 2018, για τη μελέτη ζητημάτων της ακαδημαϊκής ελευθερίας και ειρήνης. Ο καθηγητής Ν. Παρασκευόπουλος, πρόεδρος της επιτροπής του Δικτύου Διαβούλευσης, ανέφερε: «Δεν πιστεύουμε ότι μπορεί να μην υπάρχουν διαταράξεις στην πανεπιστημιακή ζωή σε κάποιες περιπτώσεις. Αυτό το οποίο θέλουμε είναι να ελαχιστοποιηθούν και να μην επηρεάζουν την ακαδημαϊκή ζωή και την εκπαίδευση». Ερωτηθείς εάν τίθεται ζήτημα αλλαγών στο νομοθετικό πλαίσιο για το πανεπιστημιακό άσυλο τόνισε πως "η νομοθεσία πάντοτε επιδέχεται βελτιώσεων, αλλά αυτό το οποίο έχουμε διαπιστώσει είναι ότι η εμφάνιση του προβλήματος δεν έχει επηρεαστεί πολύ από νομοθετικές μεταβολές". Σε ό,τι αφορά την παρουσία της αστυνομίας θεωρεί πως δεν αρκεί η αστυνόμευση για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα. Χρειάζεται συντονισμός δράσεων από πολλές κατευθύνσεις και από πολλούς φορείς.

Ο Πρύτανης του Α.Π.Θ., Π. Μήτκας, θεωρεί «πως σοβαρό πρόβλημα είναι οπωσδήποτε η διακίνηση ναρκωτικών» και ότι: «δεν θα έπρεπε να υπάρχει βία οποιασδήποτε μορφής μέσα στο πανεπιστήμιο. Αυτός θα πρέπει είναι ο στόχος. Ο νόμος θα πρέπει να εφαρμόζεται στα πανεπιστήμια, όπως εφαρμόζεται στο σύνολο της επικράτειας.»

Επιπλέον προσθέτει: "Σύμφωνα με τον νόμο, η αστυνομία μπορεί να εισέρχεται όταν τελείται κάποιο σοβαρό ποινικό αδίκημα, αλλά για θέματα της διακίνησης ναρκωτικών η Σύγκλητος έχει δώσει μία πάγια οδηγία στην εισαγγελία να χειριστεί το θέμα με όποιον τρόπο νομίζει, χωρίς να χρειάζεται κάθε φορά να ζητά την γνώμη της Συγκλήτου, του πρυτανικού συμβουλίου, ή του πρύτανη και αυτό γίνεται και γι' αυτό έχουμε και αποτελέσματα".

Τέλος, ο Πρύτανης του Α.Τ.Ε.Ι.Θ, Π.Τζιώνας, τόνισε πως η παραβατικότητα δεν είναι κάτι που αφορά μόνο την αστυνομία ή μόνο το πανεπιστήμιο, αλλά αφορά όλους τους κοινωνικούς φορείς. (Αθηναϊκό- Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, 1-6-2018)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΟΙΚΗΣΗ

4.1. Η διοίκηση των Α.Ε.Ι. και λήψη αποφάσεων

Διοίκηση είναι η εξειδικευμένη ανθρώπινη δραστηριότητα που γίνεται στο πλαίσιο μιας οργανωμένης συλλογικής προσπάθειας και επιδιώκει την πραγματοποίηση, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, κάποιου κοινού σκοπού με την αξιοποίηση των διαθέσιμων μέσων, μέσα από λειτουργίες όπως είναι ο προγραμματισμός, η οργάνωση, η διεύθυνση, ο συντονισμός και ο έλεγχος. (Θεοφανίδης, 1985 σε Κατσαρό, 2008)

Τα κύρια στοιχεία της διοίκησης, χαρακτηρίζουν και την εκπαίδευση. Διοίκηση στην εκπαίδευση κατά τον Σαΐτη (2000) είναι: το σύστημα δράσης που συνίσταται στην ορθολογική χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων, ανθρώπινων και υλικών, για την πραγματοποίηση των στόχων που επιδιώκονται από τους διάφορους τύπους εκπαιδευτικών οργανισμών.

Η έννοια της διοίκησης των πανεπιστημίων περιλαμβάνει τις έννοιες της αυτονομίας και της λογοδοσίας. Η θέσπιση της αυτονομίας στα πανεπιστήμια έχει ως στόχο την αύξηση της ευελιξίας με την οποία τα ιδρύματα ικανοποιούν τις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας. (Pandey, 2004)

Το δικαίωμα της ακαδημαϊκής ελευθερίας συνεπάγεται και το δικαίωμα στη λήψη αποφάσεων. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές οι οποίες παρέχουν στόχους και ενθάρρυνση στα πανεπιστήμια ώστε αυτά με τη σειρά τους να αναδείξουν αξιόλογες και συναφείς με το όραμά τους ιδέες, είναι μια πολύ σημαντική συνθήκη για την ακαδημαϊκή ελευθερία σε μια πλουραλιστική κοινωνία. (Glenn, 2009)

Στα ελληνικά Α.Ε.Ι. η πλήρης αυτοδιοίκηση κατοχυρώνεται, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στο άρθρο 16, παρ. 5 του Συντάγματος του 1975/1986/2001/2008. Σε αυτό ορίζεται ότι: « Η Ανώτατη Εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση.» Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι τα ιδρύματα λειτουργούν υπό την εποπτεία του κράτους και έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό.

Η αποκλειστική παροχή της Ανώτατης Εκπαίδευσης από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αναγάγει τα Α.Ε.Ι. σε δημόσια υπηρεσία και μάλιστα αυτοδιοικούμενη. (Πουλής, 2014)

Θα ορίζαμε την αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι. ως την εξουσία που έχουν να αποφασίζουν για τις δικές τους υποθέσεις με δικά τους όργανα, μέσα στα πλαίσια οργάνωσης και λειτουργίας που θεσπίζει ο νομοθέτης. (Δαγτόγλου, 2004)

Τα συστατικά στοιχεία της πλήρους αυτοδιοίκησης της ανώτατης εκπαίδευσης είναι α) η επιλογή του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού με δικά της όργανα μέσα στο πλαίσιο του νόμου, β) η επιλογή των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι.: πρυτανικών αρχών, κοσμητόρων, προέδρων τμημάτων, διευθυντών τομέων, γ) η διοίκηση και διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων των ιδρυμάτων με δικά τους όργανα, δ) η κατάρτιση των προγραμμάτων σπουδών από τα ίδια τα όργανα των Α.Ε.Ι. (Πουλής, 2014)

Τα Α.Ε.Ι. είναι αποκλειστικά αρμόδια για την προκήρυξη και την πλήρωση των θέσεων διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, ενώ ο Υπουργός Παιδείας κάνει τον έλεγχο της δυνατότητας κάλυψης της δαπάνης και τη νομιμότητα των πράξεων του διορισμού. (Κοντιάδης, 2007)

Διαχωρίζοντας την έννοια της αυτοδιοίκησης από αυτήν της αυτονομίας, τα Α.Ε.Ι. δεν έχουν το δικαίωμα να θέτουν κανόνες δικαίου για τα ίδια. Προσθετικά, τα ιδρύματα δεν θεσπίζουν τα ίδια τους οργανισμούς τους, αλλά το νομοθετικό όργανο του Κράτους, λαμβάνοντας υπόψη τις εισηγήσεις τους αλλά χωρίς να δεσμεύεται. (Μάνεσης, 1980)

Συμπερασματικά, τα Α.Ε.Ι. δεν είναι αυτόνομα, δεν θέτουν νόμους, μόνο διαχειρίζονται με κάποια αυτοτέλεια τις εσωτερικές υποθέσεις τους με τις επιταγές των νόμων του κράτους. Με λίγα λόγια, συνταγματικά κατοχυρώνεται η αυτοδιοίκησή τους και όχι η αυτονομία τους. (Μάνεσης, 1980) Η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων οριοθετεί τη σχέση τους με την κεντρική διοίκηση, τη σχέση μεταξύ των ατόμων και των ομάδων που δραστηριοποιούνται μέσα σε αυτό και πλαισιώνει την εσωτερική οργάνωση του. (Κοντιάδης, 2007)

Η αυτοδιοίκηση βασίζεται στη διοικητική και δημοσιονομική αυτοτέλεια του νομικού προσώπου. Το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό των πανεπιστημίων είναι υπάλληλοι του Α.Ε.Ι. και όχι του κράτους, αν και μισθοδοτούνται από αυτό. Οι καθηγητές είναι δημόσιοι λειτουργοί ενώ α υπόλοιπα μέλη Δ.Ε.Π. επιτελούν δημόσιο λειτούργημα. Η επιλογή των μελών Δ.Ε.Π. γίνεται από τα ίδια τα Α.Ε.Ι.

Πιο συγκεκριμένα, οι διοικητικές πράξεις εκδίδονται από τον Πρύτανη. Με λίγα λόγια, η αυτοδιοίκηση περιορίζει την κρατική εποπτεία μόνο στον έλεγχο της νομιμότητας. (Τσαλίδης, 2007)

Θεωρητικά, η ιδρυματική αυτονομία περιλαμβάνει την αυτονομία της λειτουργίας του ιδρύματος και την αυτονομία στη λήψη αποφάσεων. Διασφαλίζει ότι το ίδρυμα έχει τη

δικαιοδοσία να ορίζει τη δομή, τα συστήματα, την αποστολή, τους στόχους και τις προτεραιότητες οι οποίες όμως υπηρετούν τις ανάγκες της κοινωνίας. (Pandey, 2004)

Σε πρακτικό επίπεδο όμως, η επίσημη εκπαιδευτική πολιτική που χαράσσουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις, οι επιλογές των Υπουργών Παιδείας, οι συχνές νομοθετικές αλλαγές, οι επιλογές των ατομικών οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι., απομακρύνουν τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα από τη θεωρητική πλήρη αυτοδιοίκησή τους και την ελεύθερη επιλογή της αποστολής τους, των στόχων τους, των θέσεων ερευνητικού και διδακτικού προσωπικού, του αριθμού των φοιτητών που θα εισαχθούν σε αυτά και γενικά σημαντικών ζητημάτων που αφορούν στα ίδια τα Α.Ε.Ι.

Καλύπτοντας μια άλλη διάσταση του θέματος, ο Αλιβιζάτος, (2004) καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου τονίζει: ενώ η διοίκηση των Α.Ε.Ι. αναδεικνύεται από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, με μεγάλη συμμετοχή των φοιτητών, ουδείς διερωτάται αν συμβιβάζεται η αυτοδιοίκηση με τον καθορισμό των εισακτέων από το Υπουργείο και όχι από το ίδιο ενδιαφερόμενο Α.Ε.Ι.

4.2. Αυτοδιοίκηση και καθορισμός στρατηγικών στόχων

«Περαιτέρω, (στο άρθρο 16 του Συντάγματος του 1975/1986/2001/2008 αλλά και όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4009/2011, τον ν. 4076/2012 και τον ν. 4485/2017 και τις νέες διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4076/2012 και τον ν. 4115/2013) διασφαλίζεται και η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων, ως θεσμική εγγύηση της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Κατ' επέκταση η πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση δεν θα ήταν ορθό να αντιμετωπίζεται ως αυτοσκοπός, αλλά ως θεσμική εγγύηση που εκπληρώνει έναν λειτουργικό προορισμό: την διασφάλιση της επιστημονικής ελευθερίας, της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας αλλά και της επιστημονικής μάθησης, πτυχής που παρουσιάζει ιδιαίτερη σημασία και ως προς τη θέση των φοιτητών στο οργανωτικό μοντέλο του πανεπιστημίου.» (Κοντιάδης, 2007 Πουλής, 2014)

Το αυξανόμενο κρατικό ενδιαφέρον για την αυτονομία των πανεπιστημίων έχει ως βάση το επιχείρημα ότι η αυτονομία θα ενεργοποιήσει στα πανεπιστήμια την οργανωσιακή δέσμευση, δημιουργικότητα και προσαρμοστικότητα στις τοπικές συνθήκες και ακολούθως στην αποδοτικότητα και στην αποτελεσματικότητα στον οργανωτικό τομέα. Για τους παραπάνω λόγους η βασική αρχή του νόμου για την Ανώτατη Εκπαίδευση είναι η ελευθερία των Α.Ε.Ι. να ορίζουν, με τον Οργανισμό και τον Εσωτερικό Κανονισμό τους, τις αρχές και τους στόχους τους. (Πουλής, 2014)

Πώς όμως ένα πανεπιστήμιο θα αναπτύξει την ικανότητα της στρατηγικής, ώστε να εκμεταλλευτεί τους εσωτερικούς πόρους και τα οργανωσιακά χαρακτηριστικά του μέσω των διοικητικών διαδικασιών και του προγραμματισμού;

Σε αυτό το σημείο, θα ήταν χρήσιμο να δοθεί ο ορισμός του στρατηγικού σχεδιασμού ή στρατηγικού προγραμματισμού. Κατά τους Olsen και Eadie (1982): «είναι η συντονισμένη προσπάθεια λήψης σημαντικών αποφάσεων και ενεργειών, οι οποίες θα είναι σε θέση να διαμορφώσουν τελικά την ουσία μιας οργάνωσης. »

Κατά τον Παπαδάκη (2012), στρατηγικός σχεδιασμός είναι η συστηματική διαδικασία του οργανισμού που αναλύει το όραμα και τη στρατηγική σε επιμέρους στόχους άμεσης επιδίωξης.

Αυτό που ενδιαφέρει την έρευνά μας είναι αν η έλλειψη αυτονομίας στην οικονομική διαχείριση, έχει επιπτώσεις στον σωστό στρατηγικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των Α.Ε.Ι.

Σε έρευνα που έγινε σε οκτώ πανεπιστήμια της Νορβηγίας και τα αποτελέσματα της οποίας ανακοινώθηκαν το 2018, αναδείχθηκε ο περιορισμός της αυτονομίας των πανεπιστημίων εξαιτίας της αποκλειστικής κρατικής χρηματοδότησης και αξιολόγησης, με τους κοινωνικούς στόχους των ιδρυμάτων να ισορροπούν με τις φιλοδοξίες των ακαδημαϊκών μελών. Το αντίστοιχο Υπουργείο Παιδείας της Νορβηγίας στοχεύει στην μακροχρόνια ανάπτυξη των πανεπιστημίων και θέλει να έχει τον έλεγχο στα μικρότερα ιδρύματα με τη μικρότερη στρατηγική ικανότητα. Σε όλα όμως τα πανεπιστήμια που ερευνήθηκαν οι διαδικασίες καθορισμού της στρατηγικής τους είχε τυποποιηθεί και ήταν υπόθεση ρουτίνας για τις διοικήσεις τους. (Frølich, Christensen & Stensaker, 2018)

Κάθε στρατηγικό σχέδιο οργανισμού στηρίζεται πάνω σε ένα σύστημα λειτουργιών που ταυτίζονται με την παραγωγή του τελικού αποτελέσματος. Οι λειτουργίες του Πανεπιστημίου είναι πιο πολύπλοκες από εκείνες μιας επιχείρησης καθώς αποτελούν αυτοσκοπούς και συνδέονται άμεσα με την κοινωνική αποστολή του οργανισμού. Οι βασικές λειτουργίες του Πανεπιστημίου είναι η έρευνα, η διαπαιδαγώγηση, η αποτελεσματική διαχείριση υλικών και άυλων πόρων, η παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στην κοινωνία, ο εσωτερικός συντονισμός και η διοίκηση. Ένα στρατηγικό σχέδιο σε ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα πρέπει να αποτυπώνει τους σταθερότυπους αποτελεσματικότητας και ποιότητας που πρέπει να επιτυγχάνει. Από αυτήν την σκοπιά, το διοικητικό σύστημα ενός πανεπιστημίου κρίνεται από

το αποτέλεσμά του και όχι από τη δικονομία της λειτουργίας του. Εξαιρέση αποτελεί η δικονομία που αποτελεί αυτοσκοπό, όπως η ελευθερία των ιδεών. (Σοφούλης, 2007)

Μάλιστα, νέες προσεγγίσεις δεν αντιμετωπίζουν τον στρατηγικό σχεδιασμό στην Ανώτατη Εκπαίδευση ως αποτέλεσμα μια διαδικασίας, αλλά ως έναν τύπο συνεχούς και δυναμικής τακτικής από τα ίδια τα Α.Ε.Ι. (Frølich, Christensen & Stensaker, 2018)

Η επιτυχία των στόχων ενός οργανισμού εξαρτάται και από τον στρατηγικό σχεδιασμό και τον προγραμματισμό, την υλοποίηση του και την αξιολόγηση. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον IOBE (2017) η συνολική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. έχει μεταβληθεί ποιοτικά μετά την οικονομική κρίση και είναι περισσότερο αβέβαιη καθώς πλέον εξαρτάται από μη σταθερές πηγές χρηματοδότησης, κρατικές ή ευρωπαϊκές. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση από σταθερές πηγές έχει μειωθεί. Το ίδιο έχουν μειωθεί, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι δαπάνες για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση από τον Τακτικό Προϋπολογισμό (μείωση κατά 66% μεταξύ 2009-2015).

Η ετήσια χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. επηρεάζεται από τις ετήσιες διακυμάνσεις-τις αυξομειώσεις- της χρηματοδότησης από το κράτος, ανεξάρτητα από την επίτευξη των στόχων του κάθε ιδρύματος και των αποτελεσμάτων της λειτουργίας του. (IOBE, 2017). Με μη σταθερή χρηματοδότηση και με έλλειψη αυτοτέλειας, είναι δύσκολο να υπάρξει σωστός στρατηγικός σχεδιασμός των Α.Ε.Ι.

4.3. Οικονομική αυτονομία

Το μέγεθος της κρατικής χρηματοδότησης στα πανεπιστήμια αυξήθηκε κατά πολύ μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο στην Ευρώπη και στην Αμερική. Το γεγονός αυτό είχε αναπόφευκτες επιπτώσεις στην αυτονομία τους. Οι αποφάσεις σήμερα συνεχίζουν να λαμβάνονται από τα ίδια τα πανεπιστήμια στο γενικό πλαίσιο της πολιτικής του προϋπολογισμού. Το μόνο που έμεινε στα πανεπιστήμια είναι να επιχειρηματολογούν στις συνελεύσεις τους αλλά ως επί το πλείστον για ασήμαντα ζητήματα. (Glenn, 2009)

Οι πηγές χρηματοδότησης των πανεπιστημίων δημιουργούν και ισάριθμες πηγές δεσμεύσεων. Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι η κυριότερη πηγή χρηματοδότησης. (Τσαμασφύρος, 2000)

Τα ιδρύματα που χρηματοδοτούνται από το κράτος μπορούν να είναι οικονομικά αυτόνομα σε διαφορετικά επίπεδα. Μπορούν να λαμβάνουν ανεξάρτητα αποφάσεις για τη χρήση των οικονομικών πόρων. Το κράτος σε αυτήν την περίπτωση, μπορεί να παρεμβαίνει σε συγκεκριμένους τομείς λήψης αποφάσεων ή να έχει συμβουλευτικό ρόλο. Το ζήτημα είναι αν

αυτή η οικονομική εξάρτηση από το κράτος εξασφαλίζει στα ιδρύματα τη διατήρηση της ιδρυματικής και οικονομικής αυτονομίας τους. (Pandey, 2004)

Η δημοσιονομική αυτοτέλεια περιλαμβάνει και την οικονομική ανεξαρτησία του αυτοδιοικούμενου οργανισμού. Τα Α.Ε.Ι. στην Ελλάδα έχουν δική τους περιουσία και δικά τους έσοδα και την δυνατότητα να διαχειρίζονται και να τα διαθέτουν. Μπορούν να αναπτύξουν τον δικό τους απολογισμό και δημοσιονομικό έλεγχο. Όμως, η νομοθεσία και η εφαρμογή της δίνει εξουσίες λήψης δημοσιονομικών αποφάσεων στο κράτος με αποτέλεσμα τον περιορισμό της δημοσιονομικής αυτοτέλειας των ιδρυμάτων. (Πουλής, 2007)

Η οικονομική αυτονομία των πανεπιστημίων είναι η ελευθερία της συλλογής και της χρήσης των πόρων. Τα ιδρύματα τα οποία βρίσκουν μόνα τους οικονομικούς πόρους, μπορούν να αποφασίζουν πώς θα τους χρησιμοποιήσουν σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες, τα συστήματα και τις διαδικασίες, χωρίς εξωτερικές παρεμβάσεις. (Pandey, 2004)

Στην Ελλάδα όμως τα πράγματα είναι διαφορετικά. Είναι χαρακτηριστικά της κατάστασης, τα στοιχεία της Eurostat τα οποία επεξεργάστηκε το IOBE, όσον αφορά την προέλευση των πόρων για έρευνα και ανάπτυξη στα ΑΕΙ. Βασικός χρηματοδότης στα πανεπιστήμια παραμένει το ελληνικό κράτος με 71% της συνολικής χρηματοδότησης το 2015. Ακολουθούν οι πόροι που προέρχονται απευθείας από το εξωτερικό με 15% και ο επιχειρηματικός τομέας με 8%. Σε σύγκριση με την περίοδο πριν από την οικονομική κρίση, παρατηρείται μείωση του μεριδίου των πόρων από το εξωτερικό (από 20%-21% την περίοδο 2001-2005), με την απώλεια να καλύπτεται κυρίως από αύξηση του μεριδίου των κρατικών πόρων. (IOBE, 2017)

Εντός των κρατικών πόρων, ωστόσο, κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης παρατηρείται στροφή σε έκτακτους πόρους (ΕΣΠΑ κ.ά.), και μείωση των πόρων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό. Η συμμετοχή του Τακτικού Προϋπολογισμού στην κρατική χρηματοδότηση της έρευνας, στα ΑΕΙ, υποχώρησε από 88% το 2011 σε 58% το 2015, με αντίστοιχη αύξηση της συμμετοχής των έκτακτων πόρων. Από αυτά τα στοιχεία, φαίνεται πώς ο περιορισμός της τακτικής επιδότησης κατά τη διάρκεια της κρίσης οδήγησε τα ΑΕΙ να στραφούν στην αναζήτηση πόρων που συνδέονται με συγκεκριμένα προγράμματα και στόχους. (IOBE, 2017)

Το 89% των πόρων από το εξωτερικό, προέρχεται από κοινοτικές πηγές και έχει σχέση με χρηματοδοτικά προγράμματα στήριξης της έρευνας, όπως τα προγράμματα πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη πριν το 2014 και το πρόγραμμα Horizon 2020, στα οποία ερευνητές ελληνικών ΑΕΙ διατηρούν συνεργασία αλλά και ανταγωνισμό με ερευνητές άλλων κρατών μελών της ΕΕ για να εξασφαλίσουν τη χρηματοδότηση των ερευνητικών τους έργων. Παρουσιάζεται δε αύξηση του μεριδίου των αλλοδαπών επιχειρήσεων στη

χρηματοδότηση της έρευνας και της ανάπτυξης στα ελληνικά ΑΕΙ (στο 6,3% το 2015 από 0,9% το 2003), η οποία προέρχεται από πολυεθνικούς ομίλους μέσω θυγατρικών σε κλάδους όπως τα φάρμακα, οι τηλεπικοινωνίες και η πληροφορική. (IOBE, 2017)

Βέβαια, οι πιέσεις που δέχονται τα πανεπιστήμια από το κράτος και την αγορά δεν είναι απαραίτητο να μεταφράζονται σε απώλεια του ιδιαίτερου χαρακτήρα και οράματός τους. Η δύναμη του πανεπιστημίου να διατηρήσει τη λειτουργική του αυτονομία στη λήψη αποφάσεων, καθορίζει και το αν το εκπαιδευτικό έργο που παρέχει συνδέεται με μια σαφή και σταθερή αποστολή. Ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα που δεν έχει ορίσει την αποστολή και το όραμά του είναι υποχρεωμένο να αποδεχθεί οποιαδήποτε αποστολή του επιβάλλει η κοινωνία. (Glenn, 2009).

Οι επιπτώσεις της κρίσης στην Ελλάδα, περιλαμβάνουν και τη μείωση της χρηματοδότησης για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ύστερα από μια περίοδο μεγάλης αύξησης (150% μεταξύ 2001-2009) η συνολική χρηματοδότηση έχει μειωθεί σημαντικά (24% μεταξύ 2010-2014).

Ο εξορθολογισμός, μάλιστα, του εκπαιδευτικού συστήματος είναι μικρότερος από το συνολικό εξορθολογισμό του κράτους, ενώ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι μεγαλύτερος από τις κατώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Των ίδιων ποσοστών είναι και οι δαπάνες στον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης. (IOBE, 2017)

Συμπερασματικά, στην Ελλάδα, όσον αφορά τους οικονομικούς πόρους, τα ΑΕΙ χρηματοδοτούνται ως επί το πλείστον από το Υπουργείο Παιδείας για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους (θεσμική χρηματοδότηση), κατοχυρώνοντας παράλληλα τη διατήρηση της ακαδημαϊκής και της σχετικής διοικητικής αυτοτέλειας.

Σύμφωνα με τον IOBE (2017), η μικρή αυτονομία της οικονομικής διαχείρισης των ιδρυμάτων πριν την κρίση, (και καθορίζεται και από τη συνταγματικά κατοχυρωμένη νομική τους μορφή ως ΝΠΔΔ), γίνεται εντονότερη, μετά την κρίση, εξαιτίας των αυξημένων αναγκών για εποπτεία, με την εφαρμογή των προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας. Η διακυβέρνηση του συνολικού συστήματος και ο δημόσιος έλεγχος ασκείται με παραδοσιακά εργαλεία προληπτικού χαρακτήρα (έλεγχοι νομιμότητας).

Με λίγα λόγια, η εξάρτηση των Ιδρυμάτων από το κράτος παραμένει μεγάλη, καθώς ο κρατικός προϋπολογισμός και το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων αποτελούν τις σημαντικότερες πηγές χρηματοδότησης τους, ενώ δύο βασικές παράμετροι για τη λειτουργία τους -η διαχείριση της σχέσης εργασίας του διδακτικού προσωπικού και η επιλογή των φοιτητών- ανατίθενται στο κράτος, με τα ιδρύματα να είναι μόνο αποδέκτες πολιτικής. (Χρυσομαλλίδης, 2013)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ Α.Ε.Ι. - ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

5.1. Η Διάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς:

α) **τον πανεπιστημιακό τομέα**, που περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (Πανεπιστήμια) και

β) **τον τεχνολογικό τομέα**, που περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.)

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α'4-8-2017, άρθρο 9): κάθε ίδρυμα αποτελείται από Σχολές. Η Σχολή καλύπτει μία ενότητα συγγενών επιστημονικών κλάδων και εξασφαλίζει τη διεπιστημονική προσέγγιση, τη μεταξύ τους επικοινωνία και τον αναγκαίο, για τη διδασκαλία και την έρευνα, συντονισμό τους. Η Σχολή εποπτεύει και συντονίζει τη λειτουργία των Τμημάτων, σύμφωνα με τον κανονισμό των Σπουδών τους

Οι Σχολές διαιρούνται σε Τμήματα. Δεν είναι δυνατή η ύπαρξη Σχολής με λιγότερα από δύο Τμήματα, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου η αναγκαιότητα σύστασης Σχολής με ένα Τμήμα αιτιολογείται ειδικά από τη Σύγκλητο. Σκοπός του Τμήματος είναι να προάγει την επιστήμη, την τεχνολογία ή τις τέχνες στο αντίστοιχο επιστημονικό πεδίο, να οργανώνει τη διδασκαλία στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών και να εξασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση της μάθησης σε αυτά.

Τα Τμήματα διαιρούνται σε Τομείς, οι οποίοι συντονίζουν τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικειμένου του Τμήματος που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο ή πεδία της επιστήμης.

5.2. Όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. και οι ρόλοι τους

Σύμφωνα με το κυρίαρχο μοντέλο λήψης αποφάσεων στα Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, η εξουσία δίνεται στους ηγέτες του Ιδρύματος από τους ακαδημαϊκούς συνάδελφους τους, οι οποίοι τους εκλέγουν και τους θέτουν υπεύθυνους στα εκλεγμένα συμβούλια.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται είναι μίγμα των επιλογών των βασικών οργάνων του πανεπιστημίου, καθώς οι ηγέτες του Ιδρύματος εκπροσωπούν τις επιλογές των οργάνων του. (Κοντιάδης, 2007)

Στον Οργανισμό των Α.Ε.Ι. καθορίζεται από τα όργανα διοίκησης ο τρόπος οργάνωσης της ακαδημαϊκής, διοικητικής και οικονομικής λειτουργίας τους, οι κανόνες λειτουργίας των οργάνων διοίκησης, τα προσόντα επιλογής και εξέλιξης, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προσωπικού, των φοιτητών, η οργάνωση των σχολών τους, ο τρόπος ασφάλειας και προστασίας των μελών τους κ.α. Οι ελευθερίες αυτές ενισχύουν τον δημοκρατικό και αυτοδιοίκητο χαρακτήρα και την αυτοτέλεια των Α.Ε.Ι. (Πουλής, 2014)

5.2.1. Τα όργανα του ιδρύματος

Α) Η Σύγκλητος

Β) Το Πρυτανικό Συμβούλιο

Γ) Ο Πρύτανης

Δ) Οι Αντιπρυτάνεις

Η Σύγκλητος

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 13): «Η Σύγκλητος αποτελείται από: α) τον Πρύτανη β) τους Αντιπρυτάνεις, γ) τους Κοσμήτορες των Σχολών, δ) τους Προέδρους των Τμημάτων, ε) τους εκπροσώπους των φοιτητών, στ) τρεις εκπροσώπους, έναν, ανά κατηγορία, από τα μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Ιδρύματος, ζ) έναν εκπρόσωπο των διοικητικών υπαλλήλων του Ιδρύματος.

Οι αρμοδιότητες της Συγκλήτου είναι γνωμοδοτικές, κατευθυντήριες, αποφασιστικές. (Πουλής, 2014)

Οι πιο σημαντικές αρμοδιότητες της Συγκλήτου που αφορούν στο θέμα της παρούσας μελέτης, όπως προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ Α΄114), του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος καθώς και των λοιπών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας είναι οι εξής:

1. χαράσσει τη στρατηγική, αναπτύσσει και εξειδικεύει τις αναγκαίες δράσεις για την ανάπτυξη του Ιδρύματος σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και για τη διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του στο πλαίσιο της αποστολής του, ύστερα από εισήγηση του Πρυτανικού Συμβουλίου,

2. καθορίζει τις ειδικότερες κατευθύνσεις για την ακαδημαϊκή στρατηγική και ανάπτυξη του Ιδρύματος, επί τη βάσει των οποίων το Πρυτανικό Συμβούλιο καταρτίζει σχέδιο συμφωνιών προγραμματικού σχεδιασμού. Η Σύγκλητος εγκρίνει τα εν λόγω σχέδια και παρακολουθεί και
3. ελέγχει την υλοποίηση των συμφωνιών σε ετήσια βάση,
4. έχει τη γενική εποπτεία της λειτουργίας του Α.Ε.Ι.,
5. διατυπώνει σύμφωνη γνώμη προς τον Πρύτανη για την κατανομή του συνόλου των πιστώσεων στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του Ιδρύματος,
6. υποβάλλει προτάσεις προς τον Πρύτανη για τη συνεργασία του Ιδρύματος με εκπαιδευτικά ή μορφωτικά Ιδρύματα και επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής,
7. εγκρίνει τον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος και τις τροποποιήσεις τους, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 8,
8. εγκρίνει τον ετήσιο τακτικό οικονομικό προϋπολογισμό του Α.Ε.Ι. και το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων, τις τροποποιήσεις του και τον τελικό οικονομικό απολογισμό, ύστερα από εισήγηση του Πρυτανικού Συμβουλίου,
9. εγκρίνει τον ετήσιο απολογισμό των δραστηριοτήτων και της εν γένει λειτουργίας του Ιδρύματος,
10. εποπτεύει την Εταιρία Διαχείρισης και Αξιοποίησης Περιουσίας του οικείου Α.Ε.Ι. και επιλέγει ή/και παύει από τα καθήκοντά τους τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο,
11. γνωμοδοτεί για τη συγχώνευση, κατάτμηση, μετονομασία, κατάργηση και μεταβολή έδρας του οικείου Α.Ε.Ι., καθώς και για την ίδρυση, κατάργηση, συγχώνευση, κατάτμηση, μετονομασία και μεταβολή έδρας Σχολής ή Τμήματος του οικείου Α.Ε.Ι.,
12. αποφασίζει για την ίδρυση Τομέων και για επιγενόμενες μεταβολές σε αυτούς,
13. χαράσσει την εκπαιδευτική και ερευνητική πολιτική του Ιδρύματος, μεριμνώντας για τη διασφάλιση και τη διαρκή αναβάθμιση της ποιότητάς τους, και συγκροτεί τη Μονάδα Διασφάλισης της Ποιότητας του Ιδρύματος (ΜΟ.ΔΙ.Π.),
14. εγκρίνει, ύστερα από εισήγηση της οικείας Κοσμητείας, μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, τα καταρτιζόμενα για πρώτη φορά και τα επικαιροποιημένα μητρώα εσωτερικών και εξωτερικών μελών, τα οποία τηρούνται για τις διαδικασίες εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης και ανανέωσης της θητείας μελών Δ.Ε.Π.,

15. συγκροτεί τα εκλεκτορικά σώματα για τις διαδικασίες εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης και ανανέωσης της θητείας μελών Δ.Ε.Π. των μη αυτοδύναμων Τμημάτων του Ιδρύματος, μετά από εισήγηση της προσωρινής Συνέλευσης Τμήματος,
16. εγκρίνει τον Κανονισμό Σπουδών πρώτου, δεύτερου και τρίτου κύκλου,
17. εγκρίνει το περιεχόμενο όλων των προγραμμάτων σπουδών του Ιδρύματος,
18. αποφασίζει την ίδρυση προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών, ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος, και αποφαινεται για κάθε ζήτημα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο νόμο, για τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών,
19. αποφασίζει για το ακαδημαϊκό ημερολόγιο συμπεριλαμβανομένων και των εξεταστικών περιόδων,
20. αποφασίζει για την προσωρινή διακοπή της λειτουργίας ή του εκπαιδευτικού έργου του Ιδρύματος για εκτάκτους λόγους, όπως ιδίως λόγους ασφάλειας και φυσικών καταστροφών, καθώς και για τη λειτουργία συλλογικών οργάνων κατά τη διάρκεια των διακοπών,
21. εγκρίνει μέτρα που λαμβάνονται από τον Πρύτανη για την αντιμετώπιση επειγόντων ζητημάτων,
22. εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τη δημιουργία νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π., ύστερα από πρόταση των Κοσμητειών των οικείων Σχολών που υποβάλλεται ύστερα από εισήγηση των Συνελεύσεων των οικείων Τμημάτων. Επίσης, κατανέμει στα Τμήματα τον συνολικό αριθμό των θέσεων μελών Δ.Ε.Π. που εγκρίνονται,
23. εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τη δημιουργία νέων θέσεων Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., ύστερα από πρόταση των Κοσμητειών των οικείων Σχολών και εισήγηση των Συνελεύσεων των οικείων Τμημάτων. Επίσης, κατανέμει και ανακατανέμει στα Τμήματα ή στις Σχολές το συνολικό αριθμό των θέσεων που εγκρίνονται,
24. εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τη δημιουργία νέων θέσεων διοικητικού προσωπικού, ύστερα από εισήγηση του Πρύτανη,
25. κατανέμει στα Τμήματα τις θέσεις με τις αντίστοιχες πιστώσεις του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού του άρθρου 5 του π.δ. 407/1980 (Α' 112) και του άρθρου 19 του ν. 1404/1983 (Α' 173), αντίστοιχα,

26. ορίζει Κοσμήτορα Σχολής ή Πρόεδρο Τμήματος, προερχόμενο από την οικεία Σχολή ή το οικείο Τμήμα, αντίστοιχα, όταν δεν υπάρχουν υποψηφιότητες για τα αξιώματα αυτά,
27. συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της, ύστερα από εισήγηση του Πρυτανικού Συμβουλίου,
28. αναθέτει, με αιτιολογημένη απόφασή της, με πλειοψηφία τριών τετάρτων (3/4) του συνόλου των μελών της, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, την άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων της, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, στο Πρυτανικό Συμβούλιο,
29. κατανέμει τις πιστώσεις του προϋπολογισμού στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του ιδρύματος στο πλαίσιο της αντίστοιχης συμφωνίας προγραμματικού σχεδιασμού και της εισήγησης του Πρυτανικού Συμβουλίου,

Το Πρυτανικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 14): «Το Πρυτανικό Συμβούλιο αποτελείται από: α) τον Πρύτανη, β) τους Αντιπρυτάνεις, γ) έναν εκπρόσωπο των φοιτητών, που υποδεικνύεται και προέρχεται από τους εκλεγμένους φοιτητές που μετέχουν στη Σύγκλητο, δ) τον εκπρόσωπο των διοικητικών υπαλλήλων που μετέχει στη Σύγκλητο.

Το Πρυτανικό Συμβούλιο έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες αλλά και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ Α΄114), του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος καθώς και των λοιπών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας.

- 1) εισηγείται στη Σύγκλητο τη στρατηγική για την ανάπτυξη του Ιδρύματος σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και για την διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του στο πλαίσιο της αποστολής του,
- 2) καταρτίζει το σχέδιο συμφωνιών προγραμματικού σχεδιασμού, με βάση το οποίο η Σύγκλητος καθορίζει τις κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του Ιδρύματος,
- 3) καταρτίζει και αναμορφώνει τον ετήσιο τακτικό οικονομικό προϋπολογισμό και τον τελικό οικονομικό απολογισμό του Ιδρύματος, καθώς και τους αντίστοιχους του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, τους υποβάλλει προς έγκριση στη Σύγκλητο και εποπτεύει την εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων της Συγκλήτου. Στον προϋπολογισμό κατανέμονται οι

πιστώσεις στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του Ιδρύματος στο πλαίσιο της αντίστοιχης συμφωνίας προγραμματικού σχεδιασμού,

4) εισηγείται στον Πρύτανη τα σχέδια Οργανισμού και Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος, τα οποία υποβάλλονται προς έγκριση στη Σύγκλητο του Ιδρύματος,

5) εισηγείται στη Σύγκλητο τη συγκρότηση επιτροπών προς μελέτη ή διεκπεραίωση θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της,

6) έχει την ευθύνη της τήρησης των νόμων, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού,

7) μεριμνά για την οργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών του Ιδρύματος και τοποθετεί το διοικητικό προσωπικό σε αυτές,

8) εισηγείται στη Σύγκλητο την κατανομή και την ανακατανομή στα Τμήματα των θέσεων μελών Δ.Ε.Π.,

9) ασκεί τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που του αναθέτει, για συγκεκριμένο χρόνο, με αιτιολογημένη απόφασή της, η Σύγκλητος.

Ο Πρύτανης

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 15): «ως Πρύτανης εκλέγεται μέλος Δ.Ε.Π., πρώτης βαθμίδας του οικείου ιδρύματος για θητεία τεσσάρων ετών. Η ημερομηνία έναρξης και λήξης της θητείας ορίζεται στην προκήρυξη. Δικαίωμα υποψηφιότητας για το αξίωμα του Πρύτανη έχουν όσοι τελούν σε καθεστώς πλήρους απασχόλησης κατά το χρόνο διενέργειας των εκλογών και κατά την προηγούμενη τριετία. Δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιοι τα μέλη Δ.Ε.Π. που αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω συμπλήρωσης του ανώτατου ορίου ηλικίας κατά τη διάρκεια της προκηρυσσόμενης θέσης. Επιπλέον δεν επιτρέπεται το ίδιο πρόσωπο να θέσει ταυτόχρονα υποψηφιότητα για τη θέση του Πρύτανη και του Αντιπρύτανη.

Ο Πρύτανης δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιος και να εκλεγεί για δεύτερη συνεχόμενη θητεία στο αξίωμα του Πρύτανη. Το ίδιο πρόσωπο δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιο και να εκλεγεί στο αξίωμα του Πρύτανη για περισσότερες από δύο θητείες συνολικά.

Ο Πρύτανης δεν επιτρέπεται να κατέχει συγχρόνως το αξίωμα άλλου μονοπρόσωπου οργάνου του οικείου ή άλλου Α.Ε.Ι., με εξαίρεση τις θέσεις : Διευθυντή Π.Μ.Σ., Εργαστηρίου, Κλινικής και Μουσείου. Η ιδιότητα του Πρύτανη είναι ασυμβίβαστη με κάθε επαγγελματική ενασχόληση εκτός του Ιδρύματος.»

Οι αρμοδιότητες του Πρύτανη αναφέρονται στο άρθρο 15 του Νόμου 4485/2017. Εκτός από τις παρακάτω έχει και άλλες αρμοδιότητες οι οποίες προβλέπονται από τις διατάξεις του Οργανισμού, του Εσωτερικού Κανονισμού και τις υπόλοιπες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

- 1) προΐσταται του Ιδρύματος, έχει την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών του, είναι διατάκτης των δαπανών του Ιδρύματος και μεριμνά για τη συνεργασία των οργάνων του Ιδρύματος, των διδασκόντων και των φοιτητών,
- 2) εκπροσωπεί το Ίδρυμα δικαστικώς και εξωδίκως,
- 3) συγκαλεί τη Σύγκλητο και το Πρυτανικό Συμβούλιο, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, προεδρεύει των εργασιών τους και μεριμνά για την εκτέλεση των αποφάσεών τους. Ορίζει τον εισηγητή των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν στα παραπάνω όργανα, μέλος της Συγκλήτου ή τον αρμόδιο Αντιπρύτανη και εισηγείται τα θέματα για τα οποία δεν έχει ορίσει άλλον εισηγητή,
- 4) μπορεί να μετέχει στις συνεδριάσεις όλων των συλλογικών οργάνων του Ιδρύματος χωρίς δικαίωμα ψήφου,
- 5) συγκαλεί οποιοδήποτε συλλογικό όργανο του Ιδρύματος, όταν αυτό παραλείπει παρأنόμως να λάβει αποφάσεις και προεδρεύει των εργασιών του χωρίς δικαίωμα ψήφου
- 6) καταρτίζει και αναμορφώνει τον ετήσιο απολογισμό των δραστηριοτήτων και της εν γένει λειτουργίας του Ιδρύματος, τον οποίο υποβάλλει προς έγκριση στη Σύγκλητο,
- 7) προκηρύσσει, ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης Τμήματος και βάσει των εγκεκριμένων πιστώσεων, τις θέσεις μελών Δ.Ε.Π. διενεργώντας και τον σχετικό έλεγχο νομιμότητας,
- 8) με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζει τη σειρά με την οποία τον αναπληρώνουν οι Αντιπρυτάνεις, αν απουσιάζει ή κωλύεται προσωρινά να ασκήσει τα καθήκοντά του και ύστερα από έγκριση της Συγκλήτου, τον τομέα ευθύνης και τις επιμέρους αρμοδιότητες του κάθε Αντιπρύτανη,
- 9) εκδίδει τις πράξεις διορισμού, υπηρεσιακών μεταβολών και αδειών του προσωπικού του Ιδρύματος καθώς και τις διαπιστωτικές πράξεις άγονης εκλογής ή αρνητικής κρίσης,
- 10) ορίζει τον υπεύθυνο του Ιδρύματος για το πληροφοριακό σύστημα που υποστηρίζει τις διαδικασίες κρίσης των μελών Δ.Ε.Π.,
- 11) μπορεί να μεταβιβάζει το δικαίωμα υπογραφής εγγράφων στους προϊσταμένους των υπηρεσιών του Ιδρύματος,

12) μπορεί να ζητά από οποιοδήποτε όργανο του Ιδρύματος στοιχεία και έγγραφα για κάθε υπόθεση του Ιδρύματος,

13) λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση επειγόντων ζητημάτων, όταν τα αρμόδια όργανα διοίκησης του Ιδρύματος αδυνατούν να λειτουργήσουν και να λάβουν αποφάσεις,

14) είναι υπεύθυνος για την προστασία και ασφάλεια του προσωπικού και της περιουσίας του Ιδρύματος.

Οι Αντιπρυτάνεις

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 15): «Αντιπρύτανης εκλέγεται μέλος Δ.Ε.Π., πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή του οικείου Ιδρύματος για ίδια θητεία. Δικαίωμα υποψηφιότητας για τα αξιώματα του Αντιπρύτανη έχουν όσοι τελούν σε καθεστώς πλήρους απασχόλησης κατά το χρόνο διενέργειας των εκλογών και κατά την προηγούμενη τριετία.

Το ίδιο πρόσωπο δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιο και να εκλεγεί στο αξίωμα του Αντιπρύτανη για περισσότερες από δύο θητείες συνολικά.

Οι Αντιπρυτάνεις δεν επιτρέπεται να κατέχουν συγχρόνως το αξίωμα άλλου μονοπρόσωπου οργάνου του οικείου ή άλλου Α.Ε.Ι., με εξαίρεση τις θέσεις Διευθυντή Π.Μ.Σ., Εργαστηρίου, Κλινικής και Μουσείου. Η ιδιότητα του Αντιπρύτανη είναι ασυμβίβαστη με κάθε επαγγελματική ενασχόληση εκτός του Ιδρύματος.

5.2.2. Τα όργανα της Σχολής

α) η Γενική Συνέλευση,

β) η Κοσμητεία,

γ) ο Κοσμήτορας.

Η Γενική Συνέλευση

Αποτελείται από: α) τον Κοσμήτορα της Σχολής, β) τα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής, γ) τους εκπροσώπους των φοιτητών.

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής απαρτίζεται από:

α) Τον Κοσμήτορα της Σχολής.

β) Τα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής.

γ) Τους εκπροσώπους των φοιτητών

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής έχει όσες αρμοδιότητες της αναθέτει ο νόμος, ο Οργανισμός και ο Εσωτερικός Κανονισμός, καθώς και εκείνες που δεν ανατίθενται σε άλλα όργανα της Σχολής.

Η Κοσμητεία

Αποτελείται από: α) Τον Κοσμήτορα της Σχολής, β) Τους Προέδρους των Τμημάτων,

γ) Τους εκπροσώπους των φοιτητών.

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 18): «Στην Κοσμητεία ανήκουν οι εξής αρμοδιότητες και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Οργανισμού, του Εσωτερικού Κανονισμού, καθώς και τις λοιπές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας:

α) έχει τη γενική εποπτεία της λειτουργίας της Σχολής και των Τμημάτων της,

β) χαράσσει τη γενική εκπαιδευτική και ερευνητική πολιτική της Σχολής και την πορεία ανάπτυξής της, στο πλαίσιο της πολιτικής του Ιδρύματος, και προβαίνει σε τακτικό απολογισμό των σχετικών δραστηριοτήτων,

γ) επεξεργάζεται τις εισηγήσεις των Συνελεύσεων των Τμημάτων για τη δημιουργία νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π., καθώς και μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. και υποβάλλει τις σχετικές προτάσεις στη Σύγκλητο,

δ) κατανέμει τα κονδύλια του τακτικού προϋπολογισμού στα Τμήματα, στα Εργαστήρια, στις Κλινικές και στα Μουσεία της Σχολής, όταν αυτά δεν ανήκουν σε Τμήματα, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου,

ε) εισηγείται τη διεξαγωγή και συντονίζει τα κοινά μαθήματα Τμημάτων της Σχολής με άλλα Τμήματα της ίδιας ή άλλης Σχολής,

στ) διατυπώνει γνώμη για τον προγραμματικό σχεδιασμό του Ιδρύματος, κατά το σκέλος που αφορά στη Σχολή,

ζ) οργανώνει και καθορίζει τον τρόπο λειτουργίας και τη στελέχωση των υπηρεσιών της Κοσμητείας,

η) προτείνει στη Σύγκλητο δημιουργία νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π. ύστερα από εισήγηση των Συνελεύσεων των οικείων Τμημάτων,

θ) λαμβάνει την πρωτοβουλία ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ Τμημάτων της Σχολής ή με Τμήματα άλλων Σχολών, προκειμένου να ενισχυθεί η διεπιστημονικότητα των προγραμμάτων σπουδών.

Ο Κοσμήτορας

Ο Κοσμήτορας έχει τις εξής αρμοδιότητες και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του Ν. 4485/2017 (ΦΕΚ Α΄114, άρθρο 19), του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού:

- α) συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση της Σχολής και την Κοσμητεία, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, ορίζει ως εισηγητή των θεμάτων μέλος της Γενικής Συνέλευσης ή της Κοσμητείας, αντίστοιχα, προεδρεύει των εργασιών τους και εισηγείται τα θέματα για τα οποία δεν έχει οριστεί ως εισηγητής άλλο μέλος της Γενικής Συνέλευσης ή της Κοσμητείας. Επίσης, μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης και της Κοσμητείας,
- β) επιβλέπει την εφαρμογή των Κανονισμών Σπουδών των Τμημάτων και την τήρηση του παρόντος νόμου, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού,
- γ) προϊστάται των υπηρεσιών της Κοσμητείας,
- δ) συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του,
- ε) συμμετέχει στην Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 32. (Ν. 4485/2017)
- στ) συντάσσει ετήσια έκθεση απολογισμού του έργου του, την οποία υποβάλλει προς έγκριση στη Γενική Συνέλευση της Σχολής.

5.2.3. Τα όργανα του Τμήματος

- α) η Συνέλευση του Τμήματος,
- β) το Διοικητικό Συμβούλιο και
- γ) ο Πρόεδρος του Τμήματος.

Η Συνέλευση του τμήματος

Η Συνέλευση του Τμήματος απαρτίζεται από: α) Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, β) Τον Πρόεδρο και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος και, εφόσον υπάρχουν Τομείς, από

τους Διευθυντές των Τομέων, γ) Τους εκπροσώπους των φοιτητών, δ) Τρεις εκπροσώπους, έναν ανά κατηγορία από τα μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος.

Η Συνέλευση του Τμήματος έχει τις εξής αρμοδιότητες και όσες άλλες προβλέπονται από τις διατάξεις του ν. 4485/2017 (Α΄114, άρθρο 21), του Οργανισμού, του Εσωτερικού Κανονισμού, καθώς και τις λοιπές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας:

- 1) χαράσσει τη γενική εκπαιδευτική και ερευνητική πολιτική του Τμήματος και την πορεία ανάπτυξής του, στο πλαίσιο της πολιτικής της Σχολής και του Ιδρύματος,
- 2) γνωμοδοτεί για τα θέματα της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 8 και συντάσσει τον Εσωτερικό Κανονισμό του Τμήματος, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος,
- 3) καθορίζει το ενιαίο γνωστικό αντικείμενο κάθε Τομέα και αποφασίζει την αλλαγή του γνωστικού αντικείμενου στο οποίο έχει διοριστεί μέλος Δ.Ε.Π., ύστερα από γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του οικείου Τομέα, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 79 του ν. 4310/2014 (Α΄ 258),
- 4) ορίζει Διευθυντή Τομέα όταν δεν υπάρχουν υποψηφιότητες,
- 5) εισηγείται στην Κοσμητεία της Σχολής την οργάνωση κοινών μαθημάτων του Τμήματος με άλλα Τμήματα της ίδιας ή άλλης Σχολής,
- 6) συντάσσει τον οδηγό προγράμματος σπουδών του Τμήματος,
- 7) απονέμει τους τίτλους σπουδών των προγραμμάτων σπουδών που οργανώνει το Τμήμα,
- 8) κατανέμει το διδακτικό έργο στους διδάσκοντες των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων,
- 9) αναθέτει αυτοδύναμο διδακτικό έργο στα μέλη Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., σύμφωνα με όσα ορίζονται στις οικείες διατάξεις,
- 10) εγκρίνει τα διανεμόμενα συγγράμματα για κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών,
- 11) συγκροτεί ομάδες για την εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος,
- 12) εισηγείται στην Κοσμητεία της Σχολής τη δημιουργία νέων θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.,
- 13) καταρτίζει και επικαιροποιεί τα μητρώα εσωτερικών και εξωτερικών μελών, τα οποία τηρούνται για τις διαδικασίες εκλογής, εξέλιξης, μονιμοποίησης και ανανέωσης της θητείας μελών Δ.Ε.Π., τα οποία και υποβάλλει προς έγκριση στη Σύγκλητο,
- 14) εισηγείται στον Πρύτανη την προκήρυξη θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και ασκεί τις προβλεπόμενες από το νόμο αρμοδιότητες κατά τη διαδικασία κρίσης μελών Δ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.,

- 15) αποφασίζει για την ένταξη μελών Δ.Ε.Π. σε καθεστώς μερικής απασχόλησης,
- 16) γνωμοδοτεί για τη μετακίνηση μελών Δ.Ε.Π. από και προς το Τμήμα,
- 17) προκηρύσσει θέσεις έκτακτου διδακτικού προσωπικού, συγκροτεί εισηγητικές επιτροπές και λαμβάνει απόφαση περί της επιλογής,
- 18) προσκαλεί επισκέπτες καθηγητές και επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές και τους παρέχει κάθε δυνατή υποστήριξη για την εκτέλεση του ακαδημαϊκού έργου τους,
- 19) εισηγείται στη Σύγκλητο την απονομή τίτλων Επίτιμου Διδάκτορα, Ομότιμου και Επίτιμου Καθηγητή,
- 20) κατανέμει τα κονδύλια στις εκπαιδευτικές, ερευνητικές και λοιπές δραστηριότητες του Τμήματος,
- 21) συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 22): «Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από: α) τον Πρόεδρο και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο του Τμήματος, β) τους Διευθυντές των Τομέων, γ) έναν από τους τρεις εκλεγμένους εκπροσώπους.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος ζητήματα αρμοδιότητάς της και επεξεργάζεται ζητήματα που παραπέμπονται σε αυτό από την τελευταία.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 23): «Πρόεδρος ή Αναπληρωτής Πρόεδρος Τμήματος εκλέγεται πλήρους απασχόλησης μέλος Δ.Ε.Π. πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή του οικείου Τμήματος για θητεία δύο ετών. Επιτρέπεται η εκλογή Προέδρου για δεύτερη συνεχόμενη θητεία. Στην περίπτωση αυτή, ο Πρόεδρος δεν μπορεί να επανεκλεγεί πριν παρέλθουν δύο έτη από τη λήξη της δεύτερης θητείας του. Δεν επιτρέπεται η εκλογή του ίδιου προσώπου ως Προέδρου για περισσότερες από τέσσερις θητείες συνολικά.

- 1) προΐσταται των υπηρεσιών του Τμήματος και εποπτεύει την εύρυθμη λειτουργία του Τμήματος και την τήρηση των νόμων, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού,
- 2) συγκαλεί τη Συνέλευση του Τμήματος, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, ορίζει ως εισηγητή των θεμάτων μέλος της Συνέλευσης, προεδρεύει των εργασιών της, εισηγείται τα

θέματα για τα οποία δεν έχει οριστεί ως εισηγητής άλλο μέλος της Συνέλευσης και μεριμνά για την εκτέλεση των αποφάσεών της,

3) συγκαλεί το Διοικητικό Συμβούλιο, καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, προεδρεύει των εργασιών του και μεριμνά για την εκτέλεση των αποφάσεών του,

4) μεριμνά για την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων,

5) επιμελείται την τήρηση των μητρώων επιστημονικών δημοσιεύσεων του Τμήματος,

6) εκδίδει πράξεις ένταξης μελών Δ.Ε.Π. σε καθεστώς μερικής απασχόλησης,

7) διαβιβάζει στα προβλεπόμενα από το νόμο όργανα γνώμες, προτάσεις ή εισηγήσεις της Συνέλευσης Τμήματος,

8) συγκροτεί επιτροπές για την μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων της αρμοδιότητας του Τμήματος,

9) συντάσσει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων του Τμήματος και τη διαβιβάζει στην Κοσμητεία,

10) εκπροσωπεί το Τμήμα στη Σύγκλητο και πρέπει να ενημερώνει τη Συνέλευση για τις συζητήσεις και τις αποφάσεις της Συγκλήτου.»

5.2.4. Τα όργανα του Τομέα

α) η Γενική Συνέλευση και

β) ο Διευθυντής.

Η Γενική Συνέλευση του Τομέα

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 26): «Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από:

α) Τον Διευθυντή του Τομέα, β) Τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα, γ) Τους εκπροσώπους των φοιτητών σε ποσοστό 15% του συνόλου των μελών της Γενικής Συνέλευσης Τομέα.

Η Γενική Συνέλευση του Τομέα έχει τις εξής αρμοδιότητες:

1) συντονίζει το έργο του Τομέα στο πλαίσιο των αποφάσεων της Συνέλευσης του Τμήματος,

2) εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών,

3) κατανέμει τα κονδύλια του Τομέα στις διάφορες διδακτικές και ερευνητικές του δραστηριότητες,

- 4) εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος την κατανομή του διδακτικού έργου στους διδάσκοντες,
- 5) εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος τα διανεμητέα συγγράμματα για κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών.

Ο Διευθυντής

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 για την «Οργάνωση και λειτουργία της Ανώτατης Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 114/τ.Α΄/4-8-2017, άρθρο 27): «Διευθυντής Τομέα εκλέγεται πλήρους απασχόλησης μέλος Δ.Ε.Π. μέχρι και τη βαθμίδα του επίκουρου του οικείου Τομέα για θητεία ενός έτους.

Ο Διευθυντής Τομέα έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- 1) συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση του Τομέα και καταρτίζει την ημερήσια διάταξή της,
- 2) προεδρεύει των εργασιών της Γενικής Συνέλευσης του Τομέα και εισηγείται τα θέματα για τα οποία δεν έχει ορίσει ως εισηγητή άλλο μέλος της Γενικής Συνέλευσης του Τομέα,
- 3) μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης του Τομέα,
- 4) συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων της αρμοδιότητας του Τομέα.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

Η ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η μεθοδολογία της έρευνας

6.1. Η έννοια της επιστημονικής έρευνας – Η εκπαιδευτική έρευνα

Ο κοινός άνθρωπος στηρίζεται συνήθως στις βιωμένες εμπειρίες, στις «αυθεντικές» λύσεις και στη λογική ανάλυση. Αντίθετα ο επιστήμονας ακολουθεί την επιστημονική ερευνητική μέθοδο η οποία είναι ένα σύστημα σκέψης και λύσης προβλημάτων. Η αποκτώμενη γνώση κατά την επιστημονική ερευνητική μέθοδο είναι απρόσωπη και σύστοιχη προς την αντικειμενική πραγματικότητα. (Παρασκευόπουλος, 1993)

Ο τρόπος μέσω του οποίου επιχειρούμε να ανακαλύψουμε την αλήθεια, είναι η έρευνα. Ο Kerlinger την έχει ορίσει ως τη συστηματική, ελεγχόμενη, εμπειρική και κριτική διερεύνηση υποθετικών προτάσεων σχετικά με τις εικαζόμενες σχέσεις ανάμεσα σε φυσικά φαινόμενα. (Cohen & Manion, 1997)

Κατά τον Moully (1970) έρευνα είναι η διαδικασία που μας οδηγεί, μέσα από προγραμματισμένη και συστηματική συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία δεδομένων, στην αξιόπιστη λύση προβλημάτων. Για τον Κονετά (1977) έρευνα είναι η προσπάθεια που παρέχει απαντήσεις σε ερωτήματα.

Στην εκπαίδευση, η άκριτη αποδοχή της άποψης της αυθεντίας και η υπερβολική εξάρτηση από την προσωπική πείρα έχουν στο παρελθόν χαρακτηρίσει την επίλυση των εκπαιδευτικών προβλημάτων. Η επιστημονική έρευνα ήρθε να αλλάξει τα παραπάνω. Στην εκπαιδευτική έρευνα υπάρχουν μέθοδοι με τις οποίες συλλέγονται δεδομένα που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων. (Cohen & Manion, 1997)

Η εκπαιδευτική έρευνα θέτει ως κύριο γενικό σκοπό τη διευκόλυνση της βελτίωσης των διαδικασιών της εκπαίδευσης, μέσω της ανακάλυψης της νέας γνώσης ή μέσω της βελτίωσης των εκπαιδευτικών πρακτικών. (Δημητρόπουλος, 2001)

6.2. Η αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας – Το ερευνητικό πρόβλημα

Ο γενικός σκοπός της έρευνας είναι να διευκολύνει την κατανόηση και την ερμηνεία των φαινομένων, να βοηθήσει ώστε να προλαμβάνονται και να ελέγχονται τα φαινόμενα αυτά. (Δημητρόπουλος, 2001) Στην παρούσα έρευνα, στόχος μας είναι να αναλυθεί η θεσμική δόμηση, οι δημοκρατικοί θεσμοί των πανεπιστημίων, οι ρόλοι των οργάνων διοίκησης τους και να συνδεθούν με την πραγματική κατάσταση. Να βρεθεί αν το δημοκρατικό θεσμικό πλαίσιο της λειτουργίας των πανεπιστημίων εφαρμόζεται στην πραγματικότητα.

Οι ωφέλειες που προκύπτουν από την έρευνα γενικά είναι πολλές. Τα ευρήματα των ερευνών συμβάλλουν στη λύση των προβλημάτων που απασχολούν κάποιο κοινωνικό σύνολο. (Δημητρόπουλος, 2001) Στην παρούσα έρευνα το πρόβλημα το οποίο έχει εντοπιστεί είναι: κατά πόσον το ελληνικό πανεπιστήμιο είναι πλήρως αυτοδιοικούμενο όπως ορίζει ο νόμος, εάν η κρατική εποπτεία περιορίζει τις ελευθερίες του και εάν τα όργανα διοίκησης είναι ελεύθερα να αποφασίζουν για βασικά θέματα του πανεπιστημίου.

Κάθε ερευνητική προσπάθεια έχει αφετηρία την περιέργεια και την ερευνητική ανησυχία του ερευνητή και την επιθυμία κάποιου φορέα ή ατόμου-ατόμων να εξετασθεί ένα φαινόμενο ή να λυθεί κάποιο πρόβλημα. Στην παρούσα έρευνα η ερευνητική ανησυχία για το πεδίο της ανώτατης εκπαίδευσης «συναντήθηκε» με τις τρέχουσες συνθήκες: της συνένωσης των πανεπιστημίων με τα Τ.Ε.Ι., της δημιουργίας του πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, της επαναφοράς του θεσμού του πανεπιστημιακού ασύλου με τον νέο νόμο 4485/2017, της τελευταίας έκθεσης του Ο.Ο.Σ.Α. για την ελληνική εκπαιδευτική πολιτική και την κατάσταση στην ανώτατη εκπαίδευση (2018) και του αυξημένου ενδιαφέροντος για την ανώτατη εκπαίδευση από όλους τους φορείς.

Σε κάθε περίπτωση υπάρχουν ερευνητικά ερωτήματα. Όταν διαμορφώνονται προϋποθέσεις έρευνας, ο ερευνητής προχωρά στη διατύπωση των σκοπών της έρευνας ή και των υποθέσεων αυτής.

6.3. Είδος έρευνας - Μεθοδολογία έρευνας

Η Πρωτογενής Έρευνα η οποία αναλύεται στην παρούσα εργασία αφορά στις απόψεις διδασκόντων και διοικητικού προσωπικού πανεπιστημίων ή Τ.Ε.Ι. σε όλη την Ελλάδα. Η έρευνα έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου το οποίο απεστάλη ηλεκτρονικά στα υποκείμενα της έρευνας.

«Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής έρευνας δεν αποτελεί ένα αυθαίρετο ζήτημα, δηλαδή δεν είναι η ίδια η έρευνα ένα αναπόδραστα ηθικό εγχείρημα.». Οι άνθρωποι οι οποίοι εμπλέκονται με την έρευνα σε όλα τα στάδια της, προσδοκούν ότι αυτή διεξάγεται με αυστηρότητα, ευσυνειδησία και η διεξαγωγή της γίνεται με δεοντολογική ορθότητα. (Cohen, Manion, Morrison, 2008).

Με γνώμονα τις παραπάνω παρατηρήσεις η παρούσα έρευνα ξεκίνησε με τον σχεδιασμό της. Ένα πρώτο στάδιο του σχεδιασμού ήταν η εξασφάλιση της συνειδητής συναίνεσης. Η συμμετοχή του δείγματος μας είναι εθελοντική. «Η συναίνεση προστατεύει και σέβεται το δικαίωμα τα αυτοδιάθεσης.» (Cohen, Manion, Morrison, 2008:82). Μια άλλη πτυχή του δικαιώματος της εθελοντικής αυτοδιάθεσης είναι ότι το υποκείμενο έχει το δικαίωμα να αρνηθεί τη συμμετοχή ή να αποσυρθεί μετά την έναρξη της έρευνας (Frankfort-Nachmias και Nachmias, 1992 σε Cohen, Manion, Morrison, 2008:82). Τα άτομα επιλέγουν αν θα συμμετέχουν στην έρευνα, αφού ενημερωθούν επακριβώς για γεγονότα τα οποία είναι πιθανόν να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους. (Diener και Crandall, 1978 σε Cohen, Manion, Morrison, 2008:82). Έτσι στο ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους ερωτώμενους, περιγράφεται λεπτομερώς ο σκοπός του ερωτηματολογίου, ποιο θέμα αφορά, η εθελοντική και ανώνυμη φύση του, τα στοιχεία του ερευνητή και τον χρόνο που απαιτείται για τη συμπλήρωσή του.

Γενικότερα η έρευνα μπορεί να ταξινομηθεί:

- Σύμφωνα με τη θεματολογία της
- Σύμφωνα με τον σκοπό της
- Σύμφωνα με την προσέγγισή της
- Σύμφωνα με τη φύση της

Οι συνδυασμοί αυτών των κατηγοριών δημιουργούν έναν μεγάλο αριθμό διαφορετικών τύπων ερευνητικών εργασιών. (Howard & Sharp, 1994:43)

1.Ανάλογα με τη φύση του προβλήματος η έρευνα μας κατατάσσεται στην κατηγορία:

Περιγραφική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίων, παράγοντας αποτελέσματα βασισμένα σε στατιστικά δεδομένα αξιολόγησης των αντιλήψεων των διδασκόντων και των διοικητικών υπαλλήλων για τη θεσμική δόμηση, τους δημοκρατικούς θεσμούς και τους ρόλους των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι.

2.Ανάλογα με τη φύση των στοιχείων που απαιτούνται, η έρευνα μας κατατάσσεται στην κατηγορία:

Ποσοτική έρευνα. Γενικότερα στην ποσοτική έρευνα ο σκοπός είναι ο εντοπισμός σχέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων και δίνεται έμφαση στη χρήση επίσημων προκαθορισμένων ερωτήσεων και επιλογών απαντήσεων σε δεδομένα πρωτόκολλα (Καλφόπουλος, 2003) όπως ερωτηματολόγια που συμπληρώνονται από μεγάλο αριθμό ερωτώμενων. Αυτό ισχύει και στη δική μας έρευνα.

Η ποσοτική έρευνα είναι κατάλληλη όταν

- ο ερευνητής θέλει να αντιμετωπίσει ένα πρόβλημα. Στην περίπτωση μας το πρόβλημα είναι το αν ισχύουν και λειτουργούν ομαλά οι δημοκρατικοί θεσμοί στα ελληνικά Α.Ε.Ι.
- ο ερευνητής θέλει να διερευνήσει συστηματικά κάποια φαινόμενα (Καλφόπουλος, 2003) και να επεξηγήσει συμπεριφορές. Στην περίπτωση μας, αποτυπώνουμε την άποψη ανθρώπων που αποτελούν τον πυρήνα των ελληνικών Α.Ε.Ι. για τους θεσμούς και τη λειτουργία τους.

3.Τέλος, ανάλογα με την προέλευση των στοιχείων η έρευνα μας κατατάσσεται στην κατηγορία: Πρωτογενής έρευνα

6.4. Ο Πληθυσμός της έρευνας

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο πληθυσμός τον οποίο αφορά η έρευνα είναι το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. της χώρας.

Ο πληθυσμός που ορίσαμε για την έρευνά μας είναι άμεσα εντοπίσιμος και ήταν εύκολο για μας να έρθουμε σε επαφή με καθένα από τα άτομα του δείγματος. Οπότε δεν προκύπτει ανάγκη δειγματοληπτικών αποφάσεων. (Cohen, Manion, Morrison, 2008:295).

Το σύνολο του πληθυσμού, το οποίο αφορά στην παρούσα έρευνα, υπολογίζεται με βάση τα τελευταία στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας σε 14.686 μέλη διδακτικού προσωπικού για το 2015. (Αλφαβήτα, Εκπαιδευτικό Ενημερωτικό Δίκτυο 26-9-2016)

Όσον αφορά στην αντιπροσωπευτικότητα της έρευνας μας, τα ερωτηματολόγια απεστάλησαν σε διδάσκοντες και διοικητικούς υπαλλήλους ανεξαρτήτου ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας και σπουδών. Ο μόνος περιορισμός ήταν ως προς τη θέση τους στα Α.Ε.Ι.: είναι μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Επισκέπτες Καθηγητές, και Διοικητικό Προσωπικό.

Απεστάλησαν περίπου χίλια μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με συνημμένο τον σύνδεσμο του ερωτηματολογίου μέσω Google Forms, στις διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους, όπως αυτές ανακοινώνονται στις επίσημες ιστοσελίδες των πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι. της χώρας. Απαντήθηκαν χωρίς την παρουσία της ερευνήτριας.

6.5. Δειγματοληψία

Δειγματοληψία είναι η λήψη ενός τμήματος από το σύνολο του πληθυσμού. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω το σύνολο του πληθυσμού στην παρούσα έρευνα είναι οι διδάσκοντες και το διοικητικό προσωπικό Α.Ε.Ι. Το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό, καθώς το ερωτηματολόγιο απεστάλη σε Α.Ε.Ι. της Αθήνας, Θεσσαλονίκης και σε άλλα της περιφέρειας αλλά και νησιών.

Το δειγματοληπτικό πλαίσιο είναι ο κατάλογος των Α.Ε.Ι. στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Αναφορικά με το δείγμα, αυτό επιλέχθηκε με βασικά κριτήρια την επιλογή Α.Ε.Ι., σε μεγάλα αστικά κέντρα, στην περιφέρεια αλλά και σε νησιά. Φροντίσαμε να αποστείλουμε και να έχουμε απαντήσεις από τα περισσότερα ελληνικά Α.Ε.Ι. Ως βάση εφαρμόστηκε ο προσδιορισμός ομάδων ατόμων που διαθέτουν τα σχετικά χαρακτηριστικά με το θέμα που ερευνάται (Thompson, 1999).

6.6. Τεχνικές συλλογής δεδομένων

Υπάρχουν τρεις κοινοί τύποι συλλογής στοιχείων:

1. παρατήρηση,
2. άμεση επικοινωνία, (ερωτηματολόγιο και συνεντεύξεις) και
3. δευτερογενή δεδομένα.

Η έρευνα μας περιλαμβάνει ερωτηματολόγιο και δευτερογενή έρευνα συλλογής δεδομένων.

Η Δευτερογενής Έρευνα μας, αφορά στη μελέτη της θεσμικής δόμησης των πανεπιστημίων παγκοσμίως, των μοντέλων διοίκησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης, της διεθνούς αλλά και εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής, των ρόλων των οργάνων διοίκησης και των δημοκρατικών θεσμών των Α.Ε.Ι. Η δευτερογενής έρευνα έγινε με βιβλιογραφική ανασκόπηση και μελέτη βιβλίων, άρθρων, πρακτικών συνεδρίων, επιστημονικών εργασιών τα οποία έχουν σχέση με το θέμα μας.

6.7. Ερευνητικό εργαλείο

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την απόκτηση πρωτογενών δεδομένων είναι το ερωτηματολόγιο.

Οι συνεντεύξεις με τα υποκείμενα της έρευνας, θα έδιναν μια πιο εμπειριστατωμένη συλλογή πληροφοριών, αλλά λόγω του φόρτου εργασίας τους και μετά από μια πρώτη διερευνητική προσπάθεια προσέγγισής τους, αντιληφθήκαμε ότι οι υποχρεώσεις τους είναι πολλές και δεν θα είχαν χρόνο για μια χρονοβόρα συνέντευξη. Γι' αυτούς τους λόγους επιλέχθηκε μόνο το ερωτηματολόγιο.

6.8. Εγκυρότητα και αξιοπιστία ερωτηματολογίου

Τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου ως εργαλείο έρευνας είναι τα εξής: τείνει να είναι πιο αξιόπιστο από άλλα εργαλεία όπως η συνέντευξη, επειδή

- είναι ανώνυμο,
- παροτρύνει την ειλικρίνεια,
- είναι λιγότερο χρονοβόρο και
- υπάρχει και η δυνατότητα αποστολής του μέσω απλού ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Στα μειονεκτήματα του ερωτηματολογίου ως εργαλείο έρευνας μπορούμε να αναφέρουμε και:

- Το ότι είναι πιθανόν να μην συμπληρωθεί
- Το ότι είναι πιθανόν να μην καλύπτει επαρκώς τον τομέα της αυθεντικότητας καθώς ορισμένες ερωτήσεις μπορεί να σημαίνουν διαφορετικά πράγματα σε διαφορετικά άτομα και δεν υπάρχει η δυνατότητα άμεσων διευκρινίσεων
- Το ότι είναι πιθανόν να συμπληρωθεί βιαστικά.

(Cohen, Manion, Morrison, 2008:219).

6.9. Το ερωτηματολόγιο μας. Δομή - Χαρακτηριστικά

Εκμεταλλευόμενοι τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου ως ερευνητικού εργαλείου και προσπαθώντας να αποφύγουμε τα συνήθη λάθη στην κατασκευή τους, κατασκευάσαμε το ερωτηματολόγιό μας κάνοντας το:

- Απλό
- Κατανοητό
- Πλήρες

- Σύντομο
- Με συνοχή και κατάλληλη δομή

Επιπλέον το ερωτηματολόγιο μας:

- περιλαμβάνει βασικές οδηγίες συμπλήρωσης,
- επιδέχεται κωδικογράφησης
- αναφέρει τα στοιχεία του ερευνητή για τυχόν απορίες
- οι ερωτήσεις είναι στην πλειονότητά τους κλειστές, βαθμονόμησης, πολλαπλής επιλογής, γεγονός που το καθιστά μη χρονοβόρο και εύκολο στη συμπλήρωση.

Το ερωτηματολόγιο επιλέχθηκε ως μέθοδος άντλησης αξιολογικών δεδομένων, τα οποία στη συνέχεια αξιοποιήθηκαν ως βάση συμπερασμάτων. (Cohen & Manion, 1997).

Οι πρώτες έξι ερωτήσεις είναι άμεσης συμπλήρωσης, γενικές-δημογραφικές και αφορούν στο φύλο, στην ηλικία, στην ιδιότητα-θέση τους στο εκπαιδευτικό ίδρυμα, στα έτη προϋπηρεσίας στη θέση, στην κατηγορία του Α.Ε.Ι. στο οποίο εργάζονται (Πανεπιστήμιο ή Τ.Ε.Ι.) και στην πόλη στην οποία βρίσκεται το ίδρυμα.

Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου αποτελείται από είκοσι έξι ερωτήσεις. Από αυτές οι τρεις είναι ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις που αφορούν στο ίδιο θέμα (π.χ. λήψη αποφάσεων στα Α.Ε.Ι. ή τρόπος διοίκησης των Α.Ε.Ι.), είναι συγκεντρωμένες η μία μετά την άλλη. Οι κλειστές ερωτήσεις είναι ερωτήσεις βαθμονόμησης, όπου ο ερωτώμενος καλείται να δηλώσει τον βαθμό συμφωνίας του, επιλέγοντας μία από τις απαντήσεις. (Διαφωνώ Απόλυτα, Διαφωνώ, Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ, Συμφωνώ, Συμφωνώ απόλυτα)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ανάλυση αποτελεσμάτων

Γενικά στοιχεία

(ερωτήσεις 1-6)

Φύλο (ερώτηση 1), ηλικία (ερ.2), ιδιότητα-θέση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα (ερ.3), έτη προϋπηρεσίας στη θέση (ερ. 4), θέση σε Πανεπιστήμιο ή Τ.Ε.Ι. (ερ.5), πόλη στην οποία βρίσκεται το Α.Ε.Ι. εργασίας (ερ.6).

Στην παρούσα μελέτη, αναλύθηκαν απαντήσεις 100 μελών Πανεπιστημίων ή Τ.Ε.Ι. από όλη την Ελλάδα. Το ερευνητικό δείγμα αποτελείται από μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π. και Διοικητικό προσωπικό. Μέλη εκπαιδευτικού προσωπικού είναι οι 66 από τους 100 ερωτώμενους και μέλη διοικητικού προσωπικού είναι οι 34 (βλ. γράφημα 4). Τα Πανεπιστήμια ή Τ.Ε.Ι που εργάζονται οι ερωτώμενοι βρίσκονται στην Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Άρτα, Βόλο, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Καβάλα, Καρδίτσα, Κατερίνη, Κοζάνη, Κομοτηνή, Λάρισα, Πάτρα, Πειραιά, Πρέβεζα, Ρόδο, Σέρρες (βλ. γράφημα 6).

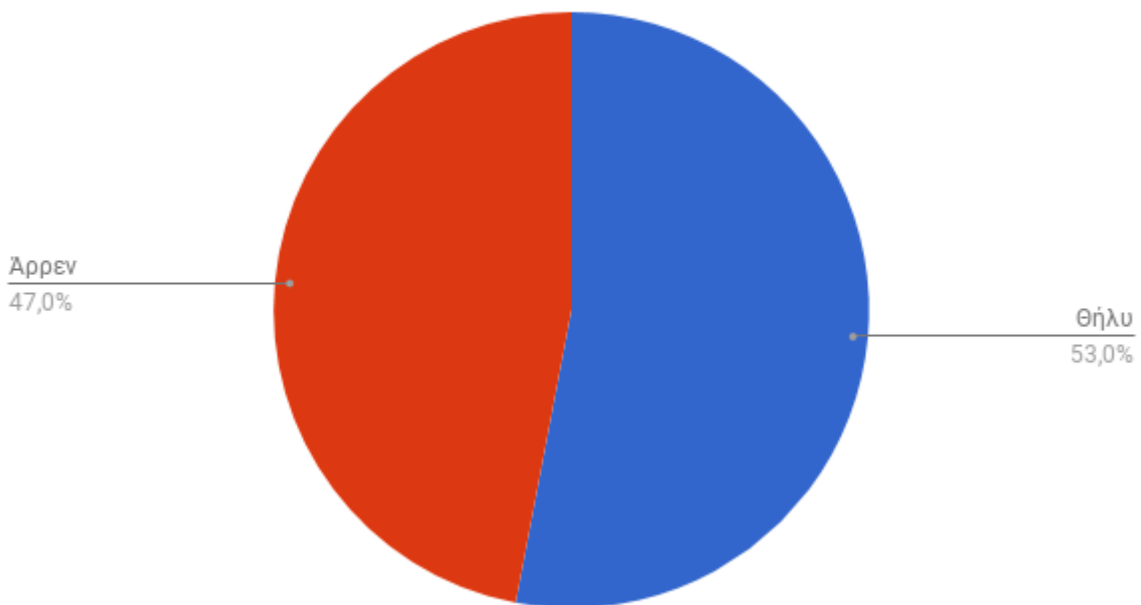
Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 53 γυναίκες και 47 άνδρες (βλ. γράφημα 1). Μεγαλύτεροι των τριάντα ετών (έως σαράντα ετών) είναι μόλις τέσσερις στους εκατό (ποσοστό 4%). Άνω των σαράντα ετών είναι οι τριάντα οκτώ στους εκατό (ποσοστό 38%). Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι άνω των πενήντα ετών με ποσοστό, επί του συνόλου, 49%. Τέλος, άνω των εξήντα ετών είναι εννέα στους εκατό (ποσοστό 9%) (βλ. γράφημα 2) Ποσοστό 44% των συμμετεχόντων εργάζεται σε Πανεπιστήμιο, ενώ οι υπόλοιποι (ποσοστό 56%) εργάζεται σε Τ.Ε.Ι. (βλ. γράφημα 3).

Όσον αφορά στα έτη προϋπηρεσίας, (βλ. γράφημα 5), οι περισσότεροι συμμετέχοντες εργάζονται κάτω από δέκα χρόνια στο εκπαιδευτικό ίδρυμα (ποσοστό 41%). Προϋπηρεσία από έντεκα έως είκοσι έτη έχουν οι τριάντα δύο στους εκατό (ποσοστό 32%). Προϋπηρεσία από είκοσι ένα έως τριάντα έτη έχει ποσοστό συμμετεχόντων 17%. Από τριάντα ένα έως σαράντα έτη έχουν εργαστεί εννέα συμμετέχοντες στους 100 (ποσοστό 9%). Τέλος, με

προϋπηρεσία από σαράντα ένα έως σαράντα πέντε έτη, υπάρχει ένας συμμετέχοντας. (ποσοστό 1%)

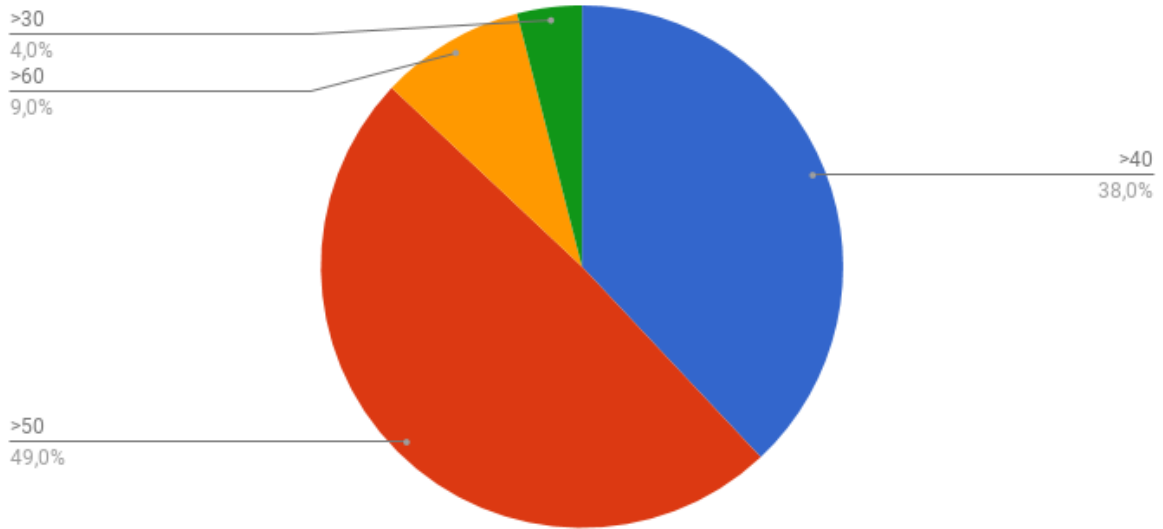
Επί του συνόλου, το ερευνητικό δείγμα αποτελεί τον πυρήνα των Ανώτατων Ιδρυμάτων στην Ελλάδα και έχει την εμπειρία και τις γνώσεις ώστε να καταθέσει την άποψή του για τους δημοκρατικούς θεσμούς του πανεπιστημίου, τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις εντός του, την σημερινή κατάσταση των Α.Ε.Ι. όσον αφορά στην ακαδημαϊκή ελευθερία, στην ύπαρξη ή μη της πλήρους αυτοδιοίκησης και τέλος για το πανεπιστημιακό άσυλο.

Φύλο

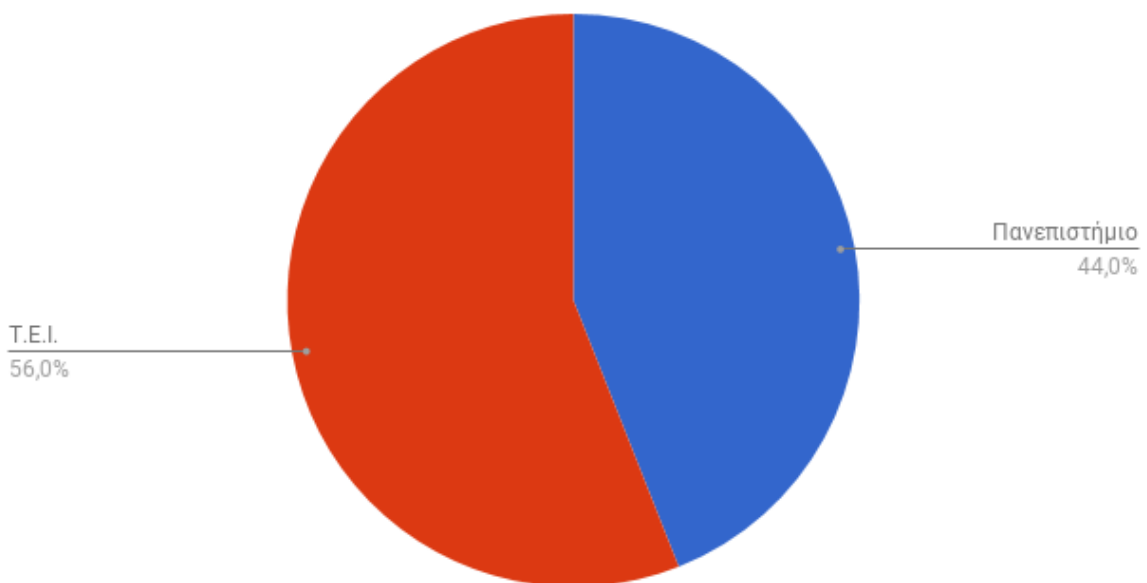
Γράφημα 1

Ηλικία

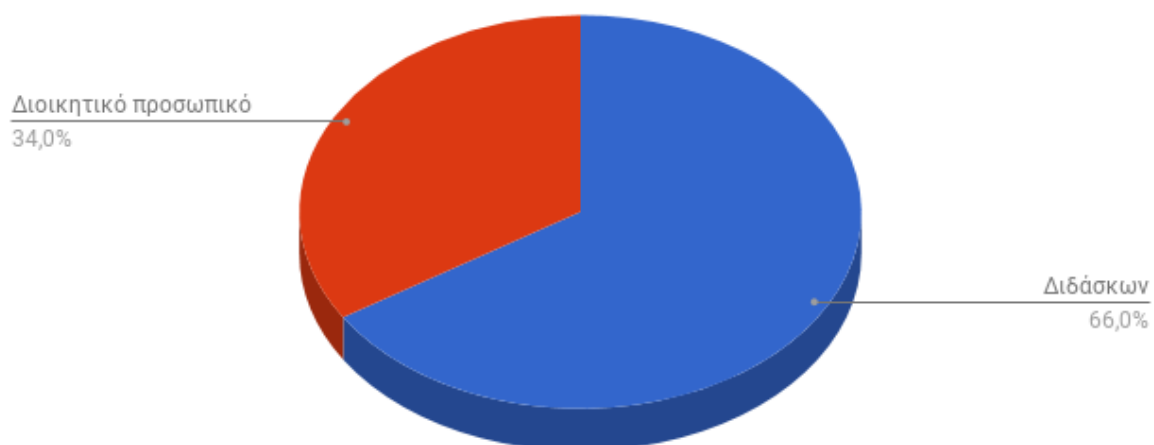
Γράφημα 2

Εργάζεστε σε:

Γράφημα 3

Ιδιότητα - θέση στο εκπαιδευτικό ίδρυμα

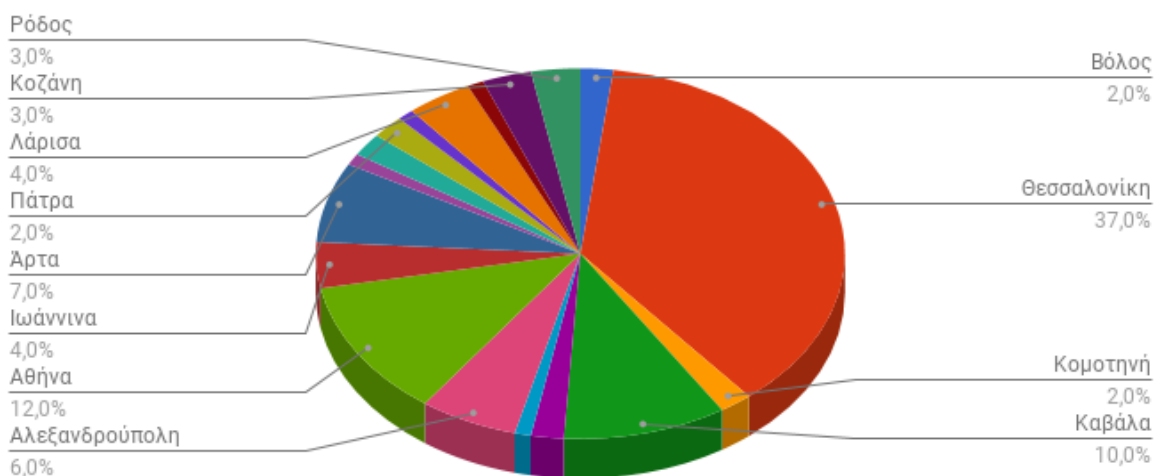

Γράφημα 4

Έτη προϋπηρεσίας	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45
Αριθμός συμμετεχόντων	22	19	14	18	9	8	8	1	1

Γράφημα 5

Σε ποια πόλη βρίσκεται το εκπαιδευτικό ίδρυμα στο οποίο εργάζεστε;

Γράφημα 6

7^ο ερώτημα:

Με τον νόμο 2916/2001 κατοχυρώνεται η πλήρης αυτονομία των Α.Ε.Ι. υπό την εποπτεία του Υ.Π.Ε.Θ. Θεωρείτε ότι είναι πράγματι πλήρης η αυτοδιοίκηση στα ελληνικά Α.Ε.Ι.; Αν όχι, ποιοι παράγοντες την περιορίζουν;

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι πιστεύουν πως είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση στα Α.Ε.Ι. είναι 16 στους 100 (ποσοστό 16%).

Ένας ερωτώμενος έδωσε την απάντηση: «Δεν γνωρίζω με λεπτομέρειες» (ποσοστό 1%)

Ένας ερωτώμενος (ποσοστό 1%) απάντησε πως δεν γνωρίζει και ένας (ποσοστό 1%) ότι αδυνατεί να απαντήσει.

Συνολικά αυτοί που δεν γνωρίζουν και δεν απάντησαν στο παραπάνω ερώτημα είναι 3 (ποσοστό 3%)

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι θεωρούν πως δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση στα Α.Ε.Ι. ή ότι είναι μερική, είναι 81 στους 100 (ποσοστό 81%).

Από αυτούς, 13 στους 100 (ποσοστό 13%) απάντησαν μονολεκτικά (ΟΧΙ).

Πιο αναλυτικά οι απαντήσεις των ερωτώμενων:

1. Συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι απάντησαν ότι δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση και αιτιολόγησαν την άποψή τους:

Πίνακας 1

Καθηγητής - Αντιπρύτανης Τ.Ε.Ι., Λάρισα

Θεωρώ ότι σε μεγάλο βαθμό τα ΑΕΙ είναι αυτοδιοικούμενα. Ενδεικτικά αυτό αποτυπώνεται τόσο στην εσωτερική διαδικασία εκλογής των οργάνων διοίκησης, όσο και στην ελευθερία κατάρτισης του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Ιδρυμάτων. Ως ΝΠΔΔ ο κρατικός παρεμβατισμός είναι επιθυμητός και εμφανής σε αρκετές διαδικασίες εντός του ιδρύματος (ενδεικτικά: εγκρίσεις Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών, Έλεγχος νομιμότητας πράξεων διορισμού). Παρόλα αυτά θα μπορούσε η αυτοδιοίκηση να είναι πληρέστερη αν τα ίδια τα ΑΕΙ (ενδεικτικά) καθόριζαν τον αριθμό των εισακτέων τους όπως και τη διαδικασία εισαγωγής στις ακαδημαϊκές δομές τους (Τμήματα, Κατευθύνσεις), αν μπορούσαν να ιδρύσουν ή να καταργήσουν δομές τους, να προχωρούν σε προκηρύξεις μονίμου προσωπικού και να διαμορφώνουν και γενικότερα να εφαρμόζουν τη στρατηγική ανάπτυξής τους, ασφαλώς με την κατά περίπτωση και μόνο αναγκαία κρατική παρέμβαση για την προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος.

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Καρδίτσα

Η χρηματοδότηση καθορίζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την αυτονομία. Αυτό αποδείχθηκε και με την περικοπή κατά 75% των λογαριασμών των ιδρυμάτων, το 2012 (ή το 2013)

Οι πολιτικές κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες σε τομείς της έρευνας επίσης καθορίζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την αυτονομία

Τα όργανα Διοίκησης (Πρυτάνεις, Σύγκλητοι κλπ) δεν είναι συνήθως αποκομμένα από τα κόμματα εξουσίας.

Το γενικότερο πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο επιβάλλει τα όρια και τις κατευθύνσεις.

Επίκουρος καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη

Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι συγκεντρωτικό, ως εκ τούτου, κανένα ίδρυμα δεν είναι αυτόνομο, λειτουργικά. Προς την ίδια κατεύθυνση είναι και η εξάρτηση από την κεντρική κυβέρνηση σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότηση.

Η αυτονομία έγκειται στη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και λοιπών ερευνητικών και εκπαιδευτικών διαδικασιών.

Ε.ΔΙ.Π. Πανεπιστήμιο, Βόλος

Όχι. Την περιορίζουν οι κρατικές εκπαιδευτικές πολιτικές

Ε.ΔΙ.Π. Τ.Ε.Ι., Καβάλα

Η έλλειψη οικονομικής αυτονομίας

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη

Δεν μπορεί να είναι πλήρης όταν π.χ. δεν υπάρχει οικονομική ανεξαρτησία ή επιλογή των φοιτητών/ριών.

Επίκουρη καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι. Καβάλα

Όχι δεν είναι πραγματικά πλήρης γιατί πρώτα απ' όλα τα Ιδρύματα εξαρτώνται οικονομικά από το υπουργείο με αποτέλεσμα αυτό να περιορίζει παρά πολύ την πλήρη αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Τακτικός καθηγητής – Κοσμήτορας Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη

Η ελλιπής οικονομική αυτοτέλεια.

Καθηγήτρια Τ.Ε.Ι. Καβάλα

Όχι γιατί εξαρτάται άμεσα οικονομικά

Ε.Τ.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη

Κυβερνητικοί παράγοντες

Καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι. Καβάλα

Όχι λόγω χρηματοδότησης

Αναπληρώτρια καθηγήτρια

Όχι, δεν είναι πλήρης, καθώς επιβάλλεται από το Υπουργείο ο αριθμός των ΔΕΠ και διοικητικών υπαλλήλων

Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη

Γραφειοκρατία, πρόσφατος νόμος

Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη

Όχι, αποφάσεις του κράτους

Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη

Όχι δεν είναι πλήρης γιατί υφίσταται πολιτικός και κομματικός έλεγχος

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη

Η κατανομή των κονδυλίων με μη διαφανή κριτήρια. Η χρησιμοποίηση των φοιτητών στις εκλογικές διαδικασίες προς όφελος των διοικούντων

Επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Όταν α. ο αριθμός των εισακτέων και β. ο προϋπολογισμός καθορίζεται εξωγενώς, γ. ο τρόπος που διαχειρίζεται τα οικονομικά του, πέραν της κρατικής ενίσχυσης, υπόκειται σε ειδικούς περιορισμούς τότε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ένα ίδρυμα έχει αυτονομία.

Επίκουρη καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι. Ιωάννινα

Όχι δεν είναι πλήρης λόγω αξιολόγησης και πόρων.

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Όχι, γιατί σε μια σειρά από θέματα στην ουσία εξαρτώνται από τις αποφάσεις του υπουργείου παιδείας.

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθήνα

Όχι γιατί υπάρχει η κρατική εποπτεία μέσω του ΥΠΕΘ

Ε.ΔΙ.Π., Τ.Ε.Ι. Άρτα

Ο οικονομικός παράγοντας είναι ο πιο σημαντικός

Αναπληρωτής καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Σέρρες

Όχι δεν είναι πλήρης, καθώς σημαντικό μέρος των δυνατοτήτων/επιλογών τους εξαρτάται άμεσα από τις αποφάσεις της Κεντρικής Κυβέρνησης. Όταν π.χ. ο αριθμός των μελών ΔΕΠ σε ένα Τμήμα καθορίζεται από τις δυνατότητες και τις επιλογές της Κυβέρνησης, δεν είναι δυνατή η χάραξη στρατηγικής αναφορικά με τις μελλοντικές δράσεις και δυνατότητες αυτού του Τμήματος (κατ'αντιστοιχία σε επίπεδο Ιδρύματος).

Επίκουρη καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη

Ο ad hoc ορισμός του αριθμού των εισερχομένων φοιτητών/τριών από το Υπουργείο. Η πληθώρα εγκυκλίων του Υπουργείου που πρέπει να τηρηθούν για σειρά θεμάτων εκτός τυπικού προγραμματισμού. Η περιορισμένη χρηματοδότηση των ΑΕΙ για έρευνα.

Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη

Όχι. Το ασφυκτικό και απολύτως χαοτικό, συχνά αντιφατικό νομοθετικό πλαίσιο των ΑΕΙ και το καθεστώς απόλυτης οικονομικής εξάρτησης των ΑΕΙ από την Πολιτεία.

Ομότιμος καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη

Όχι, όσο ο αριθμός των εισακτέων σε κάθε Τμήμα ορίζεται από το Υπουργείο και όχι από το Τμήμα, και όσο οι αποχωρούντες καθηγητές δεν αντικαθίστανται, όπως ορίζει ο νόμος, από άλλους με υποχρεωτική προκήρυξη της θέσης που άδειασε.

Επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αθήνα

Όχι, δεν είναι, εφόσον ο έλεγχος της χρηματοδότησης εξακολουθεί να βρίσκεται στο Υ.Π.Ε.Θ.

Επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση. Ο πιο σημαντικός παράγοντας είναι ο έλεγχος του αριθμού των εισακτέων και του πλήθους των διδασκόντων.

Καθηγητής Τ.Ε.Ι., Καβάλα

Φαίνεται να είναι αυτοδιοικούμενα. Όμως η αυτονομία περιορίζεται σημαντικά από τους χαμηλούς προϋπολογισμούς που δεν επιτρέπουν την κατάλληλη στελέχωση (διοικητική, τεχνική, ακαδημαϊκή)

Πρόεδρος Τμήματος, Τ.Ε.Ι., Σέρρες

Δεν είναι κατά τη γνώμη μου πλήρης καθώς χρειάζονται συνεχώς εγκρίσεις από το Υπουργείο ακόμα και για τη διαχείριση των αποθεματικών του ιδρύματος. Επίσης υπάρχει συνεχής έλεγχος από το ελεγκτικό συνέδριο.

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Καβάλα

Η αυτοδιοίκηση στα ΤΕΙ έχει αρκετούς βαθμούς ελευθερίας και ίσως περισσότερους από όσους θα έπρεπε με αποτέλεσμα να υπάρχουν αυθαιρεσίες. Μόνο ο αριθμός των εισακτέων έρχεται από το ΥΠΑΑΤ και είναι λάθος που τον καθορίζει το Υπουργείο.

Επίκουρος καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη

Ναι, αλλά είναι οικονομικά εξαρτημένα από το Υπουργείο Παιδείας και δεν μπορούν να προκηρύσσουν θέσεις κατά βούληση.

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη

Ήδη με τον νέο νόμο σε μεγάλο βαθμό υποβαθμίζεται η αυτονομία του.

Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο, Πάτρα

Δεν υπάρχει αυτονομία. Υπάρχει πλήρης ασυδοσία.

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη

Κρατική επιχορήγηση, προκήρυξη θέσεων από το Υπουργείο

Ε.ΔΙ.Π. Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Εισακτέοι, Προϋπολογισμός, Θέσεις Προσωπικού

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Λάρισα

Οι νόμοι που παράγονται από την κάθε κυβέρνηση.

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Λάρισα

Η αυτονομία έγκειται στη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και λοιπών ερευνητικών και εκπαιδευτικών διαδικασιών.

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Λάρισα

Όχι δεν είναι πλήρης. Δεν μπορούν να κάνουν συγχωνεύσεις ή να καταργήσουν τμήματα χωρίς την έγκριση του Υπουργείου.

Δεν καθορίζουν τον αριθμό των εισακτέων και τον τρόπο εισαγωγής.

Περιορίζονται από την ελλιπή χρηματοδότησή τους.

Αναπληρωτής καθηγητής Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη

Όχι δεν είναι - περιορίζεται λόγω μη οικονομικής αυτοδυναμίας.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη

Είναι αυτοδιοικούμενο σε μεγάλο βαθμό. Περιορίζονται από τη χρηματοδότηση.

Διοικητικό προσωπικό-Γραμματέας Σχολής, Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη

Η αυτοδιοίκηση είναι σαφώς διεξαγόμενη από περιοριστικούς όρους, που επιβάλλονται από τις κείμενες νομοθετικές διατάξεις που αφορούν σε θέματα άσκησης του διοικητικού έργου, της απορρόφησης των οικονομικών πόρων, της εξελικτικής διαδικασίας των μελών ΔΕΠ του ιδρύματος.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Πάτρα

Δεν είναι πλήρης, περιορίζεται από τη διοίκηση που ασκεί το υπουργείο

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Πειραιάς

Αποφάσεις ΥΠΕΘ

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Πάτρα

Μερική, μιας και εποπτεύεται ακόμη από το ΥΠΕΠΘ

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη

Όχι, και δεν μπορεί να είναι πλήρης καθώς δεν υπάρχει οικονομική αυτοδυναμία (αυτός που πληρώνει έχει, καλώς ή κακώς, καθοριστικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων)

Διοικητικό προσωπικό-Προϊστάμενος τμήματος, Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη

Δεν είναι πλήρης καθώς τα ΑΕΙ δεν έχουν οικονομική αυτονομία στη διαχείριση των προϋπολογισμών τους, δεν ελέγχουν την ποσότητα και ποιότητα των εισερχόμενων φοιτητών, δεν μπορούν να προγραμματίσουν προσλήψεις καθηγητών

Διοικητικό προσωπικό-Προϊσταμένη τμήματος, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη

Όχι, Ο έλεγχος του κράτους δεν περιορίζεται στην εφαρμογή του νομικού πλαισίου για τη λειτουργία του Πανεπιστημίου, αλλά επεκτείνεται και σε ειδικά θέματα λειτουργίας και οργάνωσής του , έτσι ώστε αυτά στην πράξη να λειτουργούν σε καθεστώς περιορισμένης διοικητικής αυτοτέλειας και αυτονομίας. Ο κύριος παράγων είναι η εξάρτηση χρηματοδότησης από το Κράτος, τα Πανεπιστήμια δεν είναι αυτοχρηματοδοτούμενα. Εναγκαλισμός του Πανεπιστημίου με το Κράτος

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Κομοτηνή,

Υπάρχει πλήρης αυτονομία υπό την εποπτεία του ΥΠΕΠΘ

Διοικητικό προσωπικό-Προϊσταμένη τμήματος, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη

Η αυτοδιοίκηση περιορίζεται καθώς τα ΑΕΙ εξαρτώνται σε οικονομικό επίπεδο από το Κράτος, δεν έχουν έλεγχο των φοιτητών οι οποίοι εισέρχονται σε αυτά. Επίσης, δεν μπορούν να προγραμματίσουν προσλήψεις εκπαιδευτικού προσωπικού καθώς αυτό απαιτεί απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και τέλος δεν μπορούν να "νομοθετήσουν" με κανονισμούς οι οποίοι να διευκολύνουν τη λειτουργία τους.

Διοικητικό προσωπικό, Τ.Ε.Ι. Καβάλα

ΟΧΙ. Η ασκούμενη εποπτεία εκ μέρους του Υπουργού μεταφράζεται σε απόλυτο έλεγχο του προϋπολογισμού των Ιδρυμάτων, καθώς και σε προσλήψεις μελών ΔΕΠ, χωρίς ουσιαστική αξιολόγηση των αναγκών τους. Πλέον λόγω και της οικονομικής κρίσης, η υποχρηματοδότησή τους δυσχεράνει την εύρυθμη λειτουργία τους, η αδυναμία προκήρυξης θέσεων μελών ΔΕΠ που συνταξιοδοτήθηκαν, η αδυναμία πρόσληψης έκτακτου προσωπικού λόγω έλλειψης σχετικής πίστωσης.

Διοικητικό προσωπικό-Προϊσταμένη τμήματος, Τ.Ε.Ι. Καβάλα

Η Χρηματοδότηση από το ΥΠ.Π.Ε.Θ. και η νομοθεσία.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη

Όχι, οικονομικοί κυρίως παράγοντες περιορίζουν την πλήρη αυτοδιοίκηση.

Διοικητικό προσωπικό-Προϊσταμένη γραμματείας, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Η πολιτική βούληση σχετικά με τις αλλαγές που θέλουν να προωθήσουν τα ΑΕΙ και ο έλεγχος του τακτικού προϋπολογισμού.

Διοικητικό προσωπικό, Τ.Ε.Ι. Ιωάννινα

Η πλήρης αυτονομία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων νομίζω πως δημιούργησε προβλήματα λόγω της μη ώριμης κατάστασης του Ε.Π σε πολλά ιδρύματα, ιδίως της επαρχίας ή της μη κατανόησης τι σημαίνει αυτονομία. Παρερμηνεύτηκε με την έκφραση "κάνω ότι θέλω".

Διοικητικό προσωπικό-Προϊστάμενος, Τ.Ε.Ι. Άρτα

Δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση λόγω οικονομικής εξάρτησης.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο Ιωάννινα

Όχι, και οι παράγοντες είναι πολλοί. Καταρχήν ένα τμήμα δεν μπορεί να αλλάξει τα μαθήματα που προσφέρει τόσο εύκολα, δεν μπορεί να αποφασίσει τον αριθμό των διδασκτρων του και πως θα χειριστεί τους λιμνάζοντες φοιτητές του. Στη συνέχεια η αυτονομία του δεν διασφαλίζεται από την υπάρχουσα διοικητική οργάνωση.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκη

Δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση λόγω χρηματοδότησης και νομοθεσίας.

Διοικητικό προσωπικό-Προϊσταμένη τμήματος, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη

Ο ίδιος ο νόμος, που δεν δίνει "πλήρη αυτονομία", έλλειψη οικονομικών πόρων, συνεχείς αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο, παρεμβάσεις υπουργείων, ασφυκτικοί έλεγχοι εκ του μη όντος, απουσία "υπηρεσιών" που θα εξασφάλιζε την απρόσκοπτη λειτουργία τους (βλ. πάταξη παραβατικότητας, κονδύλια καθαριότητας)

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Όχι δεν υπάρχει αυτονομία. Με κύριο παράγοντα την χρηματοδότηση.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Οι σχέσεις μεταξύ οργάνων διοίκησης και ανθρώπων κρατικής εξουσίας.

Διοικητικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση λόγω γραφειοκρατίας.

Ερώτημα 8^ο :

Θεωρείτε ότι η κρατική εποπτεία ασκείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε περιορίζεται η αυτονομία των Α.Ε.Ι.;

Οι ερωτηθέντες που συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το ότι η κρατική εποπτεία ασκείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να περιορίζει την αυτονομία των Α.Ε.Ι., είναι 60 στους 100 (ποσοστό 60%).

Αναλυτικά:

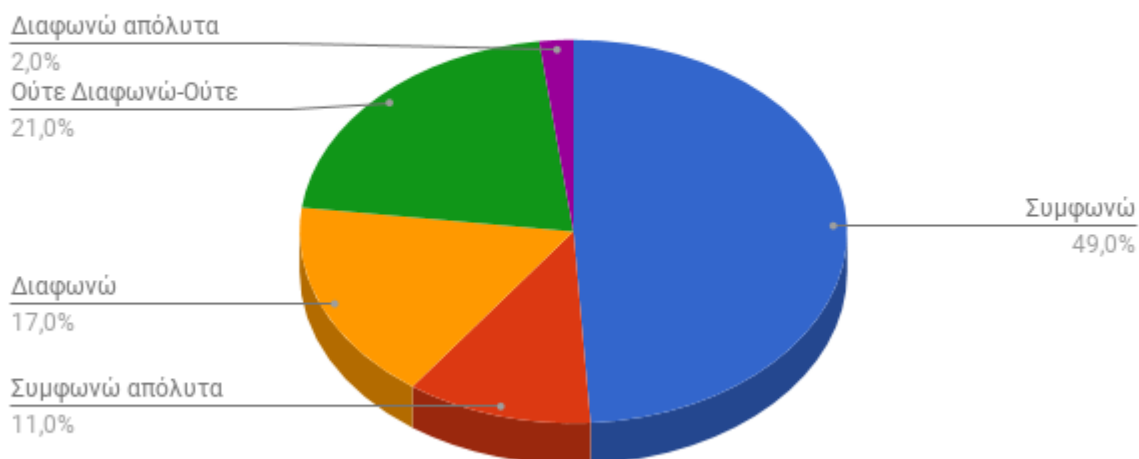
- 49 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 49%) συμφωνεί πως η κρατική εποπτεία ασκείται σε τέτοιο βαθμό ώστε περιορίζει την αυτονομία των Α.Ε.Ι.
- 11 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 11%) συμφωνεί απόλυτα πως η κρατική εποπτεία ασκείται σε τέτοιο βαθμό ώστε περιορίζει την αυτονομία των Α.Ε.Ι.

Οι ερωτηθέντες οι οποίοι ούτε διαφωνούν-ούτε συμφωνούν με την παραπάνω θέση, είναι 21 στους 100. (ποσοστό 21%).

Οι ερωτηθέντες οι οποίοι διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα με το ότι η κρατική εποπτεία περιορίζει την αυτονομία των Α.Ε.Ι. είναι συνολικά 19 στους 100 (ποσοστό 19%)

Από αυτούς, οι 2 διαφωνούν απόλυτα και οι 17 διαφωνούν.

Θεωρείτε ότι η κρατική εποπτεία ασκείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε περιορίζεται η αυτονομία των Α.Ε.Ι.;

Γράφημα 7

9^ο ερώτημα:

Η θεσμική και η διοικητική αυτονομία των Α.Ε.Ι. αποτελούν παράγοντες της δημοκρατικής λειτουργίας τους;

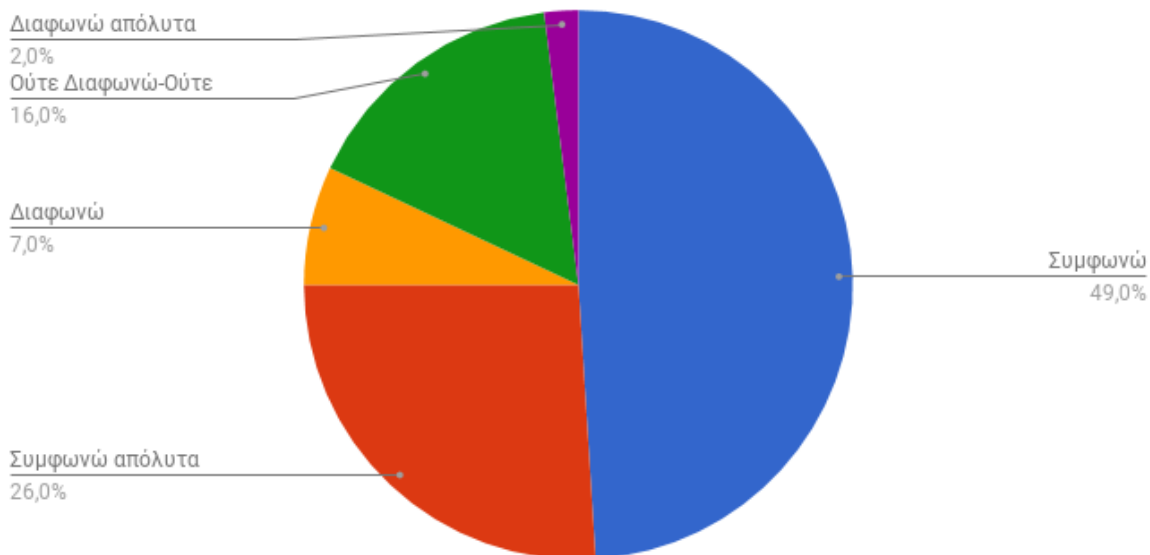
Συνολικά, 75 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 75%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το ερώτημα. 50 στους 100 συμφωνούν και 25 στους 100 συμφωνούν απόλυτα.

Διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα οι 9 στους 100 (ποσοστό 9 %). Από αυτούς οι 7 διαφωνούν και οι 2 διαφωνούν απόλυτα.

Ούτε συμφωνούν-ούτε διαφωνούν οι 16 στους 100. (ποσοστό 16%)

Οι 54 από τους 66 ερωτώμενους (ποσοστό 81,8) οι οποίοι ανήκουν στο διδακτικό προσωπικό των Α.Ε.Ι. θεωρούν πως η θεσμική και η διοικητική αυτονομία των ιδρυμάτων, είναι παράγοντες της δημοκρατικής λειτουργίας τους. Αντίστοιχα στο διοικητικό προσωπικό των Α.Ε.Ι., οι 21 από τους 34 ερωτώμενους της έρευνας (ποσοστό 61,7%) που ανήκουν στο διοικητικό προσωπικό των Α.Ε.Ι έχουν την ίδια άποψη με τους παραπάνω.

Η θεσμική και η διοικητική αυτονομία των Α.Ε.Ι. αποτελούν παράγοντες της δημοκρατικής λειτουργίας τους;

Γράφημα 8

10^ο ερώτημα:

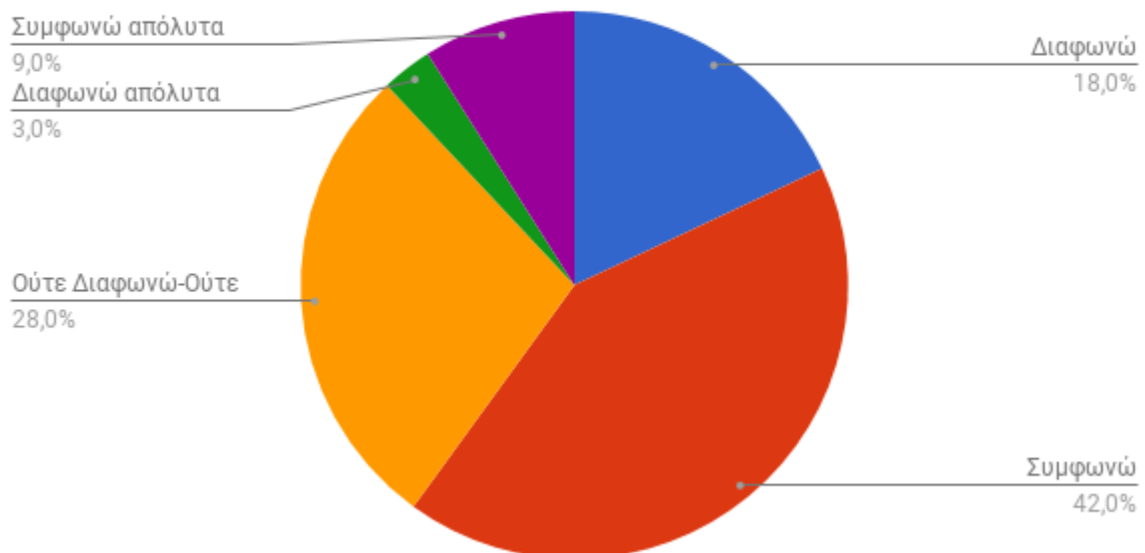
Η κατοχύρωση της πανεπιστημιακής αυτονομίας διασφαλίζει την ακαδημαϊκή ελευθερία;

51 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 51%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με την παραπάνω άποψη. Από αυτούς οι 42 συμφωνούν και οι 9 συμφωνούν απόλυτα.

21 στους 100 (ποσοστό 21%) διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα. Από αυτούς οι 18 διαφωνούν και οι 3 διαφωνούν απόλυτα.

Ούτε διαφωνούν-ούτε συμφωνούν οι 28 στους 100 (ποσοστό 28%)

Η κατοχύρωση της πανεπιστημιακής αυτονομίας διασφαλίζει την ακαδημαϊκή ελευθερία;

Γράφημα 9

11° ερώτημα:

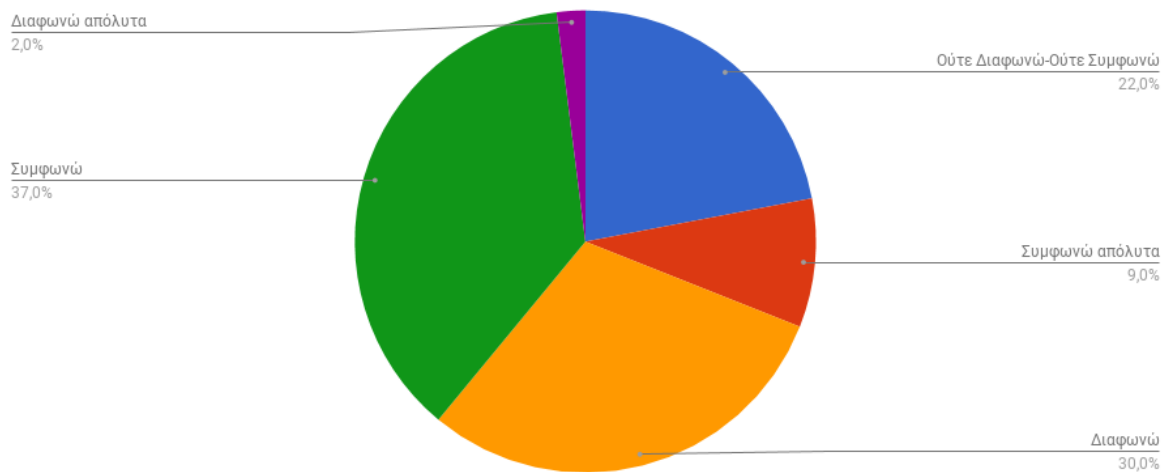
Το ότι τα πανεπιστήμια θέτουν τους κανόνες λειτουργίας τους και αυτοί εφαρμόζονται μόνο μετά από νομοθετική εξουσιοδότηση, καταπατά την αυτονομία τους;

Με την παραπάνω θέση συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα 46 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 46%). Από αυτούς οι 38 συμφωνούν και οι 8 συμφωνούν απόλυτα.

Διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα οι 32 στους 100 (ποσοστό 32%) Από αυτούς, οι 30 διαφωνούν και οι 2 διαφωνούν απόλυτα.

Ούτε διαφωνούν-ούτε συμφωνούν οι 22 στους 100 (ποσοστό 22%).

Το ότι τα πανεπιστήμια θέτουν τους κανόνες λειτουργίας τους και αυτοί εφαρμόζονται μόνο μετά από νομοθετική εξουσιοδότηση, καταπατά την αυτονομία τους;

Γράφημα 10

12^ο ερώτημα:

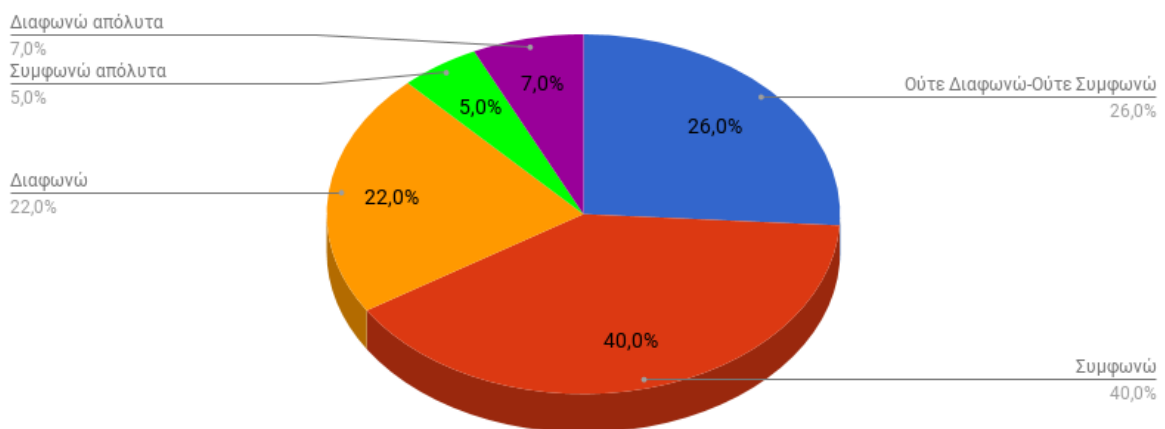
Η λήψη αποφάσεων στα Α.Ε.Ι στηρίζεται σε δημοκρατικές διαδικασίες;

Συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα οι 45 στους 100 (ποσοστό 45%). Από αυτούς οι 40 συμφωνούν και οι 5 συμφωνούν απόλυτα.

Διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα με την παραπάνω θέση οι 29 (ποσοστό 29%). Από αυτούς οι 22 διαφωνούν και οι 7 διαφωνούν απόλυτα.

Ούτε διαφωνούν-ούτε συμφωνούν οι 26 στους 100 (ποσοστό 26%)

Η λήψη αποφάσεων στα Α.Ε.Ι στηρίζεται σε δημοκρατικές διαδικασίες;

Γράφημα 11

13^ο ερώτημα:

Χρειάζεται βελτίωση ο τρόπος που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα Α.Ε.Ι;

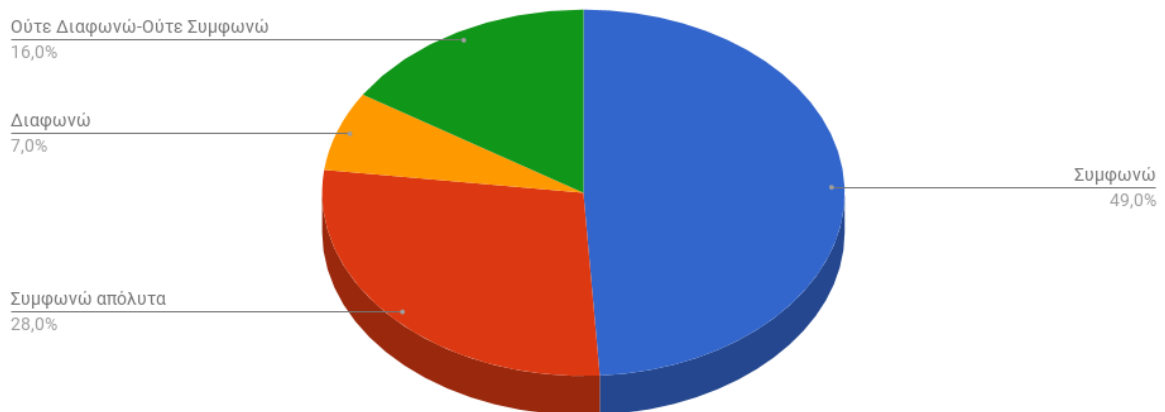
Για το ερώτημα αυτό δεν υπήρχαν απαντήσεις: «Διαφωνώ απόλυτα».

77 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 77%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα. Από αυτούς οι 49 συμφωνούν και οι 28 συμφωνούν απόλυτα.

Διαφωνούν οι 7 στους 100 (ποσοστό 7%), ενώ ούτε διαφωνούν-ούτε συμφωνούν οι 16 στους 100 (ποσοστό 16%).

Στην επόμενη ερώτηση, θα θέσουν τις απόψεις τους για το αν θα άλλαζαν τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα Α.Ε.Ι. και ποιους τρόπους θα πρότειναν.

Χρειάζεται βελτίωση ο τρόπος που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα Α.Ε.Ι;

Γράφημα 12

14^ο ερώτημα:

Θα αλλάζατε τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα Α.Ε.Ι.; Αν ναι, ποιες θα ήταν οι αλλαγές που θα προτείνατε;

Η ερώτηση αυτή είναι ανοιχτή και οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να αναπτύξουν τις απόψεις τους. Οι ερωτώμενοι οι οποίοι υποστήριξαν ότι θα άλλαζαν τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα ελληνικά Α.Ε.Ι., πρότειναν τις παρακάτω αλλαγές:

Πίνακας 2

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Καρδίτσα Οι στοχεύσεις και οι προτεραιότητες εκπαίδευσης και έρευνας θα πρέπει να προέλθουν από έναν ευρύ κοινωνικό διάλογο, στον οποίο θα συμμετάσχουν όλοι οι παραγωγικοί φορείς. Στους παραγωγικούς φορείς εντάσσονται υποχρεωτικά οι Συνομοσπονδίες εργαζομένων και -κατά αντικείμενο- και οι αντίστοιχες Ομοσπονδίες εργαζομένων. Τα πορίσματα του διαλόγου θα αποτελέσουν την Εθνική Στρατηγική για την Παιδεία και οι αποφάσεις των Ιδρυμάτων θα πρέπει να εναρμονίζονται με αυτή.
Ε.ΔΙ.Π, Πανεπιστήμιο, Βόλος Θα πρότεινα περισσότερη αυτονομία.
Ε.ΔΙ.Π., Τ.Ε.Ι., Καβάλα Να είναι λιγότερο χρονοβόρες οι διαδικασίες και να μη χρειάζεται η έγκριση του Υπουργείου σε κάποια θέματα.
Διοικητικός υπάλληλος, (Προϊστάμενος τμήματος), Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη Μικρότερα, σε αριθμό μελών όργανα διοίκησης. Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του υπουργείου παιδείας και οικονομικών στα ΑΕΙ.
Διοικητική υπάλληλος, (Προϊσταμένη τμήματος), Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Ναι, δημοκρατικότερες διαδικασίες, λιγότερη γραφειοκρατία, συμμετοχή περισσότερων στα συλλογικά όργανα, σοβαρή μελέτη των θεμάτων πριν από οποιαδήποτε απόφαση.
Διοικητικός υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Κομοτηνή Να λαμβάνονται οι επείγουσες αποφάσεις από το Πρυτανικό Συμβούλιο.
Διοικητικός υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Κομοτηνή Ναι, χρειάζονται βελτίωση.

Διοικητικός υπάλληλος, (Προϊστάμενος τμήματος), Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη Ολιγομελή συλλογικά όργανα αποφάσεων στα οποία να μετέχουν και εκπρόσωποι φορέων, όπως τα επιμελητήρια, τοπικοί παράγοντες. Λιγότερη γραφειοκρατία , περισσότερη χρήση των νέων τεχνολογιών.
Επίκουρη καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι. Καβάλα Καλό θα ήταν κατά τη λήψη αποφάσεων να τηρείται η πλήρης διαφάνεια στις διαδικασίες και να γνωρίζουν τα πεπραγμένα όλοι οι εμπλεκόμενοι, όλες οι βαθμίδες των μελών ΔΕΠ κλπ.
Καθηγητής-Κοσμήτορας, Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη Θα δημιουργούσα ένα πιο ευέλικτο όργανο απ' ότι η Σύγκλητος με λογοδοσία.
Διοικητική υπάλληλος, (Προϊσταμένη διεύθυνσης), Τ.Ε.Ι, Καβάλα Μεγαλύτερη συμμετοχή μελών.
Διοικητική υπάλληλος, Τ.Ε.Ι, Καβάλα Ευρύτερη συμμετοχή των εμπλεκομένων στα όργανα διοίκησης, δυνατότητα έκφρασης γνώμης σχετικά με τη χρηματοδότηση τους.
Καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι. Καβάλα Κάθε εκλογή να γίνεται με απλή αναλογική.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Μεγαλύτερη συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Συμμετοχή όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Ναι, συμμετοχή των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας στις αποφάσεις.
Διοικητική υπάλληλος, Τ.Ε.Ι, Καβάλα Ναι, διαδικασίες δημοσίου.
Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Ναι, το πρυτανικό συμβούλιο θα έπρεπε να είναι αντίστοιχο (δομή και αρμοδιότητες) μιας ιδιωτικής επιχείρησης.
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Μεγαλύτερη αυτονομία, λιγότερη γραφειοκρατία, πολυεπίπεδη διοίκηση και συμμετοχή.
Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Ναι, μεγαλύτερη εκπροσώπηση υπόλοιπου προσωπικού (εκτός μελών ΔΕΠ)

<p>Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη</p> <p>Λήψη Αποφάσεων μόνο από Ακαδημαϊκά μέλη (4 βαθμίδες) και Διοικητικό Προσωπικό. ΟΧΙ φοιτητές.</p>
<p>Ε.ΤΕ.Π., Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη</p> <p>Διαφάνεια και συμφωνία από όλους.</p>
<p>Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη</p> <p>Χωρίς τη συμμετοχή των φοιτητών.</p>
<p>Διοικητική υπάλληλος, (Προϊσταμένη γραμματείας), Πανεπιστήμιο, Αθήνα</p> <p>Μεγαλύτερη εμπλοκή (όχι θεσμική) εκπροσώπων των μελών όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας και διαβούλευση.</p>
<p>Επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα</p> <p>Η θέσπιση νόμιμων διαδικασιών σε όλες τις ενέργειες των ιδρυμάτων ώστε να περιοριστεί η ασυδοσία και η σύγχυση (σε προσλήψεις Ε.Π, σε προγράμματα σπουδών, σε μαθήματα κλπ.)</p>
<p>Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Αρτα</p> <p>Ναι. Ειλικρίνεια! Κατάργηση του: "Δύο μέτρα δύο σταθμά"</p>
<p>Διοικητική υπάλληλος, Τ.Ε.Ι. Πρέβεζα</p> <p>Απουσία μελών Δ.Ε.Π.</p>
<p>Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Ιωάννινα</p> <p>Διαχωρισμός διοικητικών, ακαδημαϊκών και οικονομικών θεμάτων. Τα θέματα διοίκησης να λύνονται από τους διοικητικούς χωρίς την επέμβαση των ακαδημαϊκών. Να ασκείται έλεγχος από όλη την ακαδημαϊκή κοινότητα.</p> <p>Να υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί για την προστασία της δημοκρατικής και αμερόληπτης λειτουργίας του ακαδημαϊκού χώρου, προκειμένου να επανακτηθεί αξιοπιστία του.</p>
<p>Επίκουρη καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι., Ιωάννινα</p> <p>Ναι, ουσιαστική συμμετοχή Δ.Ε.Π. και φοιτητών.</p>
<p>Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα</p> <p>Δεν διασφαλίζεται η ελεύθερη έκφραση και η συμμετοχή όλων στη λήψη αποφάσεων (π.χ. οι κατώτερες βαθμίδες πολλές φορές δεν εκφράζουν ανοικτά τις απόψεις τους ή επικρατούν οι απόψεις των μονοπρόσωπων οργάνων έναντι των συλλογικών)</p>
<p>Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα</p> <p>Οι αποφάσεις να λαμβάνονται μόνο από το διδακτικό προσωπικό.</p>

Ε.ΔΙ.Π., Τ.Ε.Ι., Άρτα
Η διοίκηση θα πρέπει να πραγματοποιείται από εξωτερικό προσωπικό, όπως π.χ. managers.
Αναπληρωτής καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Σέρρες
Θα έπρεπε πρώτα να διασφαλιστεί το πλαίσιο λειτουργίας (π.χ. ο χώρος των ΤΕΙ είναι ιδιαίτερα ρευστός το τρέχον διάστημα) και στη συνέχεια να καθοριστούν τα επιμέρους ζητήματα λειτουργίας.
Επίκουρη καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη
Περιορισμός των θητειών όλων των θέσεων Προέδρων Τμημάτων και Αναπληρωτών, Διευθυντών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων σε μια. Κλήρωση για την ανάδειξη Πρυτάνεων, Αντιπρυτάνεων και Κοσμητόρων.
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη
Ναι. Παραχώρηση περισσότερων βαθμών ελευθερίας στις ακαδημαϊκές μονάδες αλλά και καθιέρωση σοβαρών διαδικασιών / μηχανισμών απολογισμού και αξιολόγησης.
Διοικητική υπάλληλος, (Προϊσταμένη τμήματος), Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη
Συζήτηση με τις εμπλεκόμενες αρμοδίως Υπηρεσίες.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Αθήνα
Συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων, όλων των βαθμίδων (φοιτητές, διοικητικοί, καθηγητές). Η καθημερινή ανομοιογένεια στην εφαρμογή των βασικών λειτουργιών είναι μία πραγματικότητα. Γιατί να λαμβάνονται αποφάσεις από ανθρώπους που με τα βίαις έρχονται 2 φορές την εβδομάδα (ΕΔΠ, ΕΤΕΠ και όλος ο συρφετός); Ποια πραγματικότητα αντιμετωπίζουν; Οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι που προωθούσαν τη δουλειά τους για να καταξιωθεί το ίδρυμα τους πέρασαν ανεπιστρεπτί.
Ομότιμος καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη
Ναι. Οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται από το διδακτικό προσωπικό, που γνωρίζει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της εκπαίδευσης, χωρίς πιέσεις και εξαναγκασμούς από φοιτητές που θέλουν να κάνουν τις σπουδές τους ευκολότερες.
Επίκουρος καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Αθήνα
Ναι, θα πρότεινα μεγαλύτερη συμμετοχή των φοιτητών.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Αθήνα
Συμμετοχή όλων των εργαζομένων στις αποφάσεις.

Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη Μη συμμετοχή των φοιτητών.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Αθήνα Ναι , μεγαλύτερη συμμετοχικότητα.
Επίκουρος καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη Διαφάνεια.
Καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Καβάλα Λιγότερη γραφειοκρατία.
Αναπληρωτής καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Καβάλα Να υπάρχει ευθύνη στα όργανα διοίκησης. Να υπάρχει δεδουλευμένο ώστε να τηρούνται οι κανόνες για όλους. Να υπάρχουν ευέλικτα όργανα διοίκησης με λογοδοσία.
Διοικητικός υπάλληλος, (Προϊστάμενος τμήματος), Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη Μεγαλύτερη αμεσότητα στις αποφάσεις. Να αναλαμβάνει κάθε υπάλληλος την ευθύνη των εργασιών και ενεργειών του. Αυτά ισχύουν για το σύνολο του δημόσιου τομέα.
Διοικητική υπάλληλος, (Γραμματέας Σχολής), Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη Κριτήριο λήψης αποφάσεων πρέπει να συνιστά η αμερόληπτη κρίση, η αντικειμενική αξιολόγηση, η ελευθερία του λόγου, η εμπειριστατωμένη με επιχειρήματα υποστήριξη απόψεων, το ομαδικό και συνεργατικό πνεύμα και η βελτίωση του ακαδημαϊκού επιπέδου προς τη διασφάλιση και εξυπηρέτηση κοινών επιδιώξεων και στόχων.
Διοικητική υπάλληλος, Πανεπιστήμιο, Αθήνα Περισσότερο συμμετοχική διοίκηση από όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.
Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο, Πάτρα Ενημέρωση, διαβούλευση, λογοδοσία.
Καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη Λήψη αποφάσεων από κάτω προς τα πάνω.
Επίκουρος καθηγητής, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη Διευρυμένα συμβούλια και θεσμικά όργανα.
Καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Λάρισα Ναι , δεν θα λάμβανα υπόψιν τις θέσεις των φοιτητών που υποβάλλονται από τα κόμματα.
Καθηγητής, Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκη Ψήφιση σημαντικών ζητημάτων από την Ακαδημαϊκή κοινότητα.

Καθηγήτρια, Τ.Ε.Ι., Θεσσαλονίκη
Ναι, να είναι ανεπηρέαστες από κομματικές επιρροές.
Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη
Ναι, αλλά με πραγματική και όχι προσχηματική συζήτηση.
Διοικητική υπάλληλος, (Προϊσταμένη), Τ.Ε.Ι., Κοζάνη
Ναι, με διαφάνεια, με κριτήρια, με εξωστρέφεια.
Διοικητικός υπάλληλος, (Προϊστάμενος τμήματος), Τ.Ε.Ι., Κοζάνη
Για να λαμβάνονται σωστές αποφάσεις στα ΑΕΙ της χώρας θα πρέπει τα ιδρύματα να διοικούνται από μάνατζερ ο οποίοι θα προσλαμβάνονται με προκήρυξη. Οι καθηγητές προσλαμβάνονται στα ΑΕΙ για να διδάξουν και να μεταφέρουν τις γνώσεις τους στους φοιτητές. Πληροφοριακά οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί είναι άσχετοι από διοίκηση και μόνο κακό κάνουν στα ιδρύματα όταν εκλέγονται σε διοικητικές θέσεις. Τέλος σχεδόν κανένας εκπαιδευτικός δεν λογοδοτεί για τα λάθη που έχει διαπράξει κατά τη διάρκεια που διοικούσε (οικονομικές ατασθαλίες κ.λπ.).
Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο, Ρόδος
Για να απαντήσω αυτή την ερώτηση θα χρειαστεί να έχω περισσότερη εμπειρία από όργανα λήψης αποφάσεων (π.χ. γενική συνέλευση). Σίγουρα έχουν εντοπιστεί δυσκολίες στη λήψη αποφάσεων από άλλα μέλη, ωστόσο η αλλαγή τους χρειάζεται εμπειριστατωμένες μελέτες.
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο, Ρόδος
Αμεσότερη εκπροσώπηση/ψηφοφορία.
Ε.Τ.Ε.Π., Πανεπιστήμιο, Ρόδος
Λιγότερες επιτροπές.

15^ο ερώτημα:

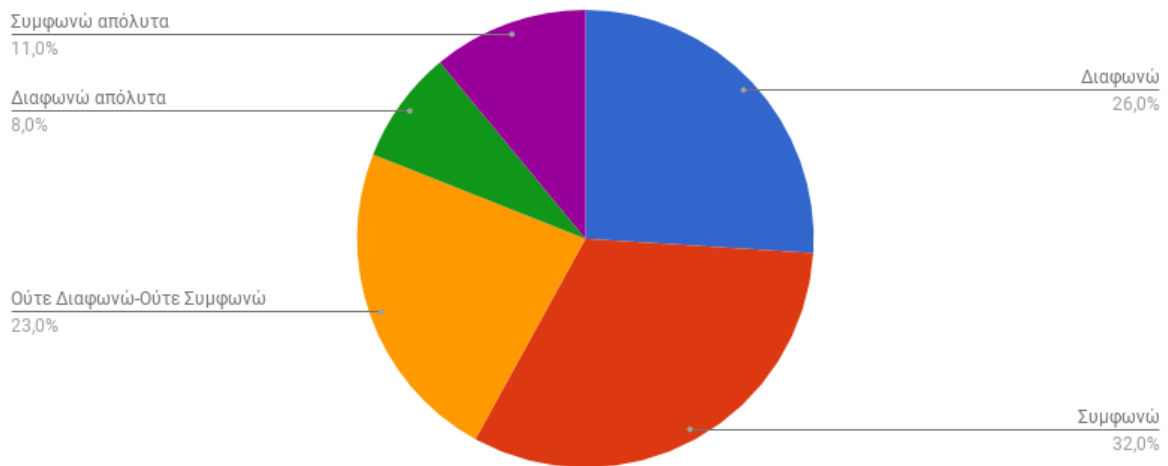
Συμφωνείτε με τη θεσμοθέτηση του ακαδημαϊκού ασύλου στους χώρους του πανεπιστημίου;

Οι ερωτώμενοι που συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με τη θεσμοθέτηση του ακαδημαϊκού ασύλου είναι 43 στους 100 (ποσοστό 43%). Από αυτούς, οι 32 συμφωνούν και οι 11 συμφωνούν απόλυτα.

Διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα, οι 34 στους 100 (ποσοστό 34%). Από αυτούς οι 26 διαφωνούν με τον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου, ενώ οι 8 διαφωνούν απόλυτα.

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν με τον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου είναι 23 στους 100.

Συμφωνείτε με τη θεσμοθέτηση του ακαδημαϊκού ασύλου στους χώρους του πανεπιστημίου;

Γράφημα 13

16^ο ερώτημα:

Υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου, οι οποίοι θεωρείτε ότι είναι αναγκαίο να τεθούν; Ποιοι είναι αυτοί;

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων, οι οποίες ήταν περιφραστικές και όχι μονολεκτικές είναι οι εξής:

Πίνακας 3

1. Να μην γίνεται κατάχρηση του ασύλου.
2. Η αντιμετώπιση εγκλημάτων
3. Η αστυνομία μπορεί να επεμβαίνει στον πανεπιστημιακό χώρο σε κάθε περίπτωση τέλεσης εγκλήματος κατά της ζωής ή κακουργήματος
4. Σε περιπτώσεις τέλεσης εγκλημάτων δεν πρέπει να καλύπτεται κανείς από το άσυλο.
5. Όχι, δεν προτείνω κανέναν περιορισμό
6. Όχι, δεν προτείνω κάποιον περιορισμό, εκτός από αυτούς που ισχύουν ήδη.
7. Η Ασφάλεια θα πρέπει να διαφυλάσσεται .
8. Η αντιμετώπιση εγκλημάτων και φθοράς ξένης περιουσίας
9. Περιορισμοί σε ότι έχει να κάνει με τη σωματική ακεραιότητα των φοιτητών, μελών ΔΕΠ διοικητικού προσωπικού κλπ. Καθώς επίσης και σε περιπτώσεις ποινικών παραβάσεων να μπορεί να είναι άμεση η επέμβαση των δικτυκίων αρχών.
10. Όσον αφορά παραβατικές συμπεριφορές.
11. Ναι. Και πρέπει να αυξηθούν ή να εφαρμόζονται ρητά για να μην συμβαίνουν τα έκτροπα που βιώνουμε ενίοτε.
12. Ναι. Σε περιπτώσεις ασφάλειας και προστασίας ανθρώπινης ζωής, κατάχρησης της ελευθερίας που παραχωρείται, όπως διακίνηση ναρκωτικών ουσιών κλπ
13. Δεν συμφωνώ με την αστυνόμευση αλλά ούτε και με την μη τήρηση κανόνων ασφαλείας της ακαδημαϊκής κοινότητας. Φτάσαμε στο σημείο η παρανομία να θεωρείται ελευθερία και η αναρχία ως ευδαιμονία!!!
14. Κατάργηση ασύλου σε ποινικές πράξεις και παραλήψεις
15. Να γίνεται αυστηρός έλεγχος των ατόμων που έχουν πρόσβαση στους χώρους των ιδρυμάτων.
16. Εξαρτάται
17. Η ασφάλεια όλων είναι σημαντική
18. Ναι, να υπάρχει συστηματική αστυνόμευση για αδικήματα.
19. Να αίρεται αυτόματα για εγκληματικές και παράνομες ενέργειες
20. Το άσυλο είναι άσυλο ιδεών. Για παραβατικές συμπεριφορές δεν πρέπει να υπάρχει κανένα άσυλο.
21. Ναι, να μην εισέρχονται στους χώρους των ιδρυμάτων άτομα που δεν έχουν σχέση με το ίδρυμα.
22. Να υπάρχει πολιτική Βούληση για την εφαρμογή του Ασύλου.
23. Ασφάλεια σωματικής ακεραιότητας και προστασία δημόσιας περιουσίας.
24. Πρόταξη της διαφύλαξης της σωματικής ακεραιότητας των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας
25. Όροι σχετικοί με την τέλεση αξιόποινων πράξεων.

26. Να προστατεύεται από βίαιες ενέργειες κατάργησής του. Π.χ. να θεσμοθετηθεί τρόπος προστασίας της ακαδημαϊκής ελευθερίας, παρέμβαση από δικαστική αρχή όταν παρεμποδίζονται συνέδρια, συλλογικά όργανα κλπ
27. Η χρήση βίας και η φθορά δημόσιας περιουσίας είναι οι απειλές.
28. Εξάλειψη της "ασυδοσίας" εξαιτίας έλλειψης "μέτρου".
29. Δεν γνωρίζω
30. Οι σημερινές συνθήκες δεν δικαιολογούν την ύπαρξη ασύλου. Θα πρέπει να προστατεύεται η ελευθερία έκφρασης, και προστατεύεται από το Σύνταγμα. Η προστασία παραβατικών συμπεριφορών είναι απαράδεκτη και οδηγεί σε περαιτέρω υποβάθμιση της αξιοπιστίας του ακαδημαϊκού χώρου.
31. Η ασφάλεια του χώρου.
32. Ουσιαστικά ο νόμος καλύπτει τις περιπτώσεις που οφείλει. Η πανεπιστημιακή κοινότητα οφείλει να μπορεί να διαχειριστεί άλλα φαινόμενα (π.χ. ενέργειες μεμονωμένων παρατάξεων ή ατόμων εν ονόματι του "κινήματος", κλπ.)
33. Άσυλο ιδεών και ελευθερίας και όχι άσυλο ανομίας
34. Το άσυλο αναφέρεται για την ελεύθερη έκφραση ιδεών και έρευνας. Το άσυλο δεν μπορεί να είναι οχυρό ανομίας κάποιων ατόμων ή ομάδων. Δεν μπορεί 10 άτομα να κλείνουν ένα Πανεπιστήμιο
35. Η καταστροφή της περιουσίας και οι συνεχόμενες καταλήψεις χωρίς ουσιαστικούς λόγους
36. Θεωρώ ότι η νομοθεσία κατά την περίοδο νομοθετικής ύπαρξης του ασύλου ήταν επαρκής για την αντιμετώπιση καταστάσεων όπου έπρεπε το άσυλο να παρακάμπτεται. Απλώς δεν εφαρμοζόταν η συγκεκριμένη νομοθεσία.
37. Φορολογικοί, υγειονομικοί περιορισμοί, πολιτικής προστασίας, δίωξης ναρκωτικών.
38. Το Πανεπιστημιακό άσυλο δεν έχει πλέον νόημα και χρήζει αντικατάστασης από ένα σύγχρονο πλαίσιο λειτουργίας του κάθε ΑΕΙ, ευθύνης των συλλογικών του οργάνων
39. Οτιδήποτε δεν αφορά στην ελευθερία έκφρασης ιδεών. Οτιδήποτε καταπατά τη δημόσια περιουσία και την ελευθερία των ανθρώπων της Ακαδημαϊκής Κοινότητας.
40. Εγκληματικές πράξεις. Σημ.: Μιλάμε για ακαδημαϊκό άσυλο και κανείς δεν αναρωτιέται γιατί τόσο μισθοί για φύλακες και ιδιωτικές ασφάλειες? Τί δουλεία κάνουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι?
41. Το άσυλο, που θεσμοθετήθηκε για την ελευθερία διακίνησης των ιδεών, χρησιμοποιήθηκε τελικά ως μέσο αυθαιρεσίας επιμέρους φοιτητικών και εξωπανεπιστημιακών ομάδων. Θα πρέπει να υπάρχει μηχανισμός επέμβασης, που θα αποτρέπει τέτοιες αυθαιρεσίες.
42. Όταν τελούνται αδιαμφισβήτητα αδικήματα του ποινικού δικαίου, θα πρέπει να μην εμποδίζεται ο κολασμός τους από το άσυλο
43. Η επέμβαση της αστυνομίας σε περίπτωση εγκληματικής ενέργειας
44. Είσοδος αστυνομίας για συγκεκριμένο σκοπό και χρόνο μετά από άδεια πρυτανικού συμβουλίου
45. Αρκετοί είναι οι περιορισμοί.
46. Νομικοί
47. Το ζήτημα είναι να εφαρμοστεί το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που απαιτεί την κλήση της αστυνομίας όταν συμβαίνουν παράνομες πράξεις.
48. Να υπάρχουν ανάλογες συνέπειες σε όσους καταστρέφουν τη δημόσια περιουσία αλλά και δεν σέβονται το χώρο στον οποίο βρίσκονται (πχ να φωνάζουν έξω από την αίθουσα ενώ μέσα γίνεται μάθημα)
49. Θα πρέπει να προστατεύονται οι εγκαταστάσεις, οι υποδομές και το προσωπικό του ιδρύματος.
50. Προφανώς το άσυλο θα πρέπει να αναφέρεται στην ελεύθερη διακίνηση ιδεών και σε τίποτε άλλο, ούτε σε εγκληματικές ενέργειες, ούτε σε δράσεις ομάδων που παρεμποδίζουν την ακαδημαϊκή λειτουργία.
51. Δυνατότητα παρέμβασης και δίωξης ποινικών πράξεων. Αποβολή από τους χώρους του

πανεπιστημίου των "εξωπανεπιστημιακών" στοιχείων.
52. Υπάρχει κατάχρηση από έξω ακαδημαϊκές οντότητες.
53. Όλοι εκείνοι που θα συμβάλουν στην αποφυγή καταχρήσεων, βανδαλισμών και προσβολής της δημοκρατικής έννοιας και της ακαδημαϊκής ιδιότητας.
54. Να μην ισχύει για ποινικά αδικήματα.
55. Λόγοι ασφάλειας
56. Διατήρηση ασύλου υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις
57. Να είναι ακαδημαϊκό και όχι ποινικό.
58. Κάθε είδους παράνομες πράξεις
59. Όχι δεν υπάρχουν, με την έννοια της τήρησης της έννομης τάξης όπως αυτή διασφαλίζεται από το υπάρχον νομικό πλαίσιο.
60. Αδικήματα ποινικού δικαίου ως προς το πρόσωπο και όχι για τα πιστεύω του.
61. Η ελλιπής είτε η στοχευμένη χρηματοδότηση αποτελεί άμεση παρέμβαση στο θεσμό του ασύλου, αφού υποβαθμίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης της έρευνας.
62. Δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στην έννοια του ασύλου, όπως ερμηνεύτηκε με τον νόμο 4485/2017: "Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των δημοκρατικών αξιών, των ακαδημαϊκών ελευθεριών στην έρευνα και στη διδασκαλία, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, την προστασία του δικαιώματος στη γνώση και τη μάθηση έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει."
63. Ασυλο για ιδέες και όχι για πράξεις. (Παράνομες)
64. Ποινικά αδικήματα
65. Η αστυνόμευση των ακαδημαϊκών χώρων για την ασφάλεια του προσωπικού και των φοιτητών από την ασυδοσία αντιδημοκρατικών στοιχείων.
66. Ναι σε πράξεις που εμπίπτουν στο κοινό ποινικό δίκαιο
67. Παράνομες ενέργειες
68. Το άσυλο πρέπει να είναι άσυλο ιδεών και όχι προστάτης έκνομων πράξεων
69. Εγκληματικότητα
70. Δεν πιστεύω στο θεσμό του πανεπιστημιακού ασύλου γι αυτό και δεν μπορώ να προτείνω περιορισμούς
71. Σε κάποιες περιπτώσεις, όταν γίνεται κατάχρηση αυτού, από βανδαλισμούς, απρεπείς ενέργειες, κ.τ.λ., θα πρέπει να μπορεί να γίνει άρση αυτού.
72. Το ακαδημαϊκό άσυλο είναι ένα δυναμικό στοιχείο το οποίο υφίσταται και δεν πρέπει να συγχέεται με το παρόν καθεστώς.
73. Ακαδημαϊκό άσυλο χωρίς τη σωστή φύλαξη των ιδρυμάτων δεν μπορεί να υπάρξει.
74. Το άσυλο καθιερώνεται ώστε να ισχύει η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελεύθερη έκφραση. Υπόκειται σε αυτό σε ελευθερίες και περιορισμούς που έχει κάθε δημοκρατικός θεσμός.
75. Να αφορά ζητήματα έκφρασης και ιδεολογίας και να μην αποτελεί 'καταφύγιο' άνομων στάσεων.
76. Σε περιπτώσεις κακουργημάτων.
77. Περιορισμοί πρέπει να τίθενται όσον αφορά σε εγκληματικές ενέργειες και σε ενέργειες κατά της ελευθερίας του ατόμου.
78. Η καταστροφή της περιουσίας του πανεπιστημίου.

Συγκεντρωτικά, αρνητικά απάντησαν δεκατέσσερις συμμετέχοντες από τους εκατό (ποσοστό 14%). Οι συμμετέχοντες αυτοί δεν έχουν κάποιον περιορισμό να προτείνουν όσον αφορά στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου.

Τέσσερις από τους εκατό (ποσοστό 4%) απάντησαν με μία παύλα. (-)

Έξι από τους εκατό (ποσοστό 6%) απάντησαν μονολεκτικά (Ναι) χωρίς να διευκρινίσουν ποιους περιορισμούς στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου θα πρότειναν. Να σημειωθεί πως η ερώτηση τόνιζε: Υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου, οι οποίοι θεωρείτε ότι είναι αναγκαίο να τεθούν; **Ποιοι είναι αυτοί;**

Εβδομήντα δύο συμμετέχοντες (ποσοστό 72%) κατέθεσαν την άποψή τους και κατέγραψαν τους περιορισμούς που θα έθεταν κατά την εφαρμογή του θεσμού του πανεπιστημιακού ασύλου.

Ένας ερωτώμενος (ποσοστό 1%) απάντησε ότι δεν γνωρίζει. Άλλος ένας (ποσοστό 1%) απάντησε ότι δεν πιστεύει στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου και γι αυτό δεν προτείνει περιορισμούς. Ένας ερωτώμενος (ποσοστό 1%) έδωσε την απάντηση: «Εξαρτάται» χωρίς να διευκρινίζει την απάντησή του. Τέλος, ένας συμμετέχων (ποσοστό 1%) απάντησε ότι υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί για το άσυλο, αλλά δεν διευκρίνισε ποιοι είναι αυτοί κατά τη γνώμη του.

17^ο ερώτημα:

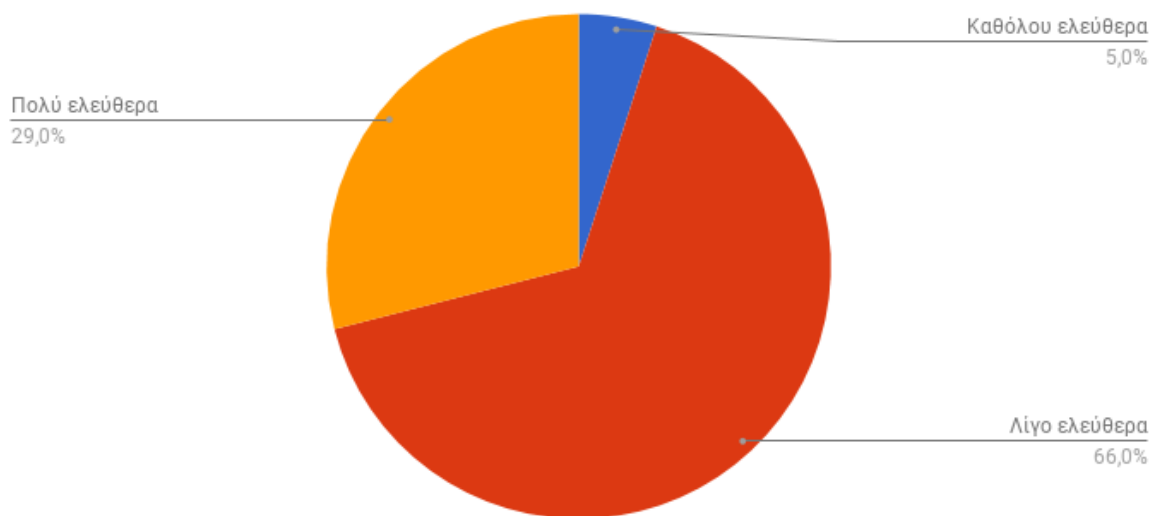
Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για την αποστολή των ιδρυμάτων που διοικούν;

Οι ερωτώμενοι που πιστεύουν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης είναι πολύ ελεύθερα να αποφασίζουν για την αποστολή των ιδρυμάτων τους, είναι 29 στους 100 (ποσοστό 29%).

Εκείνοι που πιστεύουν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης, δεν είναι καθόλου ελεύθερα να αποφασίζουν για την αποστολή των ιδρυμάτων τους, είναι 5 στους 100 (ποσοστό 5%).

Οι 66 στους 100 θεωρούν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης είναι λίγο ελεύθερα να αποφασίζουν για την αποστολή των ιδρυμάτων που διοικούν.

Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για την αποστολή των ιδρυμάτων που διοικούν;

Γράφημα 14

18^ο ερώτημα:

Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για τον τρόπο που θα διοικήσουν;

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι θεωρούν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. είναι πολύ ελεύθερα ώστε να αποφασίζουν για τον τρόπο που θα διοικήσουν, είναι 43 στους 100 (ποσοστό 43%).

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα που θεωρούν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. δεν είναι καθόλου ελεύθερα να αποφασίζουν για τον τρόπο που θα διοικήσουν, είναι 4 (ποσοστό 4%).

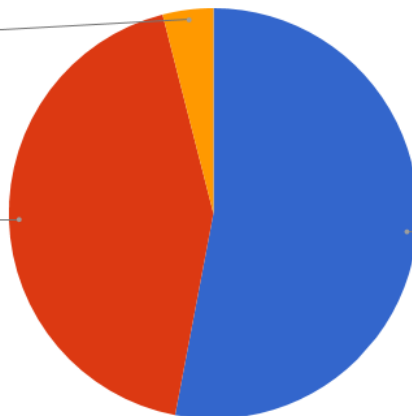
Τέλος, οι 53 στους 100 (ποσοστό 53%), θεωρούν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης είναι λίγο ελεύθερα να αποφασίζουν για τον τρόπο που θα διοικήσουν.

Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για τον τρόπο που θα διοικήσουν;

Καθόλου ελεύθερα
4,0%

Πολύ ελεύθερα
43,0%

Λίγο ελεύθερα
53,0%

Γράφημα 15

19^ο ερώτημα:

Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για την κατανομή των οικονομικών πόρων;

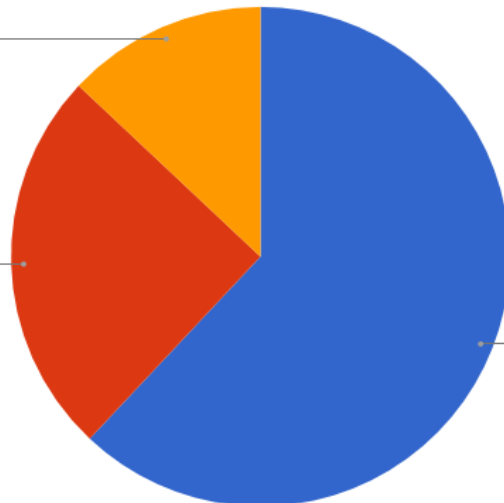
Όσον αφορά στην κατανομή των οικονομικών πόρων των Α.Ε.Ι., οι 25 στους 100 ερωτώμενους (ποσοστό 25%), θεωρούν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. είναι πολύ ελεύθερα να αποφασίζουν. Οι 13 από τους 100 ερωτώμενους (ποσοστό 13%) θεωρούν πως τα ατομικά όργανα διοίκησης δεν είναι ελεύθερα να αποφασίζουν και οι 62 στους 100 (ποσοστό 62%), πιστεύουν πως είναι λίγο ελεύθερα να αποφασίζουν για την κατανομή των οικονομικών πόρων.

Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για την κατανομή των οικονομικών πόρων;

Καθόλου ελεύθερα
13,0%

Πολύ ελεύθερα
25,0%

Λίγο ελεύθερα
62,0%

Γράφημα 16

20^ο ερώτημα:

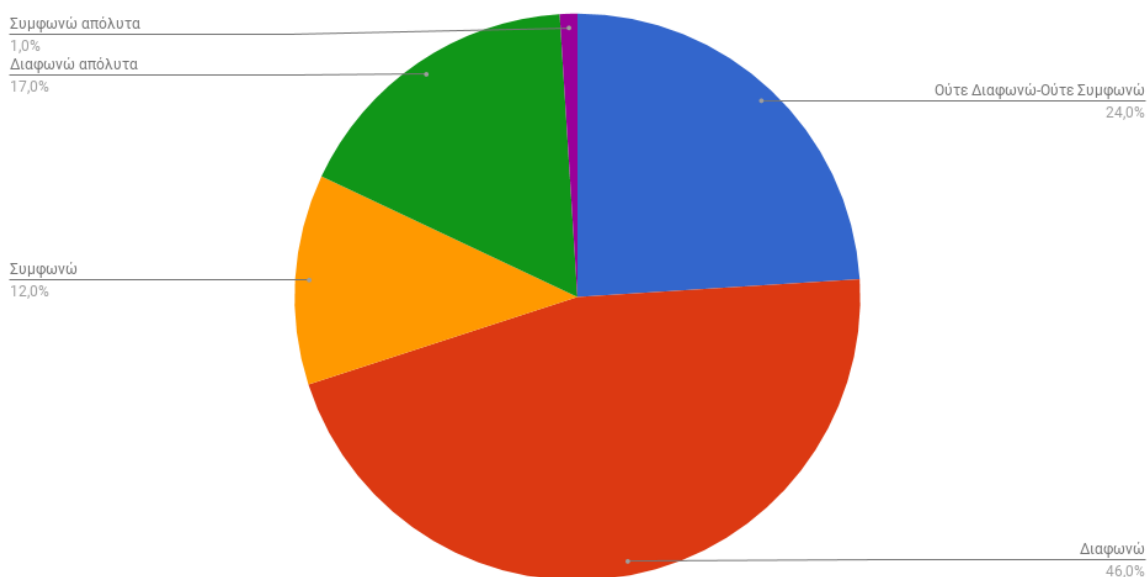
Οι εσωτερικές δημοκρατικές διαδικασίες ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της ευρύτερης κοινωνίας, όταν η κοινωνία έχει άμεσο λόγο στην εκλογή της ηγεσίας του Ιδρύματος δηλαδή της Συγκλήτου και των Πρυτανικών αρχών. Ποια είναι η γνώμη σας για την παραπάνω θέση;

Όσον αφορά στη συμμετοχή της κοινωνίας στην εκλογή της ηγεσίας του Ιδρύματος, οι 13 στους 100 (ποσοστό 13%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με αυτήν την άποψη. Από αυτούς 1 στους 100 συμφωνεί απόλυτα και οι 12 συμφωνούν.

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα είναι 63 στους 100 (ποσοστό 63%). Από αυτούς οι 17 διαφωνούν απόλυτα και οι 46 διαφωνούν.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν, είναι 24 στους 100 (ποσοστό 24%).

Οι εσωτερικές δημοκρατικές διαδικασίες ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της ευρύτερης κοινωνίας, όταν η κοινωνία έχει άμεσο λόγο στην εκλογή της ηγεσίας του Ιδρύματος δηλαδή της Συγκλήτου και των Πρυτανικών αρχών. Ποια είναι η γνώμη σας για την παραπάνω θέση;

Γράφημα 17

21^ο ερώτημα:

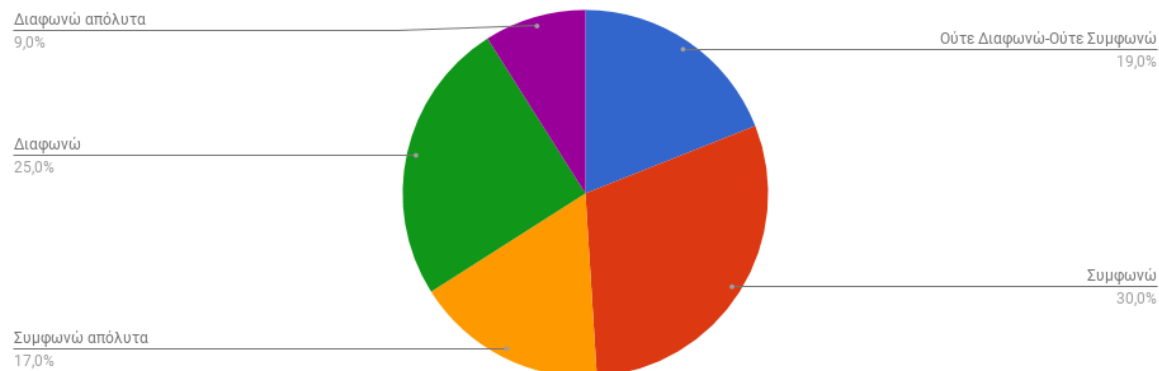
Η ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας (καθηγητές, προσωπικό, φοιτητές) στην ανάδειξη των οργάνων διοίκησης, ενισχύει τον δημοκρατικό της χαρακτήρα;

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το ότι η ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας στην ανάδειξη των οργάνων διοίκησης, ενισχύει τον δημοκρατικό της χαρακτήρα, είναι 47 στους 100 (ποσοστό 47%). Από αυτούς οι 30 συμφωνούν και οι 17 συμφωνούν απόλυτα.

Αυτοί που διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα με την παραπάνω θέση, είναι 34 στους 100 (ποσοστό 34%). Από αυτούς, οι 25 διαφωνούν και οι 9 διαφωνούν απόλυτα.

Τέλος, αυτοί που ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν, είναι 19 στους 100 (ποσοστό 19%).

Η ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας (καθηγητές, προσωπικό, φοιτητές) στην ανάδειξη των οργάνων διοίκησης, ενισχύει τον δημοκρατικό του χαρακτήρα;

Γράφημα 18

22^ο ερώτημα:

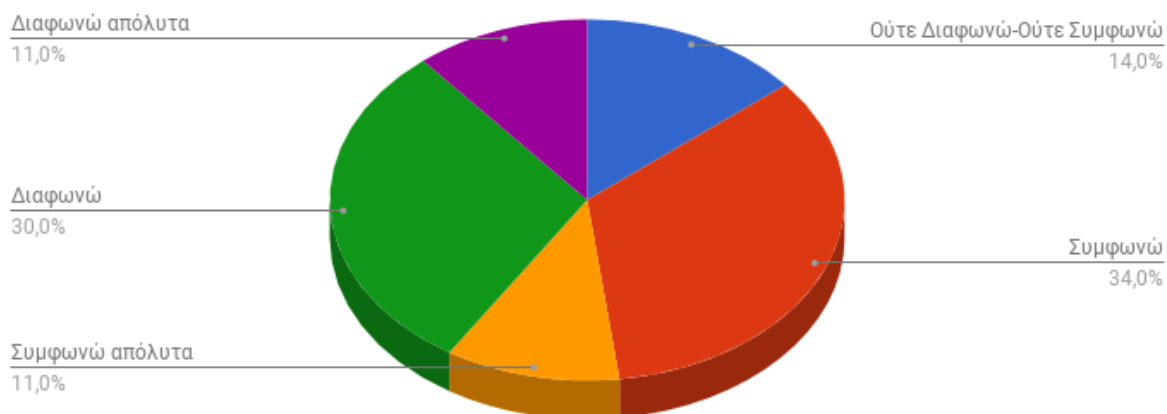
Είναι αποδοτικό ένα τέτοιο σχήμα επιλογής των οργάνων διοίκησης; (με τη συμμετοχή όλων;)

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το ότι είναι αποδοτικό ένα σχήμα λήψης αποφάσεων με τη συμμετοχή όλων, είναι 45 στους 100 (ποσοστό 45%). Από αυτούς οι 34 συμφωνούν και οι 11 συμφωνούν απόλυτα.

Ενώ, αυτοί που διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα στην παραπάνω ερώτηση, είναι 41 στους 100 (ποσοστό 41%). Από αυτούς οι 30 διαφωνούν και οι 11 διαφωνούν απόλυτα.

Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα οι 14 στους 100 (ποσοστό 14%) ούτε συμφωνούν, ούτε διαφωνούν.

Είναι αποδοτικό ένα τέτοιο σχήμα επιλογής των οργάνων διοίκησης; (με τη συμμετοχή όλων;)

Γράφημα 19

23^ο ερώτημα:

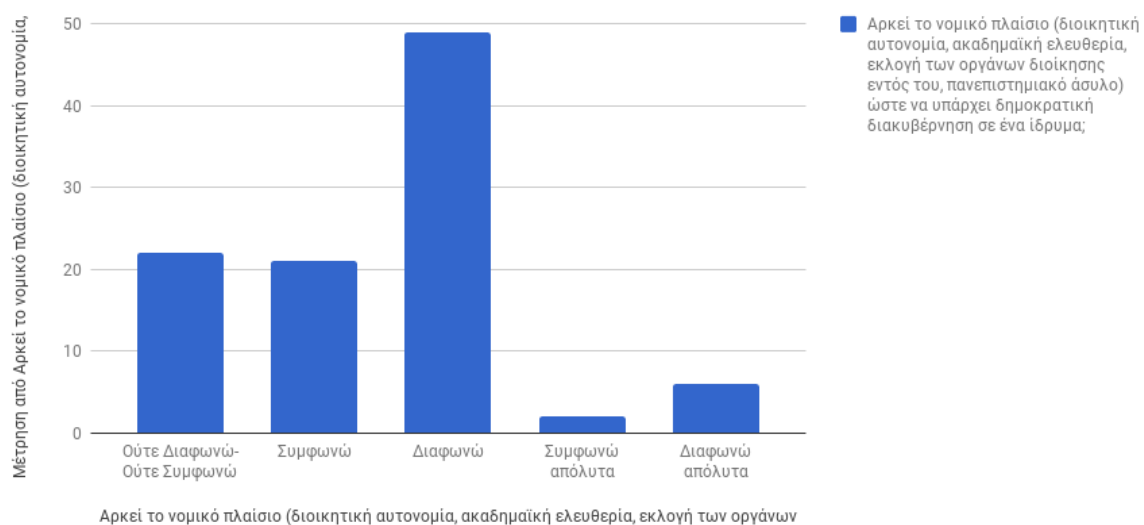
Αρκεί το νομικό πλαίσιο (διοικητική αυτονομία, ακαδημαϊκή ελευθερία, εκλογή των οργάνων διοίκησης εντός του, πανεπιστημιακό άσυλο) ώστε να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση σε ένα ίδρυμα;

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το ότι αρκεί το νομικό πλαίσιο ώστε να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση σε ένα Α.Ε.Ι., είναι 23 στους 100 (ποσοστό 23%). Από αυτούς οι 21 συμφωνούν και οι 2 συμφωνούν απόλυτα.

Εκείνοι που διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα και θεωρούν πως δεν αρκεί το νομικό πλαίσιο ώστε να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση στα Α.Ε.Ι., είναι 55 στους 100 (ποσοστό 55%). Από αυτούς, οι 49 διαφωνούν και οι 6 διαφωνούν απόλυτα.

Οι ερωτώμενοι που ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν με την παραπάνω θέση, είναι 22 στους 100 (ποσοστό 22%).

Αρκεί το νομικό πλαίσιο (διοικητική αυτονομία, ακαδημαϊκή ελευθερία, εκλογή των οργάνων διοίκησης εντός του, πανεπιστημιακό άσυλο) ώστε να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση σε ένα ίδρυμα;

Γράφημα 20

24° ερώτημα:

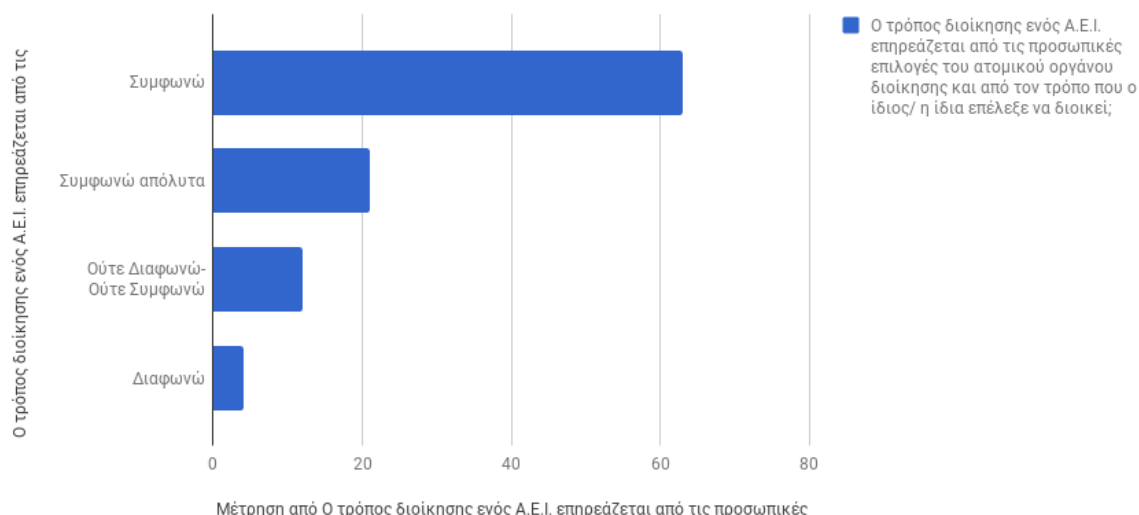
Ο τρόπος διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές του ατομικού οργάνου διοίκησης και από τον τρόπο που ο ίδιος/ η ίδια επέλεξε να διοικεί;

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με το ότι ο τρόπος διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές του ατομικού οργάνου διοίκησης και από τον τρόπο που ο ίδιος/η ίδια επέλεξε να διοικεί, είναι 84 στους 100 (ποσοστό 84%). Από αυτούς οι 63 συμφωνούν και οι 21 συμφωνούν απόλυτα.

Οι συμμετέχοντες οι οποίοι διαφωνούν με την παραπάνω θέση, είναι 4 (ποσοστό 4%). Δεν υπάρχουν ερωτώμενοι οι οποίοι να διαφωνούν απόλυτα.

Ουδέτεροι στην παραπάνω θέση, δηλώνουν οι 12 στους 100 (ποσοστό 12%), οι οποίοι ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν.

Ο τρόπος διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές του ατομικού οργάνου διοίκησης και από τον τρόπο που ο ίδιος/ η ίδια επέλεξε να διοικεί;

Γράφημα 21

25° ερώτημα:

Το μοντέλο διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. πρέπει να προσαρμόζεται στην κουλτούρα και στο ιστορικό υπόβαθρο της χώρας;

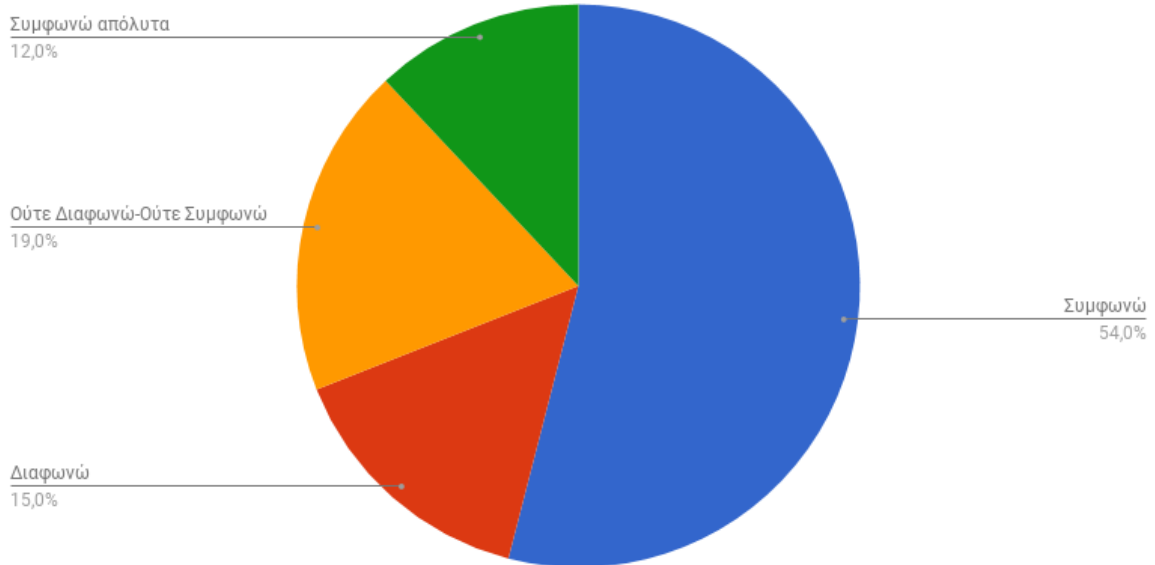
Για το αν το μοντέλο διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. πρέπει να προσαρμόζεται στην κουλτούρα και στο ιστορικό υπόβαθρο της χώρας, οι 66 στους 100 (ποσοστό 66%), συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα. Από αυτούς οι 54 συμφωνούν και οι 12 συμφωνούν απόλυτα.

Αντίθετα αυτοί που διαφωνούν με την παραπάνω θέση είναι 15 στους 100 (ποσοστό 15%).

Δεν υπάρχουν συμμετέχοντες οι οποίοι να διαφωνούν απόλυτα.

Τέλος, οι ερωτώμενοι οι οποίοι παρουσιάζονται ουδέτεροι ως προς την παραπάνω θέση, είναι 19 στους 100 (ποσοστό 19%).

Το μοντέλο διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. πρέπει να προσαρμόζεται στην κουλτούρα και στο ιστορικό υπόβαθρο της χώρας;

Γράφημα 22

26° ερώτημα:

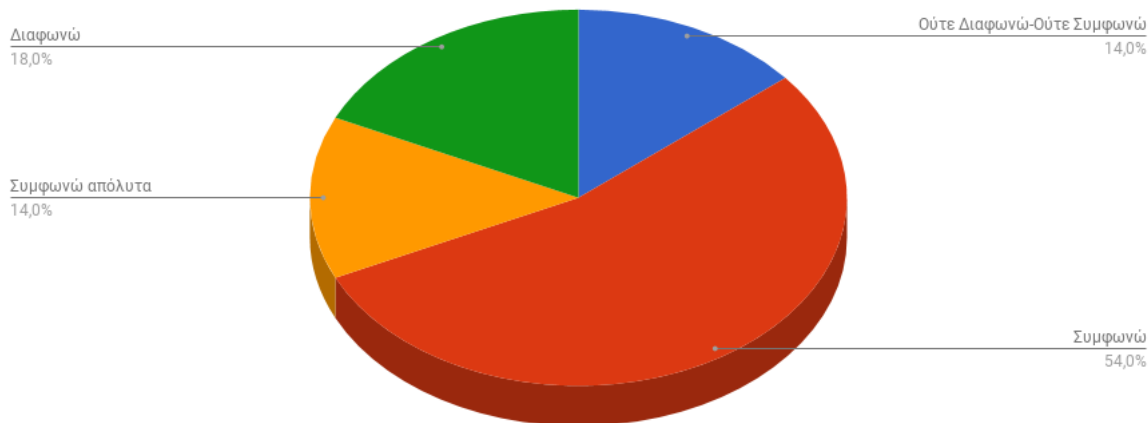
Το να δοθεί το δικαίωμα στα όργανα διοίκησης κάθε Α.Ε.Ι. να επιλέγουν τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν στις σχολές τους, αποτελεί δημοκρατική διαδικασία και ενδυνάμωση της αυτονομίας τους;

Στο εικοστό έκτο ερώτημα, 68 στους 100 ερωτηθέντες (ποσοστό 68%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα ότι είναι δημοκρατική διαδικασία και ενδυνάμωση της αυτονομίας των Α.Ε.Ι. το να δοθεί στα όργανα διοίκησης τους το δικαίωμα να επιλέγουν τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν στις σχολές τους. Από αυτούς οι 54 συμφωνούν και οι 14 συμφωνούν απόλυτα.

Οι συμμετέχοντες που διαφωνούν είναι 18 στους 100 (ποσοστό 18%). Δεν υπήρξε συμμετέχοντας στην έρευνα που να διαφωνεί απόλυτα με την παραπάνω θέση.

Οι συμμετέχοντες που εκφράζουν ουδέτερη στάση και ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν με τη θέση, είναι 14 στους 100 (ποσοστό 14%).

Το να δοθεί το δικαίωμα στα όργανα διοίκησης κάθε Α.Ε.Ι. να επιλέγουν τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν στις σχολές τους, αποτελεί δημοκρατική διαδικασία και ενδυνάμωση της αυτονομίας τους;

Γράφημα 23

27^ο ερώτημα:

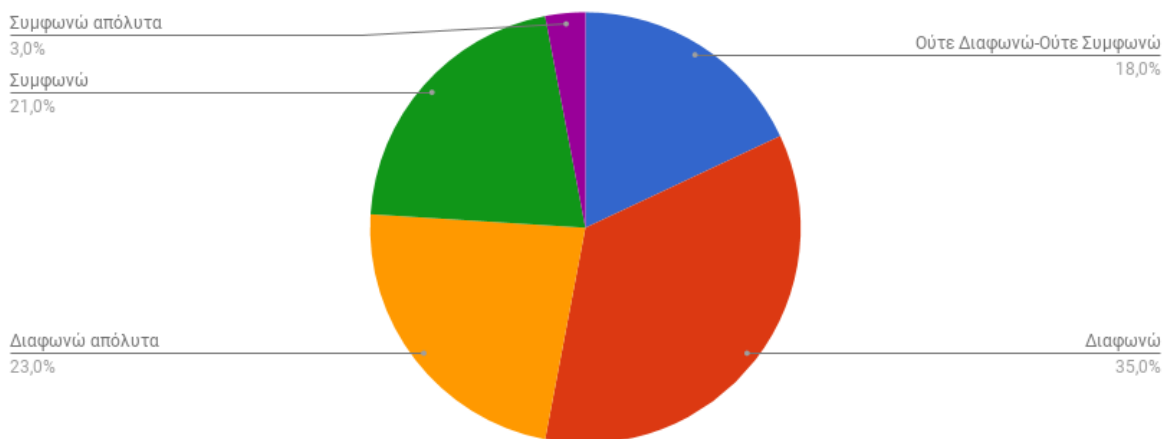
Ποια η άποψή σας για τη συμμετοχή όλων των φοιτητών, όλων των παρατάξεων, στη λήψη αποφάσεων εντός των Α.Ε.Ι.;

Στην παραπάνω ερώτηση, 24 στους 100 συμμετέχοντες στην έρευνα (ποσοστό 24%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με τη συμμετοχή όλων των φοιτητών, όλων των παρατάξεων, στη λήψη αποφάσεων στα Α.Ε.Ι. Από αυτούς οι 21 συμφωνούν και οι 3 συμφωνούν απόλυτα.

Διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα με τη συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων, οι 58 στους 100 (ποσοστό 58%). Από αυτούς οι 35 διαφωνούν και οι 23 διαφωνούν απόλυτα.

Ουδέτερη στάση διατηρούν οι 18 στους 100 (ποσοστό 18%) καθώς ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν.

Ποια η άποψή σας για τη συμμετοχή όλων των φοιτητών, όλων των παρατάξεων, στη λήψη αποφάσεων εντός των Α.Ε.Ι.;

Γράφημα 24

28^ο ερώτημα:

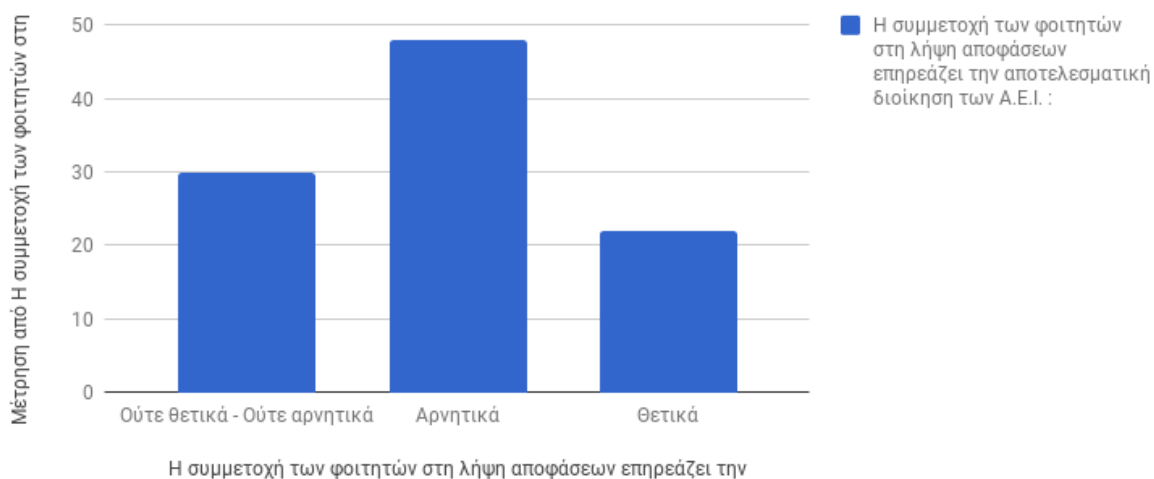
Η συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων επηρεάζει την αποτελεσματική διοίκηση των Α.Ε.Ι. : Θετικά; Αρνητικά; Ούτε Θετικά-Ούτε Αρνητικά;

Οι 22 στους 100 ερωτώμενους (ποσοστό 22%) αντιμετωπίζουν θετικά τη συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων στα Α.Ε.Ι. προς μια αποτελεσματική διοίκηση.

Οι 48 στους 100 ερωτώμενους (ποσοστό 48%) θεωρούν πως η συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματική διοίκηση των Α.Ε.Ι.

Οι 30 στους 100 (ποσοστό 30%) θεωρούν ότι η συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων, δεν επηρεάζει ούτε θετικά, ούτε αρνητικά την αποτελεσματική διοίκηση στα Α.Ε.Ι.

Η συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων επηρεάζει την αποτελεσματική διοίκηση των Α.Ε.Ι. :

Γράφημα 25

29^ο ερώτημα:

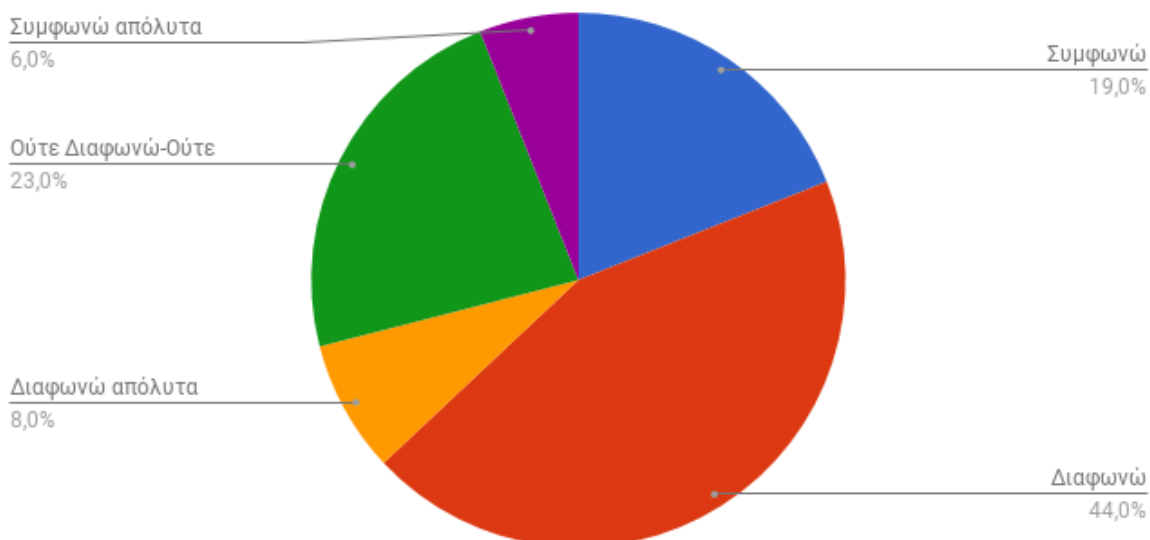
Τα Α.Ε.Ι. θα πρέπει να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος;

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με την αποκλειστική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από το κράτος, είναι 25 στους 100 (ποσοστό 25%). Από αυτούς οι 19 συμφωνούν και οι 6 συμφωνούν απόλυτα.

Με την αποκλειστική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από το κράτος, διαφωνούν οι διαφωνούν απόλυτα οι 52 στους 100 (ποσοστό 52%). Από αυτούς οι 44 διαφωνούν και οι 8 διαφωνούν απόλυτα.

Ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν, οι 23 στους 100 (ποσοστό 23%).

Τα Α.Ε.Ι. θα πρέπει να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος;

Γράφημα 26

30^ο ερώτημα:

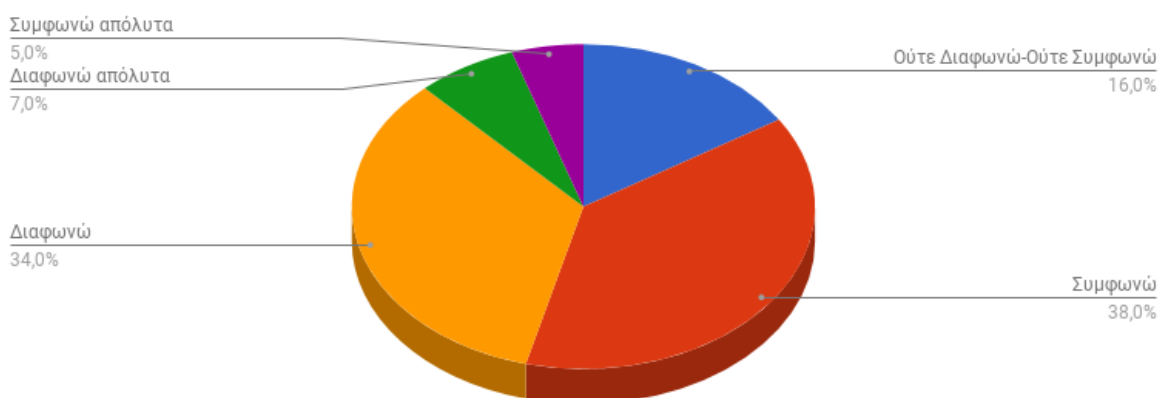
Η αποκλειστική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από το κράτος περιορίζει την ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας εντός αυτών;

Σε συνέχεια της 29^{ης} ερώτησης, οι ερωτώμενοι καλούνται να εκφράσουν την άποψή τους για το αν η αποκλειστική χρηματοδότηση από το κράτος περιορίζει την ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας στα Α.Ε.Ι. Στην ερώτηση αυτή συμφώνησαν ή συμφώνησαν απόλυτα, οι 43 στους 100 (ποσοστό 43%). Από αυτούς, οι 38 συμφώνησαν και οι 5 συμφώνησαν απόλυτα.

Διαφώνησαν ή διαφώνησαν απόλυτα, οι 41 στους 100 (ποσοστό 41%). Από αυτούς οι 34 διαφώνησαν και οι 7 διαφώνησαν απόλυτα.

Ουδέτερη στάση κράτησαν οι 16 στους 100 (ποσοστό 16% απάντησε: «Ούτε διαφωνώ-Ούτε συμφωνώ»)

Η αποκλειστική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. από το κράτος περιορίζει την ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας εντός αυτών;

Γράφημα 27

31° ερώτημα:

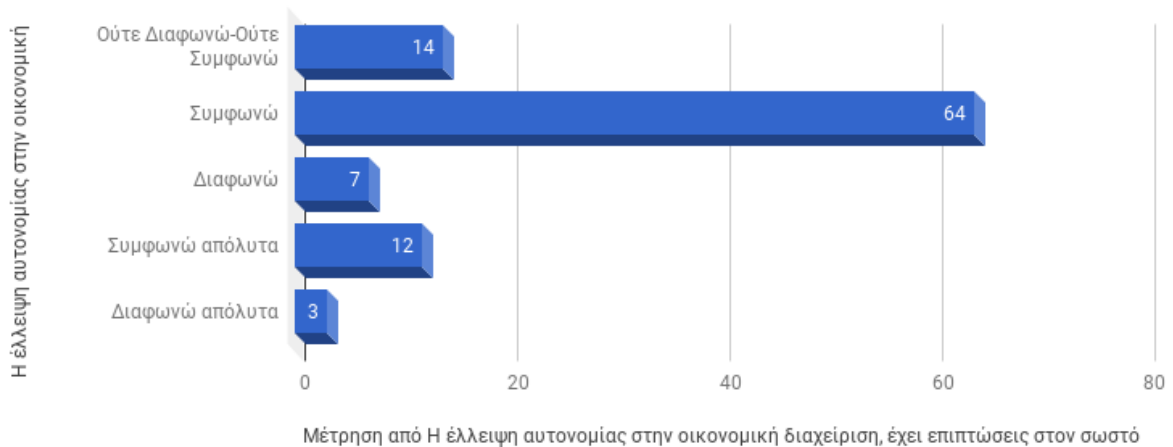
Η έλλειψη αυτονομίας στην οικονομική διαχείριση, έχει επιπτώσεις στον σωστό στρατηγικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των Α.Ε.Ι. ;

Οι 76 από τους 100 ερωτώμενους (ποσοστό 76%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα πως η έλλειψη αυτονομίας στην οικονομική διαχείριση, έχει επιπτώσεις στον σωστό στρατηγικό σχεδιασμό των Α.Ε.Ι. Από αυτούς, οι 64 συμφωνούν και οι 12 συμφωνούν απόλυτα.

Αντίθετα, οι 10 στους 100 (ποσοστό 10%) διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα. Από αυτούς, οι 7 διαφωνούν και οι 3 διαφωνούν απόλυτα.

Ουδέτερη στάση διατηρούν οι 14 στους 100 (ποσοστό 14%).

Η έλλειψη αυτονομίας στην οικονομική διαχείριση, έχει επιπτώσεις στον σωστό στρατηγικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των Α.Ε.Ι. ;

Γράφημα 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στην παρούσα μελέτη αναλύθηκαν οι απόψεις μελών της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας και διοικητικού προσωπικού των Α.Ε.Ι., σχετικά με τους δημοκρατικούς θεσμούς στην Ανώτατη Εκπαίδευση, την εφαρμογή και λειτουργία αυτών, τον ρόλο των οργάνων διοίκησης των Ιδρυμάτων και του τι συμβαίνει στην πραγματικότητα. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτώμενοι απάντησαν σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση των Α.Ε.Ι. όσον αφορά στον δημοκρατικό τους χαρακτήρα, την λήψη αποφάσεων εντός αυτών και τις διαστάσεις της αυτονομίας τους.

Αρχικά, η πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρεί πως η αποκλειστική κρατική χρηματοδότηση των πανεπιστημίων περιορίζει την αυτονομία τους. Η οικονομική εξάρτηση των Α.Ε.Ι. από το κράτος είναι ο παράγοντας που οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν αρνητική συνιστώσα για την εφαρμογή της πλήρους αυτοδιοίκησης.

Άλλες απειλές της πλήρους αυτοδιοίκησης των Α.Ε.Ι. που επισημάνθηκαν από τους ερωτώμενους, είναι ότι τα Α.Ε.Ι. α) δεν μπορούν να κάνουν συγχωνεύσεις ή να καταργήσουν τμήματα χωρίς την έγκριση του Υπουργείου, β) δεν καθορίζουν τον αριθμό των εισακτέων φοιτητών και τον τρόπο εισαγωγής αυτών, γ) δεν καθορίζουν τον αριθμό Δ.Ε.Π. και διοικητικών υπαλλήλων που εργάζονται σε αυτά.

Τα μέλη των Α.Ε.Ι. που ρωτήθηκαν, θεωρούν αρνητικούς και περιοριστικούς για την αυτονομία των Α.Ε.Ι. παράγοντες όπως η γραφειοκρατία, ο πολιτικός και κομματικός έλεγχος, η κατανομή των κονδυλίων με μη διαφανή κριτήρια, η χρησιμοποίηση των φοιτητών στις εκλογικές διαδικασίες προς όφελος των διοικούντων και τέλος το ότι ο τρόπος που τα Α.Ε.Ι. χειρίζονται τα οικονομικά τους, πέραν της κρατικής ενίσχυσης, υπόκειται σε ειδικούς περιορισμούς.

Τα παραπάνω αποτελέσματα συνάδουν με τα αποτελέσματα έρευνας από τους Bleiklie και Michelsen (2011) αλλά μόνο για κάποιες χώρες της έρευνας. Η παραπάνω έρευνα έγινε σε είκοσι έξι ευρωπαϊκά πανεπιστήμια σε οκτώ χώρες και τα αποτελέσματα που συνάδουν με τη παρούσα έρευνα είναι τα εξής: Στα Γαλλικά, Γερμανικά και Ελβετικά πανεπιστήμια στα οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα των Bleiklie και Michelsen, η ελευθερία στη λήψη

αποφάσεων είναι περιορισμένη. Η μισθοδοσία του προσωπικού ορίζεται από την κυβέρνηση και η οικονομική και διοικητική αυτονομία δεν είναι πλήρης. (Bleiklie και Michelsen, 2011)

Στην παρούσα έρευνα οι συμμετέχοντες, στην πλειοψηφία τους, (όπως και οι συνάδελφοί τους σε Γαλλία, Ελβετία και Γερμανία στην προαναφερθείσα έρευνα), θεωρούν πως η οικονομική και διοικητική αυτονομία των ιδρυμάτων τους δεν είναι πλήρης καθώς αυτή περιορίζεται από την κρατική εποπτεία. Αντίθετα στην Αγγλία τα πανεπιστήμια, σύμφωνα με την έρευνα έχουν σημαντική τυπική αυτονομία σε όλα τα επίπεδα.

Επιπλέον, στην παρούσα έρευνα, υπάρχουν απαντήσεις στις οποίες τονίζεται ότι δεν είναι δυνατή η χάραξη στρατηγικής για μελλοντικές δράσεις, λόγω της εξάρτησης των Α.Ε.Ι. από τις επιλογές της εκάστοτε κυβέρνησης, της ηγεσίας του αρμόδιου Υπουργείου αλλά και της εκπαιδευτικής πολιτικής που εφαρμόζεται.

Επίκουρη καθηγήτρια πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης τονίζει στην απάντησή της πως υπάρχει πληθώρα εγκυκλίων του Υπουργείου Παιδείας για σειρά θεμάτων, που πρέπει να τηρηθούν και είναι εκτός του τυπικού προγραμματισμού.

Ομότιμος καθηγητής σε πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, θεωρεί πως δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι. καθώς οι αποχωρούντες καθηγητές δεν αντικαθίστανται από άλλους, με υποχρεωτική προκήρυξη της θέσης που άδειασε, όπως ορίζει ο νόμος.

Πρόεδρος τμήματος του Τ.Ε.Ι. Σερρών απαντά ότι η αυτοδιοίκηση στα Α.Ε.Ι. δεν είναι πλήρης καθώς χρειάζονται συνεχώς εγκρίσεις από το Υπουργείο ακόμη και για τη διαχείριση των αποθεματικών.

Άλλοι ερωτώμενοι θεωρούν αρνητικό παράγοντα για τη λειτουργία των Α.Ε.Ι. τη χαμηλή χρηματοδότηση, η οποία δυσχεραίνει την εύρυθμη λειτουργία τους. Διοικητικός υπάλληλος εντόπισε την αδυναμία πρόσληψης έκτακτου προσωπικού λόγω έλλειψης σχετικής πίστωσης. Ερωτώμενη, σε διοικητική θέση προϊσταμένης τμήματος, απάντησε πως η αυτονομία των Α.Ε.Ι. περιορίζεται σημαντικά από τις συνεχείς αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο, από τις παρεμβάσεις του Υπουργείου, τους ασφυκτικούς ελέγχους.

Άλλοι θεωρούν πως ο έλεγχος του κράτους δεν περιορίζεται στην εφαρμογή του νομικού πλαισίου για τη λειτουργία των Α.Ε.Ι. αλλά επεκτείνεται και σε ειδικά θέματα λειτουργίας και οργάνωσής τους, ώστε στην πράξη να λειτουργούν σε καθεστώς περιορισμένης διοικητικής αυτοτέλειας και αυτονομίας.

Συμπερασματικά, τα κύρια σημεία των απόψεων των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι τα εξής: Πλήρης αυτοδιοίκηση στα ελληνικά Α.Ε.Ι., δεν υφίσταται καθώς αυτά εξαρτώνται σε οικονομικό επίπεδο από το Κράτος, δεν έχουν έλεγχο των φοιτητών οι οποίοι εισέρχονται σε αυτά, δεν μπορούν να προγραμματίσουν προσλήψεις εκπαιδευτικού προσωπικού καθώς αυτό απαιτεί απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και τέλος δεν μπορούν να ορίσουν τα ίδια κανονισμούς, οι οποίοι να διευκολύνουν τη λειτουργία τους. Οι κανονισμοί που ορίζονται από τα Α.Ε.Ι. πρέπει να ελεγχθούν και να εγκριθούν από το Υπουργείο. Ο κύριος λόγος της έλλειψης αυτονομίας των Α.Ε.Ι. είναι η οικονομική εξάρτηση από το Υπουργείο.

Όσον αφορά στο θέμα της κρατικής εποπτείας και κατά πόσο αυτή περιορίζει την αυτονομία των Α.Ε.Ι., οι απόψεις των ερωτώμενων διαφάνηκαν και από τις απαντήσεις τους στην προηγούμενη ερώτηση, καθώς οι περισσότεροι ανέφεραν ως αρνητική την κρατική εποπτεία. Κάποιοι την χαρακτήρισαν ασφυκτική ή παρεμβατική.

Πράγματι, σε έρευνα που έγινε από την ερευνητική ομάδα CHEPS το 2010, η οποία αξιοποίησε τα δημοσιοποιημένα στοιχεία των εθνικών ευρωπαϊκών και διεθνών βάσεων δεδομένων για την εκπαίδευση, τα αποτελέσματα έδειξαν πως το 2008 σε επτά από τα είκοσι επτά κράτη μέλη της Ευρώπης (ποσοστό 7,7%) τα εκπαιδευτικά ιδρύματα παρουσιάζουν υψηλή αυτονομία (με υψηλότερη στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Αυστρία). Έντεκα από τα είκοσι επτά (ποσοστό 40,7%) εμφανίζουν μέτρια προς υψηλή αυτονομία. Σε πέντε κράτη μέλη (ποσοστό 18,5%) τα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχουν χαμηλή προς μέτρια αυτονομία. Τέλος, τέσσερα από τα είκοσι επτά κράτη μέλη (ποσοστό 14,8%) παρουσιάζουν χαμηλή αυτονομία. Στην τελευταία αυτή ομάδα με τη χαμηλή αυτονομία ανήκουν τα Α.Ε.Ι. στην Ελλάδα στις τελευταίες θέσεις μαζί με την Κύπρο και τη Ρουμανία. Να σημειωθεί πως ο δείκτης «αυτονομία» είναι συνθετικός και είναι η μέση τιμή των πέντε υποδεικτών (οικονομική αυτονομία, αυτονομία στην επιλογή του προσωπικού και τον καθορισμό της αμοιβής του, αυτονομία στην ανάπτυξη στρατηγικών συνεργασιών, αυτονομία στη διαμόρφωση συστημάτων εσωτερικής διακυβέρνησης, αυτονομία στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών) (Κ.ΑΝ.Ε.Π, 2013).

Συνεχίζοντας την ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας θα συμπληρώναμε πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων θεωρεί τη θεσμική και τη διοικητική αυτονομία των Α.Ε.Ι. βασικό παράγοντα της δημοκρατικής λειτουργίας τους.

Διχάζονται, όμως, για το αν αρκεί η αυτονομία των Α.Ε.Ι. για τη διασφάλιση της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Προφανώς θεωρούν πως υπάρχουν και άλλοι παράγοντες οι οποίοι διασφαλίζουν την ακαδημαϊκή ελευθερία στα Α.Ε.Ι. και ότι δεν αρκεί η νομικά κατοχυρωμένη αυτονομία τους.

Όσον αφορά στη λήψη αποφάσεων στα Α.Ε.Ι., οι συμμετέχοντες διχάζονται ως προς το αν αυτή στηρίζεται σε δημοκρατικές διαδικασίες. Είναι χαρακτηριστικό το ότι 16 διοικητικοί υπάλληλοι από τους 34 που συμμετείχαν στην έρευνα (ποσοστό 47%), διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα με το ότι είναι δημοκρατικές οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων εντός των Α.Ε.Ι. Στους διδάσκοντες το ποσοστό αυτών που διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα είναι πολύ μικρότερο. Ειδικότερα, 13 στους 66 διδάσκοντες (ποσοστό 19,6%) βρίσκουν τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων μη δημοκρατικές. Η άποψη των διοικητικών υπαλλήλων στην παρούσα έρευνα συνάδει με τα αποτελέσματα έρευνας από το Changing Academic Profession (CAP) τα έτη 2007-2008, σε πλήρους απασχόλησης ακαδημαϊκό προσωπικό σε πέντε χώρες της Ευρώπης (Γερμανία, Φιλανδία, Ιταλία, Νορβηγία και Αγγλία) στην οποία οι Νορβηγοί συμμετέχοντες θεωρούν πως η διοίκηση των πανεπιστημίων ασκεί σημαντική επιρροή στη λήψη αποφάσεων. (Aarregaard, 2010) Στην παρούσα έρευνα οι διοικητικοί υπάλληλοι στην πλειοψηφία τους ζήτησαν να συμμετέχει μεγαλύτερο ποσοστό των μελών των πανεπιστημίων στη λήψη αποφάσεων. Επίσης, στο σύνολο των ερωτώμενων περίπου οι μισοί (45%) θεωρούν πως η λήψη αποφάσεων στα ελληνικά Α.Ε.Ι. στηρίζεται σε δημοκρατικές διαδικασίες. Από αυτούς όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι περισσότεροι είναι διδάσκοντες και όχι διοικητικό προσωπικό.

Επιπλέον, στην προαναφερόμενη έρευνα του CAP, το ακαδημαϊκό προσωπικό των ιδρυμάτων, στην πλειοψηφία του, θεωρεί πως το ίδιο έχει ισχυρό ρόλο στη λήψη αποφάσεων όσον αφορά στα τμήματα των σχολών και όχι σε επίπεδο ιδρύματος. Ειδικά οι συμμετέχοντες από πανεπιστημιακά ιδρύματα της Γερμανίας, θεωρούν πως οι ίδιοι έχουν ισχυρή επιρροή στον καθορισμό της ακαδημαϊκής πολιτικής σε επίπεδο σχολής και τμήματος της σχολής. Σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες τα περισσότερα ακαδημαϊκά μέλη αναφέρουν πως δεν έχουν καμία συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο ιδρύματος. Με πλειοψηφικό ποσοστό στην ίδια έρευνα οι συμμετέχοντες θεωρούν πως η εσωτερική μεταρρύθμιση γενικά στα πανεπιστήμια και ειδικά στον καταμερισμό της εργασίας εντός αυτών δύναται να υπάρξει όχι μόνο στο γενικό επίπεδο της αυτονομίας τους, αλλά και σε επίπεδο σχολών και τμημάτων αυτών. Το αποτέλεσμα αυτό συνάδει με το αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας καθώς το

γενικό συμπέρασμα από το σύνολο των απαντήσεων δείχνει μια ζήτηση για αλλαγές στη λήψη αποφάσεων στο εσωτερικό των Α.Ε.Ι., με μεγαλύτερη συμμετοχή όλων σε όλες τις αποφάσεις ακόμη και σε επίπεδο τμημάτων των σχολών.

Πιο συγκεκριμένα, στην επόμενη ερώτηση του ερωτηματολογίου της παρούσας έρευνας, για το αν χρειάζεται βελτίωση ο τρόπος λήψης αποφάσεων στα Α.Ε.Ι. η πλειοψηφία των ερωτώμενων (ποσοστό 77%) απάντησαν καταφατικά. Οι 27 από τους 34 διοικητικούς υπαλλήλους (ποσοστό 79,4%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα και οι 51 στους 66 διδάσκοντες (ποσοστό 77,2%) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα ότι χρειάζεται βελτίωση ο τρόπος που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα Α.Ε.Ι. Στην επόμενη ερώτηση θα διατυπώσουν τις αλλαγές που θα έκαναν οι ίδιοι στον τρόπο λήψης των αποφάσεων, αν τους δινόταν η ευκαιρία.

Καλούμενοι να υποδείξουν αλλαγές στον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις εντός των Α.Ε.Ι., οι συμμετέχοντες στην έρευνα μεταξύ άλλων πρότειναν: συμμετοχική διοίκηση, λιγότερη γραφειοκρατία, μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από τα Υπουργεία Παιδείας και Οικονομικών, στα ίδια τα Α.Ε.Ι., λιγότερο χρονοβόρες διαδικασίες χωρίς να χρειάζεται η έγκριση του Υπουργείου σε ορισμένα θέματα, ενδελεχή μελέτη των θεμάτων πριν από οποιαδήποτε απόφαση, λήψη των επείγουσών αποφάσεων μόνο από το Πρυτανικό Συμβούλιο. Μέλος Ε.ΔΙ.Π., μάλιστα, εξέφρασε την άποψή του με τρεις μόνο λέξεις: ενημέρωση, διαβούλευση, λογοδοσία.

Ένας από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, Κοσμήτορας Τ.Ε.Ι., πρότεινε τη δημιουργία ενός πιο ευέλικτου οργάνου από την Σύγκλητο με απαραίτητη λειτουργία αυτή της λογοδοσίας. Ευέλικτα όργανα με λογοδοσία ζητά και αναπληρωτής καθηγητής στο Τ.Ε.Ι. Καβάλας. Ο ίδιος καθηγητής αναφέρει πως θα πρέπει να υπάρχει ευθύνη στα όργανα διοίκησης και να τηρούνται οι κανόνες για όλους. Διοικητική υπάλληλος-προϊσταμένη τμήματος σε πανεπιστήμιο στην Αλεξανδρούπολη τονίζει την ανάγκη ανάληψης των ευθυνών των εργασιών και των ενεργειών από τον κάθε υπάλληλο ξεχωριστά, όπως ισχύει στο σύνολο του δημόσιου τομέα. Στο ίδιο πνεύμα, επίκουρη καθηγήτρια σε Τ.Ε.Ι. θεωρεί πως κατά τη λήψη αποφάσεων πρέπει να τηρείται πλήρης διαφάνεια στις διαδικασίες και να γνωρίζουν τα πεπραγμένα όλοι οι εμπλεκόμενοι, όλα τα μέλη Δ.Ε.Π. κ.τ.λ.

Οι περισσότεροι διοικητικοί υπάλληλοι πρότειναν τη συμμετοχή όλης, ή μεγαλύτερου ποσοστού από ό,τι σήμερα, της ακαδημαϊκής κοινότητας, ευρύτερη δηλαδή συμμετοχή των

εμπλεκόμενων στα όργανα διοίκησης και δυνατότητα έκφρασης γνώμης ακόμη και για την κατανομή της χρηματοδότησης.

Εδώ, θα ήταν ενδιαφέρον να προστεθεί η άποψη των ερωτώμενων για την εκλογή των οργάνων διοίκησης. Σχεδόν οι μισοί από τους ερωτώμενους (ποσοστό 47%), υποστηρίζουν ότι η ισότιμη συμμετοχή των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας (καθηγητές, φοιτητές, υπόλοιπο προσωπικό) στην ανάδειξη των οργάνων διοίκησης, ενισχύει τον δημοκρατικό της χαρακτήρα. Από τους παραπάνω σαράντα επτά συμμετέχοντες, οι είκοσι επτά είναι διοικητικοί υπάλληλοι και οι 20 διδάσκοντες. Επί του συνόλου των συμμετεχόντων διοικητικών υπαλλήλων το 79,4% ζητά, με την απάντησή του, ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών. Στους διδάσκοντες το ποσοστό αυτών είναι πολύ μικρότερο, 30,3%. Συμπερασματικά, η πλειοψηφία των διοικητικών υπαλλήλων των Α.Ε.Ι. επιθυμούν μεγαλύτερη συμμετοχή των ιδίων στην ανάδειξη των οργάνων διοίκησης.

Στην επόμενη ερώτηση η οποία εξετάζει την αποδοτικότητα του σχήματος εκλογής των οργάνων διοίκησης με τη συμμετοχή όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, τα ακαδημαϊκά και διοικητικά μέλη των Α.Ε.Ι. διχάζονται. Τα ποσοστά είναι: 45% γι' αυτούς που συμφωνούν με ένα σχήμα επιλογής των οργάνων διοίκησης με τη συμμετοχή όλων και το βρίσκουν αποδοτικό και 41% γι' αυτούς που διαφωνούν. Ουδέτεροι παρουσιάζονται οι δεκατέσσερις στους εκατό συμμετέχοντες.

Αν διαχωρίζαμε τις απαντήσεις των διδασκόντων και των διοικητικών υπαλλήλων, θα αντιλαμβανόμασταν ότι τη συμμετοχή όλων στην επιλογή των οργάνων διοίκησης «βλέπουν» πιο θετικά οι διοικητικοί υπάλληλοι (24 στους 34 συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα, ποσοστό 70,5%) Από το σύνολο των τριάντα τεσσάρων συμμετεχόντων διοικητικών, ουδέτεροι παρουσιάζονται οι επτά από τους τριάντα τέσσερις (ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν ποσοστό 20,5%) και οι τρεις (ποσοστό 8,8%) διαφωνούν. Από την πλευρά των διδασκόντων, οι είκοσι ένας στους εξήντα έξι (ποσοστό 31,8) συμφωνούν ή συμφωνούν απόλυτα με την αποδοτικότητα του σχήματος επιλογής των οργάνων διοίκησης με τη συμμετοχή όλων. Το ποσοστό αυτών που διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα είναι 57,5% (τριάντα οκτώ στους εξήντα έξι). Ουδέτεροι ως προς την παραπάνω θέση είναι οι επτά από τους εξήντα έξι. (ποσοστό 10,6%)

Συγκρίνοντας τα ευρήματα με την έρευνα του CAP (Changing Academic Profession) η οποία διεξήχθη κατά τα έτη 2007-2008, (Aarrevaara, 2010) οι συμμετέχοντες από την Ιταλία, την

Νορβηγία και τη Φιλανδία θεωρούν στην πλειοψηφία τους, πως η επιρροή των ανθρώπων που βρίσκονται στην κορυφή της διοικητικής πυραμίδας των Πανεπιστημίων στην επιλογή των υπολοίπων μελών και οργάνων διοίκησης είναι ισχυρότερη από αυτή των εξωτερικών παραγόντων, του Υπουργείου, των Συμβουλίων των Σχολών και των Τμημάτων ή των φοιτητών. Μόνο οι συμμετέχοντες από Γερμανικά Ιδρύματα κατέθεσαν ότι ο ρόλος της κυβέρνησης και εξωτερικών παραγόντων είναι ισχυρός ως προς την επιλογή οργάνων διοίκησης σε θέσεις «κλειδιά». Στην παρούσα έρευνα οι συμμετέχοντες μοιράζονται ως προς την ευρύτερη συμμετοχή των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας στην εκλογή των οργάνων διοίκησης.

Συνεχίζοντας την καταγραφή απόψεων ως προς τη λήψη αποφάσεων εντός των Α.Ε.Ι., αναπληρώτρια καθηγήτρια σε πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης θεωρεί πως το Πρυτανικό Συμβούλιο θα πρέπει να γίνει, ως προς τη δομή και τις αρμοδιότητές του, αντίστοιχο με ένα διοικητικό όργανο μιας ιδιωτικής επιχείρησης.

Τα μέλη Ε.Δ.Ι.Π. που ρωτήθηκαν, υποστηρίζουν πως ένα σχήμα λήψης αποφάσεων στα Α.Ε.Ι. θα πρέπει να έχει μεγαλύτερη εκπροσώπηση του υπόλοιπου προσωπικού, όλων των βαθμίδων με πολυεπίπεδη διοίκηση και συμμετοχή.

Τη θέσπιση νόμιμων διαδικασιών σε όλες τις ενέργειες των Ιδρυμάτων, ώστε να περιοριστεί η ασυδοσία και η σύγχυση πρότεινε καθηγητής σε πανεπιστήμιο της Αθήνας. Ενδεικτικά ανέφερε κάποια πεδία στα οποία θεωρεί πως υπάρχει ασυδοσία στη λήψη αποφάσεων: προσλήψεις διδακτικού προσωπικού, κατάρτιση των προγραμμάτων σπουδών και μαθημάτων.

Συνάδελφός του στο ίδιο πανεπιστήμιο, πιστεύει πως με την παρούσα διαδικασία λήψης αποφάσεων, δεν διασφαλίζεται η ελεύθερη έκφραση και η συμμετοχή όλων. Προσθέτει πως οι κατώτερες βαθμίδες του προσωπικού των Α.Ε.Ι. δεν εκφράζουν ανοικτά τις απόψεις τους ή επικρατούν οι απόψεις των μονοπρόσωπων οργάνων έναντι των συλλογικών.

Υπήρξαν απαντήσεις σε πολύ μικρό ποσοστό, οι οποίες υποστήριζαν τη μη συμμετοχή των διοικητικών υπαλλήλων και των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων.

Διοικητική υπάλληλος σε πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων θεωρεί ότι έχει πληγεί η αξιοπιστία του ακαδημαϊκού χώρου και προτείνει τον διαχωρισμό των θεμάτων προς απόφαση, σε διοικητικά, ακαδημαϊκά και οικονομικά. Η λήψη αποφάσεων να γίνεται για κάθε κατηγορία

θέματος από τον αντίστοιχο γνώστη του θέματος. Για παράδειγμα, στα διοικητικά θέματα να μην εμπλέκονται οι ακαδημαϊκοί. Επιπλέον, προσθέτει ότι θα πρέπει να υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί για την προστασία της δημοκρατικής και αμερόληπτης λειτουργίας των μηχανισμών των Α.Ε.Ι.

Υπήρξε και μία απάντηση στις εκατό, από μέλος Ε.ΔΙ.Π. στην οποία προτείνεται η πρόσληψη managers για τη διοίκηση των Α.Ε.Ι.

Άλλες προτάσεις που διατυπώθηκαν για τη βελτίωση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων στα Α.Ε.Ι. είναι οι εξής: να παραχωρηθούν περισσότερες ελευθερίες στις ακαδημαϊκές μονάδες, να καθιερωθούν καλύτερες διαδικασίες-μηχανισμοί αξιολόγησης και απολογισμού, να γίνονται πραγματικές και όχι προσχηματικές συζητήσεις.

Ως πλαίσιο για τη λήψη αποφάσεων, οι ερωτώμενοι προκρίνουν την αμερόληπτη κρίση, την αντικειμενική αξιολόγηση, την ελευθερία του λόγου, την εμπειριστατωμένη με επιχειρήματα υποστήριξη απόψεων, το ομαδικό και συνεργατικό πνεύμα και τη βελτίωση του ακαδημαϊκού επιπέδου προς τη διασφάλιση και εξυπηρέτηση κοινών επιδιώξεων και στόχων.

Παρόμοια αποτελέσματα έδειξε και η έρευνα σε δώδεκα Βρετανικά πανεπιστήμια η οποία διεξήχθη από τους Bolden, Petrov, και Gosling και παρουσιάστηκε το 2007. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν πως προτιμούν έναν συμμετοχικό τρόπο διοίκησης ή για να τεθεί πιο συγκεκριμένα: τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας που συμμετείχαν στην παραπάνω έρευνα επιθυμούν έναν μίγμα διοίκησης συνδυάζοντας στοιχεία και από την top-down διοίκηση αλλά και από τη συμμετοχική. Στην ίδια έρευνα παρατηρήθηκε πως αν και αναφέρθηκε από την πλειοψηφία μια επιθυμία για ευρύτερη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, η πραγματική δύναμη και εξουσία κατά κανόνα θεωρούν ότι βρίσκεται σε αυτούς που διαχειρίζονται τον προϋπολογισμό του ιδρύματος. (Bolden, Petrov & Gosling, 2007) Το εύρημα αυτό συνάδει με το εύρημα της παρούσας έρευνας, ότι δηλαδή υπάρχει οικονομική εξάρτηση των ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων από το κράτος και ότι αυτή είναι ο πιο καθοριστικός παράγοντας της έλλειψης αυτονομίας τους.

Επιστρέφοντας στην παρούσα έρευνα, τη συνδρομή στη διοίκηση και άλλων φορέων εκτός Α.Ε.Ι., προτείνει καθηγητής στο Τ.Ε.Ι. Καρδίτσας. Συγκεκριμένα αναφέρει τα εξής: «Οι στοχεύσεις και οι προτεραιότητες εκπαίδευσης και έρευνας θα πρέπει να προέλθουν από έναν ευρύ κοινωνικό διάλογο, στον οποίο θα συμμετάσχουν όλοι οι παραγωγικοί φορείς. Στους παραγωγικούς φορείς εντάσσονται υποχρεωτικά οι Συνομοσπονδίες εργαζομένων και -κατά

αντικείμενο- και οι αντίστοιχες Ομοσπονδίες εργαζομένων. Τα πορίσματα του διαλόγου θα αποτελέσουν την Εθνική Στρατηγική για την Παιδεία και οι αποφάσεις των Ιδρυμάτων θα πρέπει να εναρμονίζονται με αυτή».

Παρόμοια άποψη για συμμετοχή φορέων εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, στη λήψη αποφάσεων, υποστηρίζει ένας ακόμη ερωτώμενος από το σύνολο των εκατό. Όσον αφορά στα όργανα διοίκησης, προτείνει να συμμετέχουν σε αυτά και εκπρόσωποι φορέων. Οι φορείς αυτοί μπορεί να είναι τα Επιμελητήρια ή τοπικοί παράγοντες.

Σε μία άλλη διάσταση του θέματος, ο μισός περίπου αριθμός των συμμετεχόντων (ποσοστό 55%), κρίνει πως δεν αρκεί το νομικό πλαίσιο (διοικητική αυτονομία, ακαδημαϊκή ελευθερία, εκλογή των οργάνων διοίκησης εντός του, πανεπιστημιακό άσυλο) ώστε να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση σε ένα ίδρυμα. Θεωρούν πως υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη δημοκρατική διακυβέρνηση των Α.Ε.Ι. Κάποιοι από αυτούς τους παράγοντες διαφάνηκαν από τις υπόλοιπες απαντήσεις τους. Επαναλαμβάνουμε πως περιορισμούς στη δημοκρατική διακυβέρνηση των ιδρυμάτων ορίζουν σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, η εποπτεία από το κράτος, η μη δικαιοδοσία των Α.Ε.Ι. να αποφασίζουν τα ίδια για την κατανομή της χρηματοδότησης, για τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών τους, η μη ισότιμη συμμετοχή περισσότερων μελών στη λήψη αποφάσεων.

Καταλήγοντας σε ένα γενικό συμπέρασμα μετά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων ανάμεσα στην παρούσα έρευνα και στην έρευνα των Bleiklie και Michelsen, θα λέγαμε πως και στις δύο έρευνες τα πανεπιστήμια εμφανίζονται με αυτονομία σε συγκεκριμένους τομείς. Ενώ δηλαδή σε κάποια χώρα τα ιδρύματα έχουν αυτονομία σε έναν τομέα, όπως παραδείγματος χάριν στην επιλογή των Συμβουλίων από τα ίδια τα μέλη σε κάποιον άλλον τομέα, για παράδειγμα στην κατανομή των οικονομικών πόρων, δεν είναι ελεύθερα να αποφασίσουν χωρίς την παρέμβαση εξωτερικών παραγόντων. Ως μόνη εξαίρεση παρουσιάζεται η Αγγλία στην οποία υπάρχει υψηλή αυτονομία των πανεπιστημίων στους περισσότερους τομείς της διοίκησης.

Στην έρευνα του C.A.P., (2007) διαφάνηκε πως οι συμμετέχοντες, μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας πανεπιστημίων στις χώρες Φιλανδία, Ιταλία και Αγγλία, στην πλειοψηφία τους πιστεύουν πως λειτουργεί το σύστημα top-down στη διοίκηση των ιδρυμάτων στα οποία εργάζονται. Στην ίδια έρευνα, οι συμμετέχοντες όλων των χωρών, μαζί δηλαδή και της

Γερμανίας και Νορβηγίας, δίνουν χαμηλά ποσοστά στην ύπαρξη συλλογικότητας στη λήψη αποφάσεων.

Μεταγενέστερη έρευνα από τους Frølich, Christensen & Stensaker (2018) που πραγματοποιήθηκε σε οκτώ πανεπιστήμια της Νορβηγίας έδειξε πως τα πράγματα έχουν αλλάξει. Οι συμμετέχοντες τονίζουν πως οι αποφάσεις που παίρνονται από τα Συμβούλια έχουν μειωθεί κατά πολύ. Η έμφαση πλέον δίνεται στην κοινή συναίνεση κατά τη λήψη αποφάσεων.

Η έρευνα των Bleiklie & Michelsen (2011), αποκάλυψε ότι στις χώρες που συμμετείχαν (Πορτογαλία, Αγγλία, Νορβηγία, Ελβετία, Ιταλία, Γερμανία, Γαλλία, Ολλανδία), υπάρχουν διοικητικές ρυθμίσεις στα πανεπιστήμια, οι οποίες ποικίλουν και δίνουν από μικρή συμμετοχή και εξουσία στα μέλη των ιδρυμάτων έως υψηλή συμμετοχή και εμπλοκή.

Για τα ελληνικά Α.Ε.Ι θα λέγαμε πως, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, σε μεγάλο βαθμό είναι αυτοδιοικούμενα. Αυτό διαφαίνεται τόσο στην εσωτερική διαδικασία εκλογής των οργάνων διοίκησης, όσο και στην ελευθερία κατάρτισης του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας των Ιδρυμάτων. Ως ΝΠΔΔ ο κρατικός παρεμβατισμός είναι εμφανής σε αρκετές διαδικασίες εντός του ιδρύματος όπως στον καθορισμό του προϋπολογισμού, στις εγκρίσεις Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών, στον έλεγχο νομιμότητας πράξεων διορισμού, στο ότι ο τρόπος που διαχειρίζεται τα οικονομικά του, πέραν της κρατικής ενίσχυσης, υπόκειται σε ειδικούς περιορισμούς κτλ. Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, στην παρούσα έρευνα, θα μπορούσε η αυτοδιοίκηση να είναι πληρέστερη αν τα ίδια τα ΑΕΙ καθόριζαν τον αριθμό των εισακτέων τους, τη διαδικασία εισαγωγής στις ακαδημαϊκές δομές τους, αν μπορούσαν να ιδρύσουν ή να καταργήσουν δομές τους, να κάνουν συγχωνεύσεις ή να καταργήσουν τμήματα, να προχωρούν σε προκηρύξεις μόνιμου προσωπικού, να διαμορφώνουν και να εφαρμόζουν τη στρατηγική ανάπτυξής τους.

Παρόμοια αποτελέσματα εξήχθησαν και στην έρευνα των Frølich, Christensen & Stensaker (2018) όπου αναδείχθηκε ο περιορισμός της αυτονομίας των πανεπιστημίων εξαιτίας της αποκλειστικής κρατικής χρηματοδότησης και αξιολόγησης.

Προσθετικά στο παραπάνω θέμα, δίνουν μια ακόμη διάσταση στο θέμα της διακυβέρνησης των Α.Ε.Ι., οι απαντήσεις στα επόμενα ερωτήματα στην παρούσα έρευνα: Με μεγάλη πλειοψηφία (84%) οι ερωτώμενοι προκρίνουν το ότι ο τρόπος διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές του ατομικού οργάνου διοίκησης και από τον

τρόπο που ο ίδιος/ η ίδια επέλεξε να διοικεί. Το ποσοστό που διαφωνεί με την παραπάνω θέση είναι μόλις 4%.

Απομονώνοντας έναν τομέα της διοίκησης των Α.Ε.Ι., τον καθορισμό των στρατηγικών στόχων, στην έρευνα των Frølich, Christensen & Stensaker (2018), η πλειοψηφία των συνεντευξιαζόμενων θεωρεί ότι είναι ευθύνη των Πρυτάνεων ο στρατηγικός σχεδιασμός των πανεπιστημίων, οι οποίοι, μάλιστα, θα πρέπει να έχουν τα απαραίτητα χαρακτηριστικά στην προσωπικότητά τους και να δείχνουν το ανάλογο ενδιαφέρον για θέματα στρατηγικής του ιδρύματος που διοικούν. Το εύρημα αυτό συνάδει κατά μία άποψη με το προαναφερθέν αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας ότι δηλαδή ο τρόπος διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές του ατομικού οργάνου διοίκησης και από τον τρόπο που ο ίδιος/ η ίδια επέλεξε να διοικεί.

Συγκρίνοντας τα παραπάνω με την έρευνα του CAP (Changing Academic Profession) κατά τα έτη 2007-2008, (Aarregaard, 2010) παρατηρούμε πως τα ακαδημαϊκά μέλη πέντε χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα, εντοπίζουν στην πλειοψηφία τους τον σημαντικό ρόλο των διοικητών των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στη διαφύλαξη της ακαδημαϊκής ελευθερίας και κρίνουν πως η δύναμή τους βασίζεται στη δική τους επιλογή για το πού θα διατεθούν οι πόροι. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων από Γερμανία (64%), Νορβηγία (60%) και Αγγλία (57%) θεωρούν πως τα όργανα διοίκησης έχουν ισχυρή επιρροή για το πού θα διατεθούν οι οικονομικοί πόροι. Μικρότερο ποσοστό αλλά αρκετά υψηλό είχαν οι αντίστοιχες απαντήσεις των ερωτώμενων από Φιλανδία (47%) και Ιταλία (41%).

Το παραπάνω αποτέλεσμα δεν συνάδει με το αποτέλεσμα της παρούσας έρευνας για το πόσο ελεύθερα είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, ώστε να αποφασίζουν για την κατανομή των οικονομικών πόρων. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων (62%), απάντησε πως είναι λίγο ελεύθερα. Εξάλλου, έχουν ήδη καταθέσει τις απόψεις τους στις προηγούμενες ερωτήσεις για την κρατική χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι. και το ότι αυτή περιορίζει την αυτονομία τους. Επίσης θεωρούν αρνητικό στοιχείο το ότι θα πρέπει το Υπουργείο να εγκρίνει την κατανομή των οικονομικών πόρων και άλλα οικονομικά θέματα, όπως αυτά αποφασίστηκαν από τα όργανα διοίκησης.

Επιπλέον, η πλειοψηφία των μελών των Α.Ε.Ι. (66%) θεωρεί πως τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, είναι λίγο ελεύθερα (και όχι πολύ ή καθόλου όπως ήταν οι άλλες επιλογές τους ως απαντήσεις) ώστε να αποφασίζουν για

την αποστολή των ιδρυμάτων που διοικούν. Όσον αφορά στο πόσο ελεύθερα είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης για να αποφασίσουν τον τρόπο που θα διοικήσουν, μεγάλα ποσοστά συγκέντρωσαν οι απαντήσεις: «πολύ ελεύθερα» (43%) και «λίγο ελεύθερα» (53%). Αναλύοντας τα παραπάνω ποσοστά, παρατηρούμε πως οι διοικητικοί υπάλληλοι θεωρούν με ποσοστό 55,8% ότι τα ατομικά όργανα είναι **λίγο ελεύθερα**, ενώ το ποσοστό των διδασκόντων είναι 50%. Ακολούθως, οι διοικητικοί υπάλληλοι που κρίνουν ότι τα ατομικά όργανα διοίκησης είναι **πολύ ελεύθερα** να αποφασίζουν για το πώς θα διοικήσουν είναι σε ποσοστό 35,2. Στους διδάσκοντες το ποσοστό είναι 46,9%. Οι διδάσκοντες, λοιπόν είναι μοιρασμένοι στις απόψεις τους, ως προς το θέμα αυτό.

Κάποια από τα παραπάνω αποτελέσματα συνάδουν με τα αποτελέσματα της έρευνας των Bleiklie και Michelsen που έγινε το 2011 σε είκοσι έξι ευρωπαϊκά πανεπιστήμια σε οκτώ χώρες. Στην έρευνα των Bleiklie και Michelsen ο ρόλος των Πρυτάνεων και των άλλων μονοπρόσωπων οργάνων διοίκησης είναι πολύ βασικός σε όλες τις χώρες που συμμετείχαν. (Πορτογαλία, Αγγλία, Νορβηγία, Ελβετία, Ιταλία, Γερμανία, Γαλλία, Ολλανδία). Τα Συμβούλια έχουν χαμηλή συμμετοχή στην Γερμανία και Αγγλία, ενώ αντίθετα στην Ιταλία έχουν υψηλή συμμετοχή. Επιπλέον, υπάρχουν στα αποτελέσματα της έρευνας, μεγάλες διαφορές στην κατανομή των αρμοδιοτήτων ανάμεσα στους managers των ιδρυμάτων και στους εκλεγμένους ηγέτες και στα εκλεγμένα συμβούλια. Στην Αγγλία και Ολλανδία το μεσαίο επίπεδο της διοικητικής πυραμίδας συμμετέχει περισσότερο στη λήψη αποφάσεων από ό,τι στις άλλες χώρες, ενώ στην Νορβηγία τα Συμβούλια συμμετέχουν περισσότερο. Τέλος, στα γαλλικά πανεπιστήμια στη λήψη αποφάσεων εμπλέκονται και ισχυρές προσωπικότητες του χώρου. (Bleiklie και Michelsen, 2015). Συγκρίνοντας τα παραπάνω ευρήματα με την παρούσα έρευνα, υπάρχουν ίδια αποτελέσματα ως προς την επιρροή της προσωπικότητας των μονοπρόσωπων οργάνων διοίκησης, στην διοίκηση των ιδρυμάτων και στον καθορισμό της αποστολής τους. Εκεί που διαφωνούν οι Έλληνες εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής κοινότητας στην έρευνά μας είναι στο ότι στα ελληνικά Α.Ε.Ι. τα όργανα διοίκησης είναι λίγο ελεύθερα να αποφασίσουν για την κατανομή των οικονομικών πόρων. Το στοιχείο αυτό, δε, είναι κατά τους συμμετέχοντες η κύρια απειλή της αυτονομίας των ιδρυμάτων.

Στους ερωτώμενους τέθηκε και το ζήτημα της προσαρμογής του μοντέλου διοίκησης ενός Α.Ε.Ι. στην κουλτούρα και στο ιστορικό υπόβαθρο της χώρας. Η πλειοψηφία (ποσοστό 66%) απάντησε πως πρέπει να υπάρχει μια τέτοια προσαρμογή. Να μην υπάρχουν μοντέλα

διοίκησης που εφαρμόζονται σε διαφορετικά κράτη, κουλτούρες, ιστορικά υπόβαθρα, αλλά να προσαρμόζονται σε αυτά και ανάλογα με αυτά. Οι δεκαπέντε στους εκατό διαφώνησαν και οι δεκαεννέα έμειναν ουδέτεροι.

Όσον αφορά στη συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων, η άποψη ομότιμου καθηγητή πανεπιστημίου, είναι σαφής: «Οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται από το διδακτικό προσωπικό, που γνωρίζει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της εκπαίδευσης, χωρίς πιέσεις και εξαναγκασμούς από φοιτητές που θέλουν να κάνουν τις σπουδές τους ευκολότερες». Την ίδια άποψη με τον καθηγητή έχουν και άλλοι συνάδελφοί του.

Ειδικότερα, πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες διαφωνούν με τη συμμετοχή όλων των φοιτητών, όλων των παρατάξεων στη λήψη αποφάσεων εντός των Α.Ε.Ι. (ποσοστό 58%). Ουδέτεροι παρουσιάζονται οι δεκαοκτώ στους εκατό (ποσοστό 18%) και οι υπόλοιποι συμφωνούν με την παραπάνω θέση. (ποσοστό 24%). Είναι πιθανό οι ερωτώμενοι να εξέφρασαν την άποψή τους ως προς τη διάσταση της ερώτησης: «όλοι οι φοιτητές, όλων των παρατάξεων». Στην επόμενη ερώτηση, είναι μικρότερο το ποσοστό όσων διαφωνούν με τη συμμετοχή των φοιτητών με ζητούμενο την αποτελεσματική διοίκηση των Α.Ε.Ι.

Όταν, λοιπόν, κλήθηκαν να απαντήσουν στο αν η συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων επηρεάζει την αποτελεσματική διοίκηση των Α.Ε.Ι., μικρότερο ποσοστό αυτή τη φορά (48%) θεωρεί πως δεν είναι εποικοδομητική η συμμετοχή των φοιτητών. Μικρότερο ποσοστό (30%) έχει την άποψη πως οι φοιτητές δεν επηρεάζουν ούτε θετικά, ούτε αρνητικά την αποτελεσματική διοίκηση των Α.Ε.Ι. Τέλος, ποσοστό 22% των συμμετεχόντων αντιμετωπίζει θετικά τη συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων προς μια αποτελεσματική διοίκηση.

Στο θέμα του πανεπιστημιακού ασύλου, τα ευρήματα της έρευνας ήταν εξίσου ενδιαφέροντα. Οι ερωτώμενοι παρουσιάζονται διχασμένοι, καθώς όλες οι απαντήσεις επιλέχθηκαν από ικανό ποσοστό. Συγκεκριμένα, τα μέλη των Α.Ε.Ι., συμφωνούν με ποσοστό 43% με τη θεσμοθέτηση του ακαδημαϊκού ασύλου. Αυτοί που δεν συμφωνούν είναι 34 στους 100 (ποσοστό 34%). Ουδέτερη στάση κρατά ένα ποσοστό της τάξης του 23%.

Το γιατί οι ερωτώμενοι διαφωνούν ή παρουσιάζονται αναποφάσιστοι στην κρίση τους σχετικά με τη θεσμοθέτηση του ακαδημαϊκού ασύλου (ποσοστό 57% των ερωτηθέντων ήτοι 34% διαφωνούν ή διαφωνούν απόλυτα και 23% που ούτε διαφωνούν, ούτε συμφωνούν με τη θεσμοθέτηση), διαφαίνεται στις απαντήσεις τους στο επόμενο ερώτημα. Πιο συγκεκριμένα,

ρωτήσαμε αν υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου, οι οποίοι θεωρούν ότι είναι αναγκαίο να τεθούν και αν ναι, ποιοι είναι αυτοί;

Ο περιορισμός που δήλωσε η ισχυρή πλειοψηφία των ερωτώμενων είναι η τέλεση εγκλημάτων και η καταστροφή της περιουσίας των Α.Ε.Ι., των εγκαταστάσεων και των υποδομών τους. Οι συμμετέχοντες θεωρούν πως το ακαδημαϊκό άσυλο θα πρέπει να αφορά ζητήματα έκφρασης και ιδεολογίας και να μην αποτελεί 'καταφύγιο' άνομων στάσεων. Να είναι δηλαδή άσυλο ιδεών, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν. Κατά τη γνώμη τους, το άσυλο καθιερώνεται ώστε να ισχύει η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελεύθερη έκφραση. Υπόκειται και αυτό σε ελευθερίες και περιορισμούς που έχει κάθε δημοκρατικός θεσμός. Το άσυλο χωρίς σωστή φύλαξη των ιδρυμάτων δεν μπορεί να υπάρξει. Άλλοι ερωτώμενοι πιστεύουν πως όταν γίνεται κατάχρηση του ασύλου, με βανδαλισμούς και απρεπείς ενέργειες, θα πρέπει να υπάρχει η επιλογή άρσης αυτού. Όταν γίνονται πράξεις που εμπίπτουν στο κοινό ποινικό δίκαιο θα πρέπει να παρεμβαίνει η αστυνομία χωρίς άλλες διαδικασίες. Το γενικό πνεύμα των απαντήσεων συνοψίζεται στις παρακάτω απόψεις καθηγητών Α.Ε.Ι.: «Το ακαδημαϊκό άσυλο θα πρέπει να αφορά ζητήματα έκφρασης και ιδεολογίας και να μην αποτελεί 'καταφύγιο' άνομων στάσεων.» και «Το άσυλο πρέπει να είναι άσυλο ιδεών και όχι προστάτης έκνομων πράξεων.»

Καθηγητής σε Τ.Ε.Ι. προτείνει την αστυνόμευση των Α.Ε.Ι., για την ασφάλεια του προσωπικού και των φοιτητών, από την ασυδοσία αντιδημοκρατικών στοιχείων.

Επίσης καθηγητής σε Τ.Ε.Ι της Θεσσαλονίκης, καταθέτει την άποψή του: «Δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στην έννοια του ασύλου, όπως ερμηνεύτηκε με τον νόμο 4485/2017: "Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των δημοκρατικών αξιών, των ακαδημαϊκών ελευθεριών στην έρευνα και στη διδασκαλία, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, την προστασία του δικαιώματος στη γνώση και τη μάθηση έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει."

Άλλος καθηγητής του Τ.Ε.Ι. Καρδίτσας θεωρεί την ελλιπή ή στοχευμένη χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι., μορφή καταπάτησης του ακαδημαϊκού ασύλου, καθώς αυτή υποβαθμίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης της έρευνας. Συνάδελφός του σε πανεπιστήμιο των Πατρών επιθυμεί άσυλο ακαδημαϊκό και όχι ποινικό.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες, λοιπόν, υποστηρίζουν τον θεσμό του ασύλου αλλά υπό προϋποθέσεις. Απαντούν πως πρέπει να υπάρχουν περιορισμοί που θα συμβάλουν στην

αποφυγή καταχρήσεων, βανδαλισμών και προσβολής της δημοκρατικής έννοιας και της ακαδημαϊκής ιδιότητας. Να τίθενται οι περιορισμοί αυτοί κάθε φορά που θα υπάρχει κατάχρηση από έξωακαδημαϊκές οντότητες ή όταν τελούνται ποινικά αδικήματα.

Όπως, δηλαδή, υποστηρίζει καθηγητής του Τ.Ε.Ι. Καβάλας: «Προφανώς το άσυλο θα πρέπει να αναφέρεται στην ελεύθερη διακίνηση ιδεών και σε τίποτε άλλο, ούτε σε εγκληματικές ενέργειες, ούτε σε δράσεις ομάδων που παρεμποδίζουν την ακαδημαϊκή λειτουργία.»

Διοικητική υπάλληλος σε πανεπιστήμιο των Αθηνών, αναρωτιέται γιατί προσλαμβάνονται φύλακες και ιδιωτικό προσωπικό ασφαλείας, όταν υπάρχει ο θεσμός του ακαδημαϊκού ασύλου.

Συνάδελφός της, σε άλλο πανεπιστήμιο (Ιωάννινα), θεωρεί τον θεσμό ξεπερασμένο και προτείνει να προστατεύεται μόνο η ακαδημαϊκή ελευθερία. Η προστασία παραβατικών συμπεριφορών, κατά τη γνώμη της, οδηγεί μόνο σε υποβάθμιση της αξιοπιστίας του ακαδημαϊκού χώρου.

Συμμετέχων, (καθηγητής, πανεπιστήμιο Αθήνα) προτείνει να θεσμοθετηθεί τρόπος προστασίας της ελευθερίας, όπως παρέμβαση από δικαστική αρχή όταν παρεμποδίζονται συνέδρια, συλλογικά όργανα κλπ

Καθηγητής πανεπιστημίου της Αλεξανδρούπολης θεωρεί πως το πανεπιστημιακό άσυλο δεν έχει πλέον νόημα και χρήζει αντικατάστασης από ένα σύγχρονο πλαίσιο λειτουργίας του κάθε ΑΕΙ, ευθύνης των συλλογικών του οργάνων.

Να σημειωθεί πως έντεκα συμμετέχοντες, από τους εκατό, απάντησαν πως δεν υπάρχουν περιορισμοί στην εφαρμογή του θεσμού του ασύλου και οκτώ δεν απάντησαν καθόλου. (Από αυτούς οι επτά είναι διδάσκοντες)

Όσον αφορά, τώρα, στην απόφαση από τα ίδια τα Α.Ε.Ι. του αριθμού και των ποιοτικών χαρακτηριστικών των φοιτητών τους, είχαν εκφράσει την άποψή τους κάποιοι ερωτώμενοι ως προς αυτό στην ερώτηση: «Θεωρείτε ότι είναι πράγματι πλήρης η αυτοδιοίκηση στα ελληνικά Α.Ε.Ι.»;». Αιτιολόγησαν την απάντησή τους, ότι δηλαδή δεν είναι πλήρης η αυτοδιοίκηση, εξαιτίας του ότι τα Α.Ε.Ι. δεν αποφασίζουν τα ίδια για τον αριθμό των φοιτητών που θα εισαχθούν στις σχολές.

Στην ερώτηση, λοιπόν: «Το να δοθεί το δικαίωμα στα όργανα διοίκησης κάθε Α.Ε.Ι. να επιλέγουν τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν στις σχολές τους, αποτελεί δημοκρατική διαδικασία και ενδυνάμωση της αυτονομίας τους;», εξήντα οκτώ στους εκατό συμμετέχοντες συμφώνησαν ή συμφώνησαν απόλυτα. Οι δεκαοκτώ στους εκατό συμμετέχοντες διαφώνησαν. Εκείνοι που κράτησαν ουδέτερη στάση, είναι δεκατέσσερις στους εκατό. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως η πλειοψηφία των μελών των Α.Ε.Ι. που συμμετείχαν στην έρευνά μας, βλέπει θετικά την άποψη της επιλογής του αριθμού των φοιτητών από τα Α.Ε.Ι και τη θεωρούν δημοκρατική διαδικασία και ενίσχυση της αυτονομίας των ιδρυμάτων.

Όσον αφορά στην οικονομική αυτονομία, οι συμμετέχοντες από την πρώτη κιόλας ερώτηση του ερωτηματολογίου, έθεσαν, στην πλειοψηφία τους, ως απειλή της αυτονομίας των Α.Ε.Ι., την έλλειψη της οικονομικής αυτονομίας και την εξάρτηση τους από το κράτος σε αυτόν τον τομέα. Σε επόμενη ερώτηση, ειδικά για τη χρηματοδότηση των Α.Ε.Ι., οι μισοί περίπου ερωτώμενοι (ποσοστό 52%) διαφωνούν με την αποκλειστική χρηματοδότηση από το κράτος.

Όταν ερωτώνται για το αν η αποκλειστική χρηματοδότηση περιορίζει την ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας εντός αυτών, ποσοστό 43% των συμμετεχόντων συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα. Εκείνοι που διαφωνούν με το ότι η αποκλειστική κρατική χρηματοδότηση περιορίζει την ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας, είναι σαράντα ένας. Σε σχέση, δηλαδή, με αυτούς που δεν συμφωνούν με την αποκλειστική από το κράτος χρηματοδότηση, αυτοί που τη θεωρούν απειλή για την ακαδημαϊκή ελευθερία, είναι λιγότεροι.

Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί με τα ευρήματα έρευνας που έγινε σε πανεπιστήμια της Νορβηγίας και τα αποτελέσματα της οποίας ανακοινώθηκαν το 2018. Σε αυτή αναδείχθηκε ο περιορισμός της αυτονομίας των πανεπιστημίων εξαιτίας της αποκλειστικής κρατικής χρηματοδότησης και αξιολόγησης, με τους κοινωνικούς στόχους των ιδρυμάτων να ισορροπούν με τις φιλοδοξίες των ακαδημαϊκών μελών.

Όσον αφορά στη σχέση ανάμεσα στον καθορισμό των στρατηγικών στόχων των Α.Ε.Ι. και στην εξάρτησή τους από την κρατική χρηματοδότηση υπάρχουν διαφορές στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας και της έρευνας από τους Frølich, Christensen & Stensaker (2018) σε Νορβηγικά πανεπιστήμια. Στην παρούσα έρευνα ισχυρή πλειοψηφία των συμμετεχόντων (76%) θεωρούν πως η έλλειψη οικονομικής αυτονομίας έχει επιπτώσεις στον σωστό

στρατηγικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των Α.Ε.Ι. Αντίθετα, στην προαναφερθείσα έρευνα τα αποτελέσματα δείχνουν πως υπάρχουν ελάχιστες ενδείξεις για το ότι η εξάρτηση των οκτώ νορβηγικών πανεπιστημίων από την κρατική χρηματοδότηση επηρεάζει τον καθορισμό των προτεραιοτήτων στον στρατηγικό τους προγραμματισμό. Σε όλα τα νορβηγικά πανεπιστήμια που ερευνήθηκαν, οι διαδικασίες καθορισμού της στρατηγικής τους είχε τυποποιηθεί και ήταν υπόθεση ρουτίνας για τις διοικήσεις τους. Να σημειωθεί πως το ερευνητικό δείγμα στις δύο έρευνες δεν ήταν το ίδιο ως προς την ιδιότητά τους, καθώς στην παρούσα έρευνα συμμετείχε και διοικητικό προσωπικό των Α.Ε.Ι.

Επίλογος

Μια πρόταση για μελλοντική έρευνα θα περιελάμβανε και τους φοιτητές στους ερωτώμενους. Θα ήταν ενδιαφέρον να καταγράφονταν και οι δικές τους απόψεις στα θέματα που απασχόλησαν την έρευνά μας. Σε μεταγενέστερες έρευνες, που σχετίζονται με το συγκεκριμένο θέμα, θα ήταν χρήσιμο να επανεξεταστούν τα ίδια ερευνητικά ερωτήματα, χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους, όπως είναι η διπλή δειγματοληψία (double sampling) ή η επαναλαμβανόμενη δειγματοληψία (replicated sampling) ή να είναι ποιοτική η έρευνα με ερευνητικό εργαλείο τη συνέντευξη, εργαλείο το οποίο δεν τελεσφόρησε στην παρούσα προσπάθεια. Επίσης θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο το ερευνητικό δείγμα.

Μια άλλη πρόταση για έρευνα θα είχε σχέση με τη σύνδεση της χρηματοδότησης με την αριστεία των Ιδρυμάτων. Τέλος, ενδιαφέρον θα είχε η αναζήτηση της σύνδεσης των χαρακτηριστικών της γενικής εθνικής πολιτικής στη διοίκηση μιας χώρας με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά της διοίκησης των Α.Ε.Ι. της χώρας αυτής.

Σχετικά με τον βασικό ερευνητικό στόχο της εργασίας, τη διερεύνηση των δημοκρατικών θεσμών που λειτουργούν στα Α.Ε.Ι., της σύνδεσής τους με τον τρόπο λήψης αποφάσεων, της θεσμικής δόμησής τους και της σύνδεσής της με τους ρόλους των οργάνων διοίκησης και τέλος του τι συμβαίνει πραγματικά στα Α.Ε.Ι στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης, μπορεί να ειπωθεί ότι μέχρι έναν βαθμό έχει επιτευχθεί. Τα ερευνητικά δεδομένα που προέκυψαν, αναδεικνύουν συμπεράσματα για το πεδίο της διακυβέρνησης των ελληνικών Α.Ε.Ι. και μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες. Η καινοτομία της παρούσας έρευνας είναι ότι το ερευνητικό δείγμα περιελάμβανε μέλη της

πανεπιστημιακής κοινότητας κάθε θέσης, ηλικίας ή επαγγελματικής εμπειρίας: διδακτικό προσωπικό, με λίγη ή περισσότερη ή εξαιρετικά μεγάλη πείρα, μόνιμο ή μη προσωπικό, αλλά και διοικητικό προσωπικό Α.Ε.Ι. μεγάλων αστικών κέντρων αλλά και της περιφέρειας. Καταγράφηκαν όλων οι απόψεις, οι οποίες είναι ενδεικτικές της κατάστασης των ελληνικών Α.Ε.Ι. σήμερα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνικές

Αλιβιζάτος, Ν. (2004). Διάλεξη σε δημόσια εκδήλωση. Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών.

Αναστασιάδου, Σ. (2012). Στατιστική και Μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Αποστόλη, Σ. (2006). Έρευνα του ΕΛΙΑΜΕΠ για την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης και η Ελλάδα Αθήνα: ΕΛΙΑΜΕΠ στο: <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2008/07/chapter3.pdf>

Βενιζέλος, Ε. (2006). Ατζέντα 16: Για το Ελληνικό Πανεπιστήμιο του 21^{ου} αιώνα. Κείμενα Παρέμβασης. Αθήνα: Πόλις. Διαδικτυακά στη διεύθυνση: <https://www.evenizelos.gr/books-studies/e-books/agenta16.html>

Γέμτος, Π. (2015). Πανεπιστήμια, επιστήμη και ελεύθεροι θεσμοί. Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, 17, σσ.289-306 Ανακτήθηκε από: <http://epublishing.ekt.gr>

Γκόβαρης, Χ. και Ρουσάκης, Ι. (2008). Πολιτικές στην Εκπαίδευση Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αθήνα.

Δαγτόγλου, Π. (2004). Γενικό Διοικητικό Δίκαιο. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Ζαβλανός, Μ. (1998). Μάνατζμεντ. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Ζαβλανός, Μ. (2003). Η Ολική Ποιότητα στην Εκπαίδευση. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Ζένιος, Σ. (2007). Αυτονομία των πανεπιστημίων και ακαδημαϊκή υπευθυνότητα. Στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου . (σσ. 364-374) Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. (2017). Τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα. Επιπτώσεις της κρίσης και προκλήσεις. Ενότητα 2: Η ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση σε διεθνή

http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_05072017_REP_GR.pdf

Καλογήρου, Γ. (2007). Η λειτουργία του πανεπιστημίου στην κοινωνία της γνώσης. Στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. (σσ.337-345) Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Καλφόπουλος, Θ. (2003) Η Ποιοτική Παράδοση στις Κοινωνικές Επιστήμες Αθήνα: Κάπολα

Καραφύλλης, Γ. (2008). Αξιολόγηση και Παιδεία. Φιλοσοφική θεώρηση των αξιών στο χώρο της παιδείας. Αθήνα: Τυπωθήτω

Καργάδος, Π. (1997). Εις τα όρια της Ακαδημαϊκής Ελευθερίας. (σσ.17) Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Κάτσικας, Σ. (2007). Το Πανεπιστήμιο στην Τρίτη Χιλιετία: Ποιες προκλήσεις; στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. (σσ. 382-389). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γ.Σ.Ε.Ε. (2013). 2001-2013: Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης . Η ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μέρος Α΄ Το Ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς. Αθήνα ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Σελίδες 5, 45-48, 59-62, 105-109 ανακτήθηκε 16/3/18 από http://www.tovima.gr/files/1/2013/10/23/vivlio_ekthesis_2012-2013.pdf

Κλάδης, Δ. (2012). Διοίκηση των πανεπιστημίων: Δημοκρατία ή /και αποτελεσματικότητα; Academia Volume 2, Number 1, 2012 Ανακτήθηκε από:

<http://efe.lis.upatras.gr/index.php/academia/article/view/2000/1920>

Κοντιάδης, Ξ. (2007) Οι συνταγματικές εγγυήσεις της Πανεπιστημιακής αυτοδιοίκησης εν όψει της μεταρρύθμισης του «Νόμου –Πλαίσιου» και της αναθεώρησης του άρθρου 16 του Συντάγματος. Στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου . Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα: 2007. Σελίδες 120-151.

Μάνεσης, Α. (1980). Συνταγματική Θεωρία και Πράξη. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Μανιτάκης, Α. (2004). Το Σύνταγμα και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα. σελ. 132- 134.

Μάνος, Σ. (2007). Θέσεις για τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού πανεπιστημίου. Στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου . Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση σσ. 347-352.

Μαρκάτος, Ν. (1998). Εφημερίδα : Το Έθνος της Κυριακής, φύλλο 15 Νοεμβρίου 1998, σ.44

Μαρούδας, Α. και Κυριακίδου, Ο. (2009). «Η εφαρμογή της Νέας Δημόσιας Διοίκησης στα Πανεπιστήμια: Από την επαγγελματική γραφειοκρατία προς νέες οργανωσιακές μορφές». Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τευχ.130, σσ.93-121.

Μαυρογιώργος Γ. & Σιάνου Ε. (2000). «Τάσεις στη διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών» στο Γ. Τσαμασφύρος (υπευθ. έρευνας) Δ. Μπασάντης (επιμ.) Το Πανεπιστήμιο στον 21ο αιώνα, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση σσ. 175-204.

Μητσόπουλος, Μ. & Πελαγίδης, Θ. (2007). Αυτονομία, αξιολόγηση, επιδόσεις: μια συνοπτική συγκριτική αξιολόγηση ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, 17-18, 259-268 Ανακτήθηκε από: <https://ejournals.publishing.ekt.gr/index.php/sas/article/view/503>

Παπαδάκης, Β. (2002). Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία, Μελέτες Περίπτωσης. Αθήνα: Ε. Μπένου.

Πελαγίδης, Θ. & Μητσόπουλος, Μ. (2006). Ανάλυση της εθνικής οικονομίας. Η προσοδοθηρία και οι μεταρρυθμίσεις. Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση σ. 219, 249 σε Χρυσομαλλίδης, Χ. (2017). Θεσμοί και μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα: η περίπτωση του χώρου ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 40, 45-69. Ανακτήθηκε από: doi:<http://dx.doi.org/10.12681/hpsa.14558>

Πελεργίνης, Θ. (2004). Λεξικό της φιλοσοφίας. Οι έννοιες, οι θεωρίες, οι σχολές, τα ρεύματα και τα πρόσωπα: Εξάγλωσση ορολογία. (σ.156) Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πολίτης, Χ. (1984). Η Νομολογία για τα Α.Ε.Ι. (επιμέλεια) Περιοδικό «Το Σύνταγμα». σ.60.

Πουλής, Π. (2007). Το νομικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Πουλής, Π. (2014). Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Σαΐτης, Χ. (2000). Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης. Αθήνα: Ατραπός.

Σαργέντης, Κ. (2017) Κριτική στο βιβλίο του: Arthur Schopenhauer: Περί της ελευθερίας της βούλησης (μετάφραση Μιχάλης Παντούλιας – Δημήτρης Υφαντής. Αθήνα: Ροές 2016, στο: Κριτικά, Φιλοσοφικές βιβλιοκρισίες. Ανακτήθηκε από: <http://www.philosophica.gr/critica/2017-04.pdf>

Σιαπκαράς, Α., (2000). Η παγκοσμιοποίηση και τα Α.Ε.Ι. στο «Το Πανεπιστήμιο στον 21ο αιώνα». Σελ. 225. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Σκουρής, Β. (1995). Δίκαιο της Παιδείας. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας.

Σοφούλης, Κ. (2007). «Αυτοδιοίκηση με στρατηγική έναντι αυτοδιοίκησης με συντεχνιακή αυτονόμηση» Στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. (σσ. 153-183). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Συλλογικό έργο. Επιστημονική επιμέλεια: Κλαδής, Δ. , Κοντιάδης, Ξ. & Πανούσης, Γ. (2007). Η Μεταρρύθμιση του Ελληνικού Πανεπιστημίου Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Συλλογικό έργο. Υπεύθυνος έρευνας Τσαμασφύρος, Γ. (2000). Το Πανεπιστήμιο στον 21ο αιώνα. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2009), “Συμπεράσματα του συμβουλίου της 12ης Μαΐου 2009 σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020»)", Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 28.5.2009, 2009/C 119/02.

Τσαλίδης, Φ. (2007). « Η διοικητική και δημοσιονομική αυτοτέλεια των ΑΕΙ.» Στο «Η μεταρρύθμιση του ελληνικού Πανεπιστημίου» Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου (σσ 113-118). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Τσαμασφύρος, Γ. (2000). Το πανεπιστήμιο στον 21ο αιώνα. Στο «Το πανεπιστήμιο στον 21ο αιώνα» (σσ. 15-47) Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Η Στρατηγική της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, 2016-2020 στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/stratigiki_aei.pdf

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Το τριετές σχέδιο για την Εκπαίδευση: Πλαίσιο κατευθύνσεων και προτάσεις . από <http://www.minedu.gov.gr/news/28206-19-05-17-to-trietes-sxedio-gia-tin-ekpaidefsi-plaisio-katefthynseon-kai-protaseis>

Φουντεδάκη, Π. (2006). Το κοινωνικό δικαίωμα στην παιδεία. Η διάσταση θεωρίας και πράξης ως η αλήθεια του δικαιώματος, ΤοΣ , έτος 2006, τεύχος 2ο, σελ. 431-455.

Χρυσόγονος, Κ. (1998) Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα

Χρυσομαλλίδης, Χ. (2017). Θεσμοί και μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα: η περίπτωση του χώρου ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 40, 45-69. Ανακτήθηκε από: doi:http://dx.doi.org/10.12681/hpsa.14558

Άρθρο σε ηλεκτρονική εφημερίδα «Δημιουργείται δίκτυο διαβούλευσης για την αντιμετώπιση της ανομίας στα Πανεπιστήμια» Αθηναϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, 1-6-2018

Ξενόγλωσσες

Aarrevaara, T. (2010) Academic Freedom in a Changing Academic World. HELDA the Digital Repository of University of Helsinki.

Ανακτήθηκε 20/3/18 από <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/17446>

Bell, J. (1997) Μεθοδολογικός Σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής Έρευνας Αθήνα: Gutenberg.

Bleiklie, I., Michelsen, S. (2015). Political-Administrative Regimes and University Governance. (Presented at the ECPR General Conference, Montreal, 26-29 August 2015) ανακτήθηκε από <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/48e6c9c2-7460-43a9-aaf7-557bdb35e4cf.pdf>

Bolden, R., Petrov, G. & Gosling, J. (2007). Tensions in Higher Education Leadership: Towards a Multi-Level Model Of Leadership Practice. Annual Conference of the Society into Higher Education. Ανακτήθηκε από: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-2273.2008.00398.x>

Brunsson, N. and Sahlin-Andersson, K. (2000). Constructing organizations: The example of the public sector reform. *Organization Studies*, 21(4), 721-746
Ανακτήθηκε από: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0170840600214003>

CHEPS (2010a) University of London [UK]- Institute of Education & Technopolis, Progress in higher education reform across Europe: Governance reform, Brussels : European Commission. Επεξεργασία στοιχείων και ανακοίνωση σε: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γ.Σ.Ε.Ε. (2013). 2001-2013: Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης . Η ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μέρος Α΄ Το Ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο αναφοράς. Αθήνα ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
Ανακτήθηκε από: http://www.tovima.gr/files/1/2013/10/23/vivlio_ekthesis_2012-2013.pdf

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

De Gagne, D. & Lassiter, E. (2010). Academic Freedom and Tenure: Protective or destructive to academe. *Journal of Globalization and Higher Education*, 1 (7)
Ανακτήθηκε από <https://www.researchgate.net/publication/230899209>

Delener, N. (2013) Leadership excellence in higher education: Present and future. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government*, Volume 19 Issue 1 Ανακτήθηκε από: <https://search.informit.com.au/documentSummary;dn=806791578058016;res=IELBUS>

European University Association EUA (2010). Lisbon Declaration Greek version Ανακτήθηκε από: http://www.eua.be/Libraries/quality-assurance/lisbon_declaration.pdf?sfvrsn=0

Eurydice 2008 Higher Education Governance in Europe. Policies, Structures, Funding and Academic staff. European Commission. Ανακτήθηκε από: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/091EN.pdf

Fott, D. & Dewey, J. (1998). America's Philosopher of Democracy, σελ 65.

Frankfort-Nachmias, C. και Nachmias, D. (1992) Research Methods in the Social Sciences London: Edward Arnold σε Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008) Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο

Frølich, N., Christensen, T., Stensaker, B. (2018). “Strengthening the strategic capacity of public universities: The role of internal governance models” Review in “Public Policy and Administration”. Ανακτήθηκε 16/3/2018 από: <https://journals.sagepub.com>

Glenn, C. (2009) University mission and academic freedom: Are they in conflict?

Ανακτήθηκε από:

https://www.researchgate.net/publication/228200004_University_Mission_and_Academic_Freedom_Are_They_in_Conflict

Jarvis, P. (2003) Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Κατάρτιση Αθήνα: Μεταίχμιο

Krücken, G., 2011. A European perspective on new modes of University governance and actorhood. Research & Occasional Paper Series: CSHE.17.11 University of California Berkeley. Ανακτήθηκε από <https://cshe.berkeley.edu>

Mialaret, G. (2011). Περί Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Montlibert, C. (2015). Οι ευρωπαϊκές μεταρρυθμίσεις για το πανεπιστήμιο και την έρευνα Ανακτήθηκε από: <http://dx.doi.org/10.12681/sas.475>

Mulgan, R. (2000) Accountability: an ever-expanding concept? Vol. 78, no3, 2000 Public Administration, p.555 Ανακτήθηκε από:

<https://pdfs.semanticscholar.org/dbcf/2e050eca092001fe6c1111e326e6f5d56139.pdf>

Olsen, B., & Eadie, C. (1982). The Game Plan: Governance with Foresight. Washington, D.C.: Council of State Planning Agencies.

Pandey, I. (2004). Governance of Higher Education Institutions. Ανακτήθηκε από https://www.researchgate.net/publication/228494664_Governance_of_Higher_Education_Institutions

Peters, T. Waterman, R. (1982). In search of excellence: Lessons from America’s best-run companies. New York: Harper and Row σε Ζαβλανό (2003)

Tierney, W. & Lanford, M. (2018). Institutional Culture in Higher Education. Ανακτήθηκε από <https://www.researchgate.net>

Thompson, C. (1999). “If You Could just provide me With a Sample: Examining sampling in qualitative and quantitative research papers”. Evidence - Based Nursing, 2: 68-70.

Zmas, A. (2014) Financial crisis and higher education policies in Greece: between intra- and supranational pressures Higher Education Journal 69:495-508 Ανακτήθηκε από: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10734-014-9787-0>

Νομοθεσία

Σύνταγμα της Ελλάδας (ΦΕΚ 120/ τ. Α' / 27-6-2008)

N. 1268/1982 (ΦΕΚ 87/ τ. Α' / 16-7-1982): Για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

N. 3549/2007 (ΦΕΚ 69/ τ. Α' / 20-11-2007): Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

N. 4009/2011 (ΦΕΚ 195/ τ. Α' / 6-9-2011): Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

N. 4485/2017 (ΦΕΚ 114/ τ. Α' / 4-8-2017): Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί εργαλείο έρευνας για την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας της κας **Ριζοπούλου Ευανθίας** στο ΠΜΣ **Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων** του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Η έρευνα διεξάγεται ακολουθώντας τους διεθνείς κανόνες ερευνητικής δεοντολογίας και πλήρους εχεμύθειας. Το ερωτηματολόγιο θα είναι ανώνυμο. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα παρουσιαστούν σε ομαδοποιημένη μορφή και θα χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για το σύγχρονο ελληνικό πανεπιστήμιο: τη θεσμική του δόμηση, την αυτονομία, τους θεσμούς οι οποίοι στηρίζουν τη δημοκρατική του διάσταση και τους ρόλους των οργάνων διοίκησης.

Ευχαριστώ θερμά για τον χρόνο που θα διαθέσετε. **Αν θελήσετε να σημειώσετε κάποια σκέψη σας που έχει σχέση με τα ερωτήματα**, και δεν καλυφθήκατε με τον ιεραρχικό ή κλιμακούμενο τύπο απάντησης, θα βοηθούσε πολύ στην έρευνα.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση παρακαλώ μη διστάσετε να επικοινωνήσετε στο τηλέφωνο: ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Στοιχεία ερωτώμενου (Μπορείτε να διαγράψετε τις επιλογές που δεν ισχύουν)

1. ΦΥΛΟ Άρρεν Θήλυ
2. ΗΛΙΚΙΑ >20 >30 >40 >50 >60
3. ΙΔΙΟΤΗΤΑ/ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ:
4. ΕΤΗ ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΗ ΘΕΣΗ:
5. ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ; Ή ΤΕΙ;
6. ΣΕ ΠΟΙΑ ΠΟΛΗ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ;

Β΄ ΜΕΡΟΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

7. Με τον νόμο 2916/2001 κατοχυρώνεται η αυτονομία των πανεπιστημίων. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: «Τα Α.Ε.Ι. είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενα και τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων». Θεωρείτε ότι είναι πράγματι πλήρης η αυτοδιοίκηση στα ελληνικά Α.Ε.Ι.; Αν όχι, ποιοι παράγοντες την περιορίζουν; (Παρακαλώ αναπτύξτε σε λίγες γραμμές)

8. Θεωρείτε ότι η κρατική εποπτεία ασκείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε περιορίζεται η αυτονομία των πανεπιστημίων; (Μπορείτε να επιλέξετε αυτό που επιθυμείτε ή να διαγράψετε τις επιλογές που δεν ισχύουν κατά τη γνώμη σας.)

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

9. Η θεσμική και η διοικητική αυτονομία του πανεπιστημίου αποτελούν παράγοντες δημοκρατικής λειτουργίας του;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

10. Πιστεύετε πως η κατοχύρωση της πανεπιστημιακής αυτονομίας διασφαλίζει την ακαδημαϊκή ελευθερία;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

11. Το ότι τα πανεπιστήμια θέτουν τους κανόνες λειτουργίας τους και αυτοί εφαρμόζονται μόνο μετά από νομοθετική εξουσιοδότηση, καταπατά την αυτονομία τους;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

12. Ο ΟΟΣΑ στην τελευταία έκθεση του για την ελληνική εκπαιδευτική πολιτική και την κατάσταση στην ανώτατη εκπαίδευση (2018), πρότεινε να αναπτυχθεί περαιτέρω από τα όργανα διοίκησης των πανεπιστημίων, η ικανότητα για στρατηγική και έγκαιρη λήψη αποφάσεων. Πιστεύετε ότι η λήψη αποφάσεων στο ελληνικό πανεπιστήμιο στηρίζεται σε δημοκρατικές διαδικασίες;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

13. Χρειάζεται βελτίωση ο τρόπος που λαμβάνονται οι αποφάσεις στο ελληνικό πανεπιστήμιο;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

14. Θα αλλάζατε τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις στα πανεπιστήμια; Αν ναι ποιες θα ήταν οι αλλαγές; (Παρακαλώ αναπτύξτε σε λίγες γραμμές)

15. Στον νόμο 4485/2017 αναφέρεται: «Το ακαδημαϊκό άσυλο αναγνωρίζεται για την κατοχύρωση των δημοκρατικών αξιών, των ακαδημαϊκών ελευθεριών στην έρευνα και στη διδασκαλία, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, την προστασία του δικαιώματος στη γνώση και τη μάθηση έναντι οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει».

Συμφωνείτε με τη θεσμοθέτηση του ακαδημαϊκού ασύλου στους χώρους του πανεπιστημίου;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

16. Υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί στον θεσμό του ακαδημαϊκού ασύλου, οι οποίοι θεωρείτε ότι είναι αναγκαίο να τεθούν; (Παρακαλώ αναπτύξτε σε λίγες γραμμές.)

17. Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για την αποστολή των ιδρυμάτων τους;

Πολύ ελεύθεροι

Λίγο ελεύθεροι

Καθόλου ελεύθεροι

18. Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για τον τρόπο που θα τα διοικήσουν ;

Πολύ ελεύθεροι Λίγο ελεύθεροι Καθόλου ελεύθεροι

19. Πόσο ελεύθερα πιστεύετε ότι είναι τα ατομικά όργανα διοίκησης, δηλαδή ο Πρύτανης, ο Κοσμήτορας και ο Πρόεδρος, ώστε να αποφασίζουν για την κατανομή των οικονομικών πόρων των ιδρυμάτων τους;

Πολύ ελεύθεροι Λίγο ελεύθεροι Καθόλου ελεύθεροι

20. «Οι εσωτερικές δημοκρατικές διαδικασίες ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της ευρύτερης κοινωνίας, όταν η κοινωνία έχει άμεσο λόγο στην εκλογή της ηγεσίας του Ιδρύματος δηλαδή της Συγκλήτου και των Πρυτανικών αρχών.» Ποια είναι η γνώμη σας γι' αυτήν την άποψη;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

21. Η ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας (καθηγητές, προσωπικό, φοιτητές) στην ανάδειξη των οργάνων διοίκησης, ενισχύει τον δημοκρατικό του χαρακτήρα;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

22. Είναι αποδοτικό ένα τέτοιο σχήμα επιλογής των οργάνων διοίκησης; (με τη συμμετοχή όλων;)

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

23. Αρκεί το νομικό πλαίσιο (διοικητική αυτονομία, ακαδημαϊκή ελευθερία, εκλογή των οργάνων διοίκησης εντός του, πανεπιστημιακό άσυλο) ώστε να υπάρχει δημοκρατική διακυβέρνηση σε ένα ίδρυμα;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

24. Ο τρόπος διοίκησης ενός ιδρύματος επηρεάζεται από τις προσωπικές επιλογές του ακαδημαϊκού ηγέτη και τον τρόπο που ο ίδιος επέλεξε να διοικεί;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

25. Το μοντέλο διοίκησης ενός Ανώτατου Εκπαιδευτικού ιδρύματος πρέπει να προσαρμόζεται στην κουλτούρα και το ιστορικό υπόβαθρο της χώρας;

Προσαρμογή στην Κουλτούρα και στο ιστορικό υπόβαθρο χώρας

Διαφωνώ Απόλυτα Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ Συμφωνώ Συμφωνώ απόλυτα

26. Το να δοθεί το δικαίωμα στα όργανα διοίκησης κάθε πανεπιστημίου να επιλέγουν τον αριθμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών που θα εισαχθούν στις σχολές τους, αποτελεί δημοκρατική διαδικασία και ενδυνάμωση της αυτονομίας τους;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

27. Συμφωνείτε με τη συμμετοχή όλων των φοιτητών, όλων των παρατάξεων, στη λήψη αποφάσεων εντός του πανεπιστημίου;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

28. Η συμμετοχή των φοιτητών στη λήψη αποφάσεων επηρεάζει θετικά ή αρνητικά την αποτελεσματική διοίκηση των πανεπιστημίων;

Θετικά

Αρνητικά

Ούτε θετικά ούτε αρνητικά

29. Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα θα πρέπει να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

30. Η αποκλειστική χρηματοδότηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από το κράτος περιορίζει την ελευθερία της διδασκαλίας και έρευνας εντός αυτών;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

31. Η έλλειψη αυτονομίας στην οικονομική διαχείριση έχει επιπτώσεις στον σωστό στρατηγικό σχεδιασμό και προγραμματισμό των πανεπιστημίων;

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ούτε Συμφωνώ-Ούτε Διαφωνώ

Συμφωνώ

Συμφωνώ απόλυτα

